

Fx 5

บรรณทัศน์เรื่องการวางแผนการศึกษา

สารนิพนธ์

ของ

นางอรณลิน พยัคฆ์เจริญสุข

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณนิทัศน์เรื่องการวางแผนการศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

นางอรนลิน พยัคฆ์เจริญสุข

15 ก.ย. 2547

S 112437

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2547

h 250855 ร.3

อรณลิน พยัคฆ์เจริญสุข. (2547). *บรรณนิทัศน์เรื่องการวางแผนการศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์เรื่องการวางแผนการศึกษาใน 5 ด้านได้แก่ หลักการวางแผนการศึกษา กระบวนการวางแผนการศึกษา เทคนิคการวางแผนการศึกษา สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ และสภาพและปัญหาการวางแผนการศึกษา โดยศึกษาบทความวารสารและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือ และงานวิจัย ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2546 (ค.ศ. 1993-2003) ผู้ศึกษาได้นำเสนอบรรณนิทัศน์ของบทความและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 31 เรื่อง หนังสือจำนวน 31 เรื่อง และงานวิจัยจำนวน 44 เรื่องรวมทั้งสิ้นจำนวน 106 เรื่อง บรรณนิทัศน์แต่ละเรื่องเสนอตามลำดับปีที่ตีพิมพ์ ได้จัดทำดัชนีชื่อผู้แต่ง ดัชนีชื่อเรื่อง และดัชนีหัวเรื่องสำหรับการสืบค้นบรรณนิทัศน์ที่ได้จัดทำขึ้น

ประเด็นสำคัญจากการศึกษาสรุปได้ว่า

1. การวางแผนเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร เลือกวิธีปฏิบัติงาน วิธีจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการคาดการณ์อนาคตที่ใกล้เคียงความจริง กำหนดวิธีการวางแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์
2. กระบวนการวางแผนการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน มีการกำหนดทรัพยากร ค่าใช้จ่าย ระยะเวลา สถานที่ในการดำเนินงาน การวิเคราะห์ภารกิจขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กำหนดกลยุทธ์ กำหนดแผนงาน โครงการ การดำเนินการตามแผน และการประเมินผลและรายงาน
3. ในการวางแผนการศึกษา มีการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น เทคนิค AIC (Appreciation, Influence, Control) แผนผังความคิด (Concept Mapping) รูปแบบต่าง ๆ, การใช้หลักอริยสัจ 4 เทคนิค PRA (Participatory Rural Appraisal), เทคนิคการวิเคราะห์สวท (SWOT Technique) เทคนิคการควบคุมและตรวจสอบโครงการ (Program Evaluation and Review Technique - PERT) เป็นต้น นักวางแผนต้องมีความอดทนเข้มแข็ง สามารถทำงานเป็นทีม และมีความรับผิดชอบ
4. ในการศึกษาสภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา มีการใช้เครื่องมือและวิธีการหลายอย่าง มีการศึกษาโครงสร้างระบบบริหาร สายงานการวางแผน การจัดทำแผนงาน โครงการ ในโรงเรียน ทำให้มองเห็นกลไกและทิศทางการทำงานและปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนของโรงเรียน

AN ANNOTATION OF EDUCATION PLANNING

AN ABSTRACT

BY

MRS. ORNNALIN PAYAKJARERNSUK

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2004**

Ornnalin Payakjarernsuk (2004). *An annotation of Educational Planning*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Asst. Prof. Dr.Vira Supakit.

The purpose of this study was to construct an annotation from articles, textbooks and research on educational planning in 5 aspects: 1) principles of educational planning 2) educational planning process 3) techniques of educational planning 4) situations of educational planning at the country level and 5) situations and problems of educational planning. Documents under study included periodical and electronic articles, books, and research reports published between 2536 - 2546 B.E. (1993 - 2003 A.D).

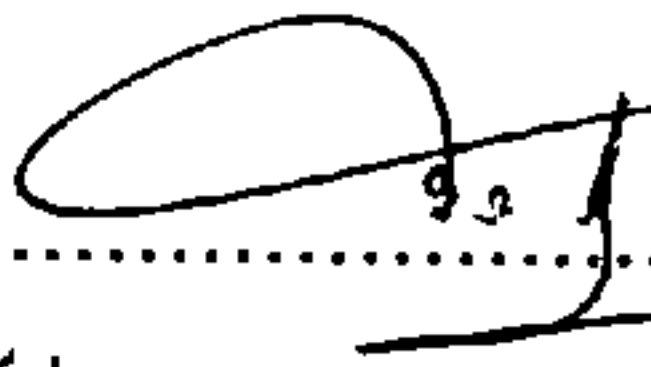
The results of the study, an annotation of the aspects under study, was presented in 3 categories: 31 periodical and electronic articles, 31 books, and 44 research, totaling 106 items. Each item was arranged by date under its category. Three types of index: Author Index, Title Index, and Subject heading Index of the annotated works were provided.

Major issues from the annotation were as follows:

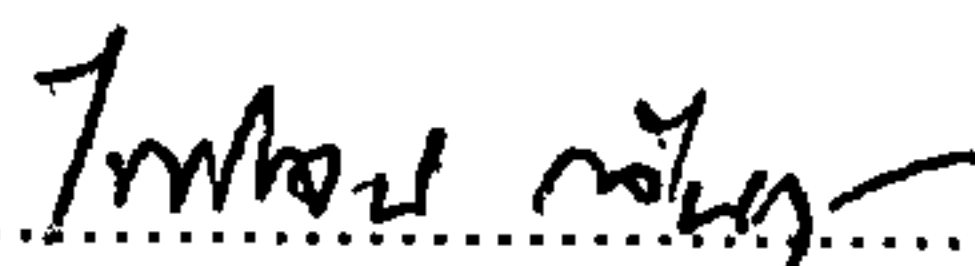
1. Planning is the matter of identifying objectives and targets of an organization, selecting operation procedures, and allocating resources for the best benefits. Major concerns to be taken into account include problem situations and needs of all stakeholders, prediction of future close to reality, identifying appropriate planning procedure for situations at hand.
2. Educational planning process is a continuous and relative one. It includes identifying resources, costs, timing, and operating places; analyzing organization tasks and environment; identifying vision, mission, strategies, plans and projects; operating plans, evaluating, and reporting.
3. Techniques used in educational planning are such as AIC technique (Appreciation, Influence, Control), various forms of concept mapping, applications of 'Ariyasatsi' principles (the four noble truths of Buddhism), PRA (Participatory Rural Appraisal), SWOT technique, PERT (Program Evaluation and Review Technique). Planners are persevering and strong people, capable of doing teamwork, and responsible.
4. The studies concerning situations and problems of educational planning used various tools and methodologies. Some studies focused on administrative structure systems, planning authority line, and making of plans and projects in schools. These helped readers see mechanism and direction of work as well as problems concerning planning in schools.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

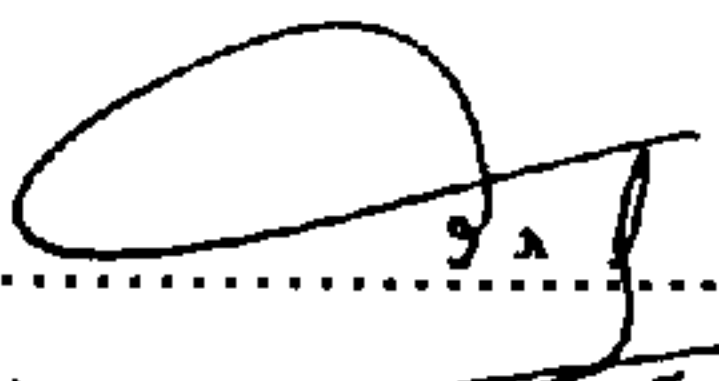
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

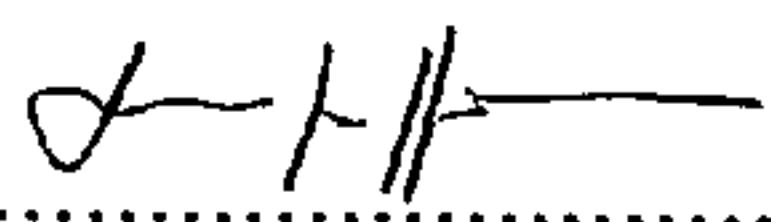

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

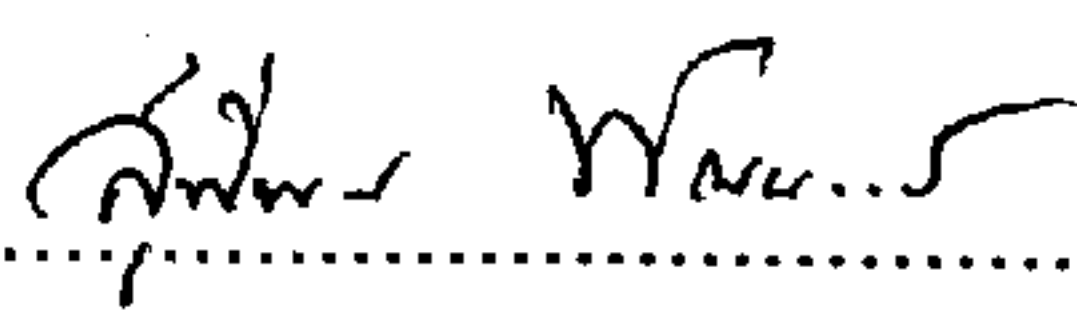
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

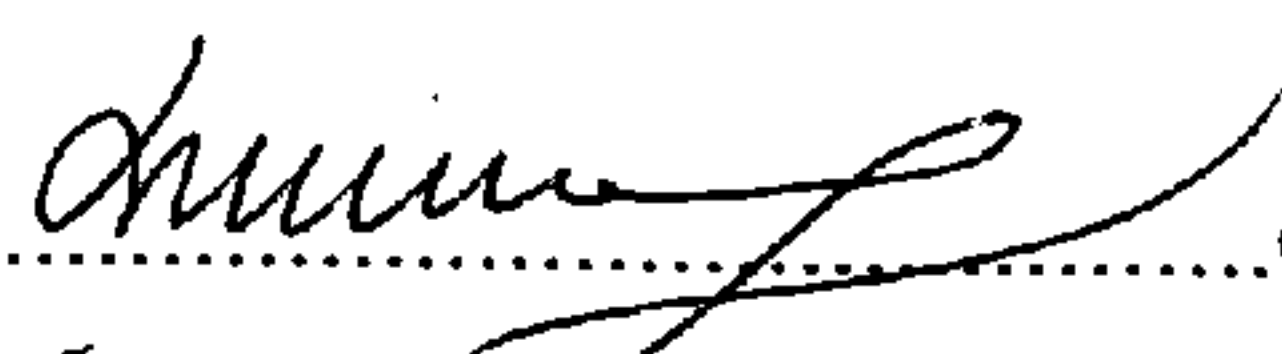
คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรสุกุล)
วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้โดยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ซึ่งท่านให้ความกรุณาเป็นที่ปรึกษาจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จเรียบร้อย ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานีธิ อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ ที่เป็นคณะกรรมการสอบโครงการสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำและให้แนวทางที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการทำสารนิพนธ์จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์สุจิตรา ป้องประภา อาจารย์ศรีวัฒนา ชีระเผ่าพงศ์ที่ส่งเสริมสนับสนุนและแนะนำแนวทางการศึกษาระดับมหาบัณฑิตให้แก่ผู้ศึกษาจนบรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งใจไว้

ขอขอบคุณเพื่อนรุ่น 4 ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดี และที่จะขาดมิได้คือ ขอขอบคุณนายชัชวาล พยัคฆ์เจริญสุขที่เป็นกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา

สุดท้ายนี้ สารนิพนธ์ฉบับนี้จะสมบูรณ์มิได้ หากขาดแหล่งข้อมูลสนับสนุนอ้างอิงต่าง ๆ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้เขียนเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยทุก ๆ ท่าน ที่เป็นแหล่งขุมทรัพย์ทางปัญญาในการศึกษาหาข้อมูลในเรื่องของการวางแผนการศึกษา ทำให้การดำเนินการศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้ศึกษาขอมอบคุณงามความดีทั้งปวงให้แก่บุพพการี และผู้อุปการะคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

อรณลิน พยัคฆ์เจริญสุข

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
แหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายและความสำคัญของการวางแผนการศึกษา.....	8
ความหมายของการวางแผนการศึกษา.....	8
ความสำคัญของการวางแผนการศึกษา.....	9
ประเภทของแผนและลักษณะของแผนที่ดี.....	11
ประเภทของแผน.....	11
ลักษณะของแผนที่ดี.....	14
หลักการวางแผนการศึกษา.....	16
กระบวนการวางแผนการศึกษา.....	18
เทคนิคการวางแผนการศึกษา.....	23
สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ.....	31
แผนการศึกษาแห่งชาติ.....	32
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ.....	33
องค์กรที่รับผิดชอบในการวางแผนการศึกษาของประเทศ.....	39
สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา.....	45
บรรณนิทัศน์.....	48
ความหมายของบรรณนิทัศน์.....	48
หลักการเขียนบรรณนิทัศน์.....	49
วิธีเขียนบรรณนิทัศน์.....	50
ลักษณะของบรรณนิทัศน์ที่ดี.....	51
ประโยชน์ของบรรณนิทัศน์.....	51

บทที่

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	52
	วิธีการจัดทำบรรณนิทัศน์.....	52
	การลำดับเนื้อหาบรรณนิทัศน์.....	53
	การจัดทำบรรณนิทัศน์.....	57
	การจัดทำบรรณานุกรม.....	59
4	บรรณนิทัศน์บทความ หนังสือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย.....	60
	บรรณนิทัศน์บทความ/เอกสารอิเล็กทรอนิกส์.....	60
	บรรณนิทัศน์หนังสือ.....	78
	บรรณนิทัศน์งานวิจัย.....	95
5	สรุปและอภิปรายสาระสำคัญ.....	128

บรรณานุกรม.....	131
-----------------	-----

บรรณ

บรรณนี้ชื่อผู้แต่ง.....	142
บรรณนี้ชื่อเรื่อง.....	146
บรรณนี้หัวเรื่อง.....	152

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	157
-------------------------------	-----

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลำดับของแผนแต่ละประเภท.....	13
2 ลักษณะของแผนกลยุทธ์ แผนระยะยาว และแผนระยะสั้น.....	14
3 กระบวนการวางแผน.....	11
4 กระบวนการ AIC.....	25
5 เทคนิคแผนผังความคิด.....	26
6 ผังอริยสัจสี่.....	27

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด รวมทั้ง การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีพได้อย่างมีความสุข ตลอดจนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 2) ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้จึงจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนที่ดีเพื่อให้แต่ละองค์กรนำไปกำหนดยุทธศาสตร์และสามารถวางแผนดำเนินการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ (กรมสามัญศึกษา. 2541 : คำนำ)

การวางแผนมีความสำคัญและมีความจำเป็นมากเพราะในภาวะที่ประเทศกำลังพัฒนา จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ งบประมาณและทรัพยากรซึ่งมีอยู่จำกัด การที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการวางแผนเพื่อให้การดำเนินงานได้ตรงตามเป้าหมาย โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและได้ประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด เพราะการวางแผนเป็นกระบวนการที่หน่วยงานได้กำหนดขึ้นล่วงหน้าสำหรับปฏิบัติงานในอนาคต การวางแผนประกอบ ด้วยกระบวนการต่าง ๆ หลายขั้นตอน การวางแผนจึงมีคุณค่าอย่างมากต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของหน่วยงานและมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคคลภายในหน่วยงาน (กาญจนา นวลจันทร์. 2540 : 2)

การวางแผนเกี่ยวข้องกับองค์กรทุกระดับ ตั้งแต่องค์กรระดับโลกไปจนถึงรายบุคคล ซึ่ง แต่ละระดับจะต้องมีแผนงานของตนเช่น แผนงานระดับโลก แผนงานระดับชาติ แผนงานระดับ ประเทศ แผนงานระดับกระทรวง แผนงานระดับจังหวัด แผนงานระดับอำเภอ แผนงานระดับ ตำบลและหมู่บ้าน และแผนงานระดับสถาบันหรือองค์กร (ติลก บุญเรืองรอด. 2538 : 40-41)

ในด้านการศึกษา หน่วยงานที่ทำหน้าที่วางแผนการศึกษาที่ถือว่าเป็นนโยบายระดับชาติมี อยู่หลายหน่วยงานด้วยกัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบใน การจัดทำนโยบายและวางแผนพัฒนาการศึกษาของชาติทุกระดับ ทุกประเภท ทบวงมหาวิทยาลัย รับผิดชอบดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบดำเนินงานจัดทำ แผนงานทางการศึกษาของหน่วยงานในสังกัดในส่วนที่เป็นการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา ฝึกหัดครู อุดมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน การจัด
ทำแผนดังกล่าว จะต้องสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และ
นโยบายของรัฐ ในแต่ละเรื่องเหล่านั้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2543 : 284)

การนำหลักการและวิธีการด้านการวางแผนมาใช้ในการจัดการศึกษาจะช่วยให้การดำเนินงาน
ด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ การศึกษาเป็นรัฐกิจขนาดใหญ่ ครอบคลุมกลุ่ม
เป้าหมายจำนวนมหาศาล หากปราศจากการวางแผนล่วงหน้าอย่างรอบคอบรัดกุมแล้ว อาจเกิด
ผลเสียหายและไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ ในการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทาง
การศึกษาได้นั้น นักวางแผนและนักบริหารจำเป็นต้องอาศัยระเบียบวิธีและเทคนิคหลายประการ
มาใช้ในการวางแผน เช่น การเขียนโครงการแบบต่าง ๆ การจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องกับ
แผนงานและโครงการ (Planning Programming and Budgeting System or PPBS) การควบคุม
ตรวจสอบองค์การ โดยการสร้างข่ายงานเพื่อให้งานเสร็จทันตามกำหนด (Program Evaluation
and Review Technique or PERT) การประเมินผลโครงการและเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ รวมทั้ง
การตรวจสอบประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เทคนิคเหล่านี้เป็น เครื่องมือสำคัญช่วยเชื่อมโยง
ในการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับสภาวะการณ์ (ชีรวัดน์ นิจนตร. 2542 : 256) นอกจากนี้
แผนที่มีลักษณะที่ดีนั้นจะต้องเป็นแผนที่มีวัตถุประสงค์แน่นอนและ สอดคล้องกับแผนในระดับอื่น
โดยมีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด แต่ให้ผลประโยชน์มากที่สุด แผนจำเป็นต้องใช้ ข้อมูลเป็น
พื้นฐานในการตัดสินใจ มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมพื้นที่และประชากรมาก ต้องกำหนด
บทบาทและหน้าที่ของผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน มีเวลาปฏิบัติที่แน่นอน และแผนที่ดีต้องยืดหยุ่นได้
ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปภายในกรอบของกฎเกณฑ์และมีระบบการควบคุม ติดตาม
การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์. 2539 : 83-84)

การวางแผนการศึกษานั้นถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารที่ทำให้ผู้บริหารการศึกษา
สามารถใช้ปรับปรุงงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แต่ในสภาพปัจจุบัน การวางแผน
บริหารงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และยังไม่สามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง กล่าวคือ
บุคลากรในการวางแผนมีไม่เพียงพอ อีกทั้งบุคลากรยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนและ
ให้ความร่วมมือน้อย ขาดแคลนงบประมาณ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกรวางแผน
การศึกษาอยู่หลายประการได้แก่ จุดมุ่งหมายภายนอก และภายในของระบบการศึกษา แรงกดดัน
จากปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวกับการศึกษา การเปลี่ยนแปลงแนวคิดทั่วไปของสังคม-การเมือง
การปรับขยายโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาและความสนใจ โดยเฉพาะของผู้รับผิดชอบการ
วางแผน การศึกษา และยังมีข้อจำกัดในการวางแผนทั้งภายนอกและภายใน ยังผลให้เกิดความ
ล่าช้าในการวางแผน ความไม่คล่องตัวในการปรับแผน มีปัญหาด้านการประเมิน ขาดข้อมูลในการ
วางแผน ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานหรือโครงการ ทำให้แผนที่ได้ไม่สมบูรณ์
(สมัย ใจมูลมั่ง. 2541 : 84)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าในเรื่องของการ
วางแผนการศึกษา เพราะการวางแผนมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารงาน

โดยเฉพาะในการจัดการศึกษา โดยวางแผนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้การบริหารงานไม่มีอุปสรรคและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพดีขึ้น ในการนี้ได้มีนักการศึกษา นักวิชาการและผู้มีความรู้หลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้ในหนังสือ วารสาร งานวิจัย เป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์จัดทำบรรณนิทัศน์เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษา เข้าใจถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสาระของการวางแผนการศึกษา อันจะนำไปสู่การศึกษาหาความรู้ เพื่อเป็นแนวทางหรือวางแผนพัฒนาคุณภาพงานให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์เรื่องการวางแผนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักการวางแผนการศึกษา กระบวนการวางแผนการศึกษา เทคนิคการวางแผนการศึกษา สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ และสภาพและปัญหาการวางแผนการศึกษา

ความสำคัญของการศึกษา

ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาเรื่อง การวางแผนการศึกษา โดยศึกษาจากหนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งจัดทำสรุปประเด็นสาระสำคัญจากเอกสารดังกล่าว โดยนำเสนอในรูปแบบของบรรณนิทัศน์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้สนใจทั่วไปใช้เป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หรือเพื่อใช้อ้างอิงในการทำผลงานทางวิชาการต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2536 – 2546 โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. หลักการวางแผนการศึกษา
2. กระบวนการวางแผนการศึกษา
3. เทคนิคการวางแผนการศึกษา
4. สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ
5. สภาพและปัญหาการวางแผนการศึกษา

2. ขอบเขตของเอกสารที่ศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษาจากวารสาร หนังสือ งานวิจัย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่กล่าวถึงเรื่องการวางแผนการศึกษา โดยใช้เอกสารที่จัดพิมพ์เผยแพร่ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2536 – 2546 รวมทั้งหมด 106 เรื่อง และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. วารสาร จำนวน 21 เรื่อง
2. หนังสือ จำนวน 31 เรื่อง
3. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 10 เรื่อง
4. งานวิจัย จำนวน 44 เรื่อง

แหล่งข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้า

1. หอสมุดแห่งชาติ
2. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. หอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก
4. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ
5. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
6. ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ
8. แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บรรณนิทัศน์ (Annotation) หมายถึง การสรุปย่อหัวข้อที่สำคัญของเอกสาร สิ่งพิมพ์ โดยสังเขป ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับขอบเขตที่ศึกษาครั้งนี้
2. การวางแผนการศึกษา หมายถึง การกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้ล่วงหน้า โดยการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และเลือกแนวทางปฏิบัติที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต ในการศึกษาครั้งนี้มีขอบเขต ดังนี้

2.1 หลักการวางแผนการศึกษา หมายถึง แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.2 กระบวนการวางแผนการศึกษา หมายถึง ขั้นตอนในการวางแผนการจัดการศึกษา ตั้งแต่ต้นจนจบว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ก่อน-หลังอย่างไร ประกอบด้วย การเตรียมการ การวิเคราะห์ ข้อมูล และปัญหาการกำหนดแผนงานและโครงการต่าง ๆ การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล

3. เทคนิคการวางแผนการศึกษา หมายถึง กลวิธีที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนเพื่อช่วยเชื่อมโยงการวางแผนและการบริหารให้ต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันและปัญหาที่ประสบอยู่

4. สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ หมายถึง นโยบายในการจัดการศึกษาของประเทศตามแผนการศึกษาแต่ละฉบับที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

5. การวางแผนการศึกษาระดับชาติ หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และโครงสร้างของระบบการศึกษาของประเทศ โดยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

6. การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และโครงสร้างของการจัดการศึกษาขององค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เช่น โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) เป็นต้น

7. สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานจัดการศึกษา ทำให้การวางแผนไม่บรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้การจัดการศึกษาขาดประสิทธิภาพ

8. เอกสาร หมายถึง วารสาร หนังสือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย

8.1 วารสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นประจำ มีกำหนดออกไว้นานและต่อเนื่อง เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน และรายสองเดือน เป็นต้น เนื้อหาประกอบด้วยบทความ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทันสมัย เขียนโดยผู้เขียนหลายคน บางเรื่องจบในฉบับและบางเรื่องก็ลงต่อเนื่องกันไปหลายฉบับจนกว่าจะจบ เนื้อเรื่องภายในเล่มอาจจำกัดขอบเขตความรู้ตามแขนงวิชาใดวิชาหนึ่ง หรืออาจเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป แล้วแต่วัตถุประสงค์ในการจัดทำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วารสารวิชาการ วารสารทั่วไปหรือนิตยสาร วารสารเสนอข่าวเชิงวิจารณ์

8.2 หนังสือ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่เกิดจากความรู้ ความคิดด้วยสมอง สติปัญญาและประสบการณ์ของผู้เขียน เป็นสิ่งที่รวบรวมความรู้ที่มีคุณค่าที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ทั้งในสถาบันการศึกษาและการดำรงชีวิตประจำวัน โดยมุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่าน

8.3 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง เอกสารที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลแบบออนไลน์ (Online) ไปยังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในที่ไกล ข้อมูลที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นจะมีรูปแบบที่เป็นเนื้อหาคล้ายกับข้อความในหนังสือ ตำรา หรืออาจเป็นบทความจากวารสาร

8.4 งานวิจัย หมายถึง สิ่งพิมพ์เผยแพร่รายงานการค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ นักวิจัย หรือเป็นรายงานผลการค้นคว้าวิจัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท ปริญญาตรี หรือปริญญาดุษฎีบัณฑิต

9. วรรณคดี หมายถึง การจัดทำสารบัญญัตินำโดยเรียงตัวอักษรตามพจนานุกรมไว้ด้านหลังท้ายเล่มของหนังสือ วารสาร เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย ซึ่งวรรณคดีจำแนกได้ 3 ประเภทคือ

9.1 ดรรชนีชื่อเรื่อง คือ การจัดทำสารบัญญัตินำโดยเรียงตัวอักษรตามพจนานุกรมของเรื่องจากหนังสือ วารสาร เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย

9.2 ดรรชนีชื่อผู้แต่ง คือ การจัดทำสารบัญญัตินำโดยเรียงตัวอักษรตามพจนานุกรมของชื่อผู้แต่งจากหนังสือ วารสาร เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย

9.3 ดรรชนีหัวเรื่อง คือ การจัดทำสารบัญญัตินำจากการนำประเด็นสาระสำคัญออกมาเขียนเป็นหัวเรื่อง โดยเรียงตัวอักษรตามพจนานุกรมหัวเรื่อง จากหนังสือ วารสาร เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการวางแผนการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้นำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมาย และความสำคัญของการวางแผนการศึกษา
2. ประเภทของแผนและลักษณะของแผนที่ดี
3. หลักการวางแผนการศึกษา
4. กระบวนการวางแผนการศึกษา
5. เทคนิคการวางแผนการศึกษา
 - 5.1 เทคนิคที่ให้คนมีส่วนร่วมในการทำงาน
 - 5.2 เทคนิคการควบคุมให้เกิดแผน
 - 5.3 เทคนิคการประเมินแผน
6. สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ
 - 6.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ
 - 6.2 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
 - 6.3 องค์กรที่รับผิดชอบในการวางแผนการศึกษาของประเทศ
 - 6.3.1 การวางแผนการศึกษาระดับชาติ
 - 6.3.2 การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร
7. สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา
8. บรรณนิทัศน์
 - 8.1 ความหมายของบรรณนิทัศน์
 - 8.2 หลักการเขียนบรรณนิทัศน์
 - 8.3 วิธีเขียนบรรณนิทัศน์
 - 8.4 ลักษณะของบรรณนิทัศน์ที่ดี
 - 8.5 ประโยชน์ของบรรณนิทัศน์

1. ความหมาย และความสำคัญของการวางแผนการศึกษา

1.1 ความหมายของการวางแผนการศึกษา

นักวิชาการด้านบริหารหลายท่านได้อธิบายความหมายของการวางแผน และการวางแผนการศึกษาไว้ดังนี้

สุรพล บัวพิมพ์ (2538 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจเลือกสิ่งที่จะดำเนินการและวิธีการในอนาคตเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ และแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้กระทำไว้ล่วงหน้าสำหรับให้บุคคลในการปฏิบัติตามให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อุทัย บุญประเสริฐ (2537 : 86) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่เป็นระบบระเบียบแน่นอน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประยุกต์ การประสานวิธี วิจัยทางสังคม หลักการและเทคนิคทางการศึกษา การบริหาร การเศรษฐกิจ และการเงิน โดยอาศัยความร่วมมือและสนับสนุนจากสังคม

อนันต์ เกตุวงศ์ (2539 : 3-4) กล่าวว่า การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำ โดยทั่วไปจะเป็นการตอบคำถาม ต่อไปนี้คือ จะทำอะไร (What) ทำไมจึงต้องทำ (Why) ใครบ้างจะเป็นผู้กระทำ (Who) จะกระทำเมื่อใด (When) จะทำกันที่ไหนบ้าง (Where) และจะกระทำกันอย่างไร (How)

พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2543 : 33) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงานไว้ล่วงหน้าอย่างมีระบบ โดยอาศัยข้อมูลและสถิติต่าง ๆ

สุภาพร พิตาลบุตร (2543 : 6) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง วิธีการตัดสินใจล่วงหน้า เพื่ออนาคตขององค์การซึ่งเป็นหน้าที่ของการจัดการ ในทางเลือกกว่าจะให้ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร มีขั้นตอนดำเนินงานการใช้ทรัพยากรการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ที่ต้องการ ซึ่งจะประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วนคือ 1)การกำหนดวัตถุประสงค์ต่าง ๆ และ 2) การกำหนดแนวทางการกระทำ หรือแผนงานต่าง ๆ ที่จะนำมาปฏิบัติเพื่อที่จะให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เหล่านั้น

ฮิกส์ (พวงรัตน์ เกษรแพทย์. 2543 : 35-41 ; อ้างอิงจาก Hicks. 1981 : 248) อธิบายว่า การวางแผนเป็นหน้าที่ทางการบริหารประการแรกที่ต้องกระทำเพื่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยเฉพาะการที่จะวางแผนได้สำเร็จผลนั้นจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ตัวเลข ข้อมูลจากอดีต การตัดสินใจในปัจจุบัน และทำการประเมินผลในอนาคตด้วย

เทนเนอร์ และวิลเลียม (Tanner. & Williams. 1996 : 3) กล่าวว่า การวางแผนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อองค์กรและการปฏิบัติงานขององค์กรนั้น ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ ซึ่งจริง ๆ แล้วจะผูกหน้าที่ต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน

โรบบินส์ (Robbins. 1997 : 130) ให้ความหมายของการวางแผนคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ การวางแผนกลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยมีแผนงานที่เป็นระดับชั้น ลดหลั่นและสอดคล้องกันไป พร้อมทั้งกิจกรรมที่สัมพันธ์กันทั้งวิธีการและเป้าหมาย

วิโรจน์ สารัตตะ (2539 : 11) ได้กล่าวถึงความหมายของการวางแผนการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้กระทำไว้ล่วงหน้า สำหรับให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติตามให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ชีรวัดน์ นิจนตร (2542 : 17) ได้กล่าวว่า การวางแผนการศึกษา หมายถึง การคิดค้นอย่างเป็นระบบในการเลือกทิศทางที่จะพัฒนาการศึกษาให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับความต้องการและจุดมุ่งหมายของสังคม

สรุปได้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงตาม วัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ในอนาคต โดยตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีที่สุดพร้อมทั้งแนวทาง ปฏิบัติภายใต้ทรัพยากรและเวลาอันจำกัด เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้

1.2 ความสำคัญของการวางแผนการศึกษา

การวางแผนเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร เป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารสามารถใช้ช่วยปรับปรุงงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้

ดิลก บุญเรืองรอด (2538 : 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนเป็นภารกิจในการบริหารงานที่จำเป็นยิ่งที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องมีอาจจะเลยได้ ทุกคนต่างตระหนักร่วมกันว่า องค์กรที่มีการวางแผนและทำงานอย่างมีแผนแล้วย่อมเป็นองค์กรที่ดำเนินไปอย่างมีทิศทางที่แน่นอน มีระบบมั่นคง และมีทิศทางไม่มีระบบ รวนเร และขาด ประสิทธิภาพ

ธงชัย สันติวงษ์ (2539 : 7-8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า

1. การวางแผนเป็นเครื่องกำหนดทิศทางขององค์กร
2. การวางแผนเป็นตัวช่วยเพื่อใช้วัดความสำเร็จ
3. การวางแผนใช้สำหรับประสานกำลังความพยายามในองค์กร
4. ประหยัดทั้ง 3 ปัจจัยคือ เงิน คน และเวลา สามารถสับเปลี่ยนกำลังคน เงิน

และวัสดุ

5. ช่วยในการตรวจสอบควบคุมงานและวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
6. แบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหาร สามารถทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
7. เพิ่มความเชื่อมั่นในการบริหารงาน สามารถกำหนดนโยบายกลยุทธ์ได้ชัดเจน
8. ป้องกันความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานและป้องกันปัญหาล่วงหน้า
9. ตรวจสอบความสำเร็จของเป้าหมายได้ง่าย ช่วยปรับแต่งมุ่งสู่ความสำเร็จ

ประชุม รอดประเสริฐ (2539 : 95) กล่าวถึงการสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้

1. การวางแผนจะช่วยให้ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. การวางแผนจะช่วยให้สามารถคาดการณ์ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น และสามารถปรับแผนดำเนินการให้สอดคล้องกับเหตุการณ์หรือสภาวะการณ์

3. การวางแผนช่วยลดการซ้ำซ้อน สับสน และความขัดแย้ง จะมีการประสานงาน เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทำให้การทำงานมีระบบและเกิดประสิทธิภาพ

4. การวางแผนจะช่วยให้องค์การพัฒนาเจริญก้าวหน้า คงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ตามภาระผูกพัน

सनानजितर सुकनशात्थर्य (2543 : 9-10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ ดังนี้

1. การวางแผนช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะทรัพยากรที่ มีอยู่อย่างจำกัด

2. การวางแผนช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากมีการกำหนด จุดมุ่งหมายในการทำงานอย่างแน่นอน เป็นแนวทางให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตาม บทบาทเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน

3. การวางแผนช่วยลดความขัดแย้งในองค์การหรือหน่วยงาน เนื่องจากมีการกำหนด ขั้นตอนการทำงาน ตลอดจนบทบาทหน้าที่ช่วยให้การทำงานไม่สับสนซ้ำซ้อน

4. การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดคะเนล่วงหน้าถึงปัญหาและอุปสรรค อันอาจเกิดขึ้น และสามารถปรับใช้สถานการณ์ทั้งดีและเลวให้เกิดประโยชน์ได้

5. การวางแผนช่วยให้สามารถควบคุมงานได้อย่างมีระบบและไม่ก่อให้เกิดผลในทางลบ

6. การวางแผนช่วยให้การพัฒนาหรือแก้ปัญหาขององค์การ หรือหน่วยงานเป็นไป อย่างทันเหตุการณ์ เนื่องจากได้มีการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีระบบ ทำให้สามารถจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา และมีการดำเนินการที่ทันต่อเหตุการณ์

7. การวางแผนจะช่วยให้การพัฒนาทุกด้าน ทุกระดับสอดคล้องกัน เป็นการลด ความซ้ำซ้อนในการใช้ทรัพยากร

8. การวางแผนจะช่วยให้เกิดการประสานงานกับระหว่างหน่วยงานที่มีกิจกรรม เหมือนคล้ายคลึงหรือเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

9. การวางแผนช่วยให้องค์การหรือหน่วยงานสามารถกำหนดอนาคตตนเองได้

สรุปได้ว่า การวางแผนมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะการวางแผน จะเป็นกลไกที่ช่วยให้มีการค้นหาอย่างมีเหตุผล ในการเลือกทิศทางที่จะพัฒนาการศึกษาเป็นการ คิดหาทางเลือกที่มีหลักเกณฑ์ในการพัฒนา ช่วยให้ประหยัดทรัพยากรและใช้ประโยชน์ได้อย่าง สูงสุด การวางแผนจึงมีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง การที่จัดการศึกษาให้บรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติได้นั้น จะต้องมีการวางแผนการศึกษาตั้งแต่ ระดับชาติจนถึงระดับโรงเรียน

2. ประเภทของแผน และลักษณะของแผนที่ดี

2.1 ประเภทของแผน

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของแผนหลายลักษณะ ดังนี้

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2536 : 24-25) ได้กล่าวถึงประเภท ต่าง ๆ ของแผนตามลักษณะที่กำหนดเป็นตัวแผน ดังนี้

1. ถ้าพิจารณาในลักษณะการสั่งการและการควบคุมแผนในระดับชาติ แผนอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ แผนที่มีลักษณะวางแนวทางให้ดำเนินงานหลีกเลี่ยงไม่ได้หรือมีลักษณะเชิงบังคับ (Imperative Plan) และแผนชี้แนะ (Indicative Plan)

2. แผนซึ่งแบ่งตามกำหนดระยะเวลา โดยทั่วไปมี 3 ประเภทคือ 1) แผนระยะสั้น (1-2 ปี) 2) แผนระยะปานกลาง (5-7 ปี) และ 3) แผนระยะยาว (10 ปี)

3. แผนซึ่งแบ่งตามขอบเขตของพื้นที่ แบ่งออกเป็น 1) แผนระดับชาติ 2) แผนระดับภาค 3) แผนระดับท้องถิ่น ซึ่งอาจแบ่งย่อยเป็นแผนระดับจังหวัด แผนระดับอำเภอ และระดับตำบล และแผนระดับหมู่บ้าน

4. แผนซึ่งแบ่งโดยลักษณะด้านมหภาคและจุลภาค แผนมหภาคเป็นแผนระดับส่วนรวมขนาดใหญ่ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพราะรวมแผนสาขาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เช่น สาขาการศึกษา ส่วนแผนจุลภาค เช่น แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด

5. แผนซึ่งแบ่งตามระดับองค์การ อาจแบ่งเป็นแผนระดับชาติ แผนระดับกระทรวง/ทบวง แผนระดับกรม แผนระดับกอง

6. แผนซึ่งแบ่งตามลักษณะวิธีการวางแผน แบ่งได้เป็น

6.1 แผนที่มีจุดมุ่งหมายเดียว (Single Purpose Plan) เป็นการทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายเพียงอย่างเดียวภายในระยะเวลาอันสั้น

6.2 แผนเฉพาะสาขา (Sectoral Plan) เป็นการวางแผนเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะสาขา

6.3 แผนแบบบูรณาการหรือแผนแบบผสมผสาน (Intergated Plan) เป็นแผนที่เน้นถึงกระบวนการผสมผสานกิจกรรมและหน่วยงานต่าง ๆ โดยจะกำหนดและวางรูปแบบของแผนร่วมกันในระหว่างกระบวนการทำแผน

สุรพล บัวพิมพ์ (2538 : 4-5) ได้กล่าวไว้ว่า แผนแต่ละแผน แต่ละระดับมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของแต่ละแผน ซึ่งเป็นการกำหนดการดำเนินการในอนาคต และได้กล่าวถึงการจำแนกแผนเป็น 8 ประเภทคือ

1. แผนจุดมุ่งหมายหรือภารกิจ (Purposes of Missions) เป็นแผนที่กำหนดจุดมุ่งหมายและภารกิจขององค์กรหรือสถาบัน เช่น องค์กรทางการศึกษามีจุดมุ่งหมายหรือภารกิจในการให้การศึกษาแก่บุคคล

2. แผนวัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นแผนที่กำหนดวัตถุประสงค์ขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางหรือทิศทางในการปฏิบัติงานขององค์กร โดยจุดมุ่งหมายหรือภารกิจนั้นต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือภารกิจขององค์กรที่กำหนดไว้ เช่น

วัตถุประสงค์ : มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพพลเมือง

เป้าหมาย : ผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

3. แผนกลยุทธ์ (Strategies) หมายถึง แผนงานทั่วไปของการปฏิบัติและการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ แผนกลยุทธ์จะเปลี่ยนไปเมื่อสถานการณ์หรือโครงสร้างขององค์กรเปลี่ยนไป

4. แผนนโยบาย (Policies) คือข้อความทั่ว ๆ ไป ที่ระบุเป็นกรอบความคิดในการตัดสินใจ (Policy is a Guide to Decision Making) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือการกำหนดแผนต่าง ๆ ในระดับต่าง ๆ นโยบายปกติจะมีอยู่ทุกระดับจากนโยบายหลัก (Major Policies) มาสู่นโยบายรอง (Minor Policies) ซึ่งนโยบายรองจะต้องสอดคล้องกับนโยบายหลัก

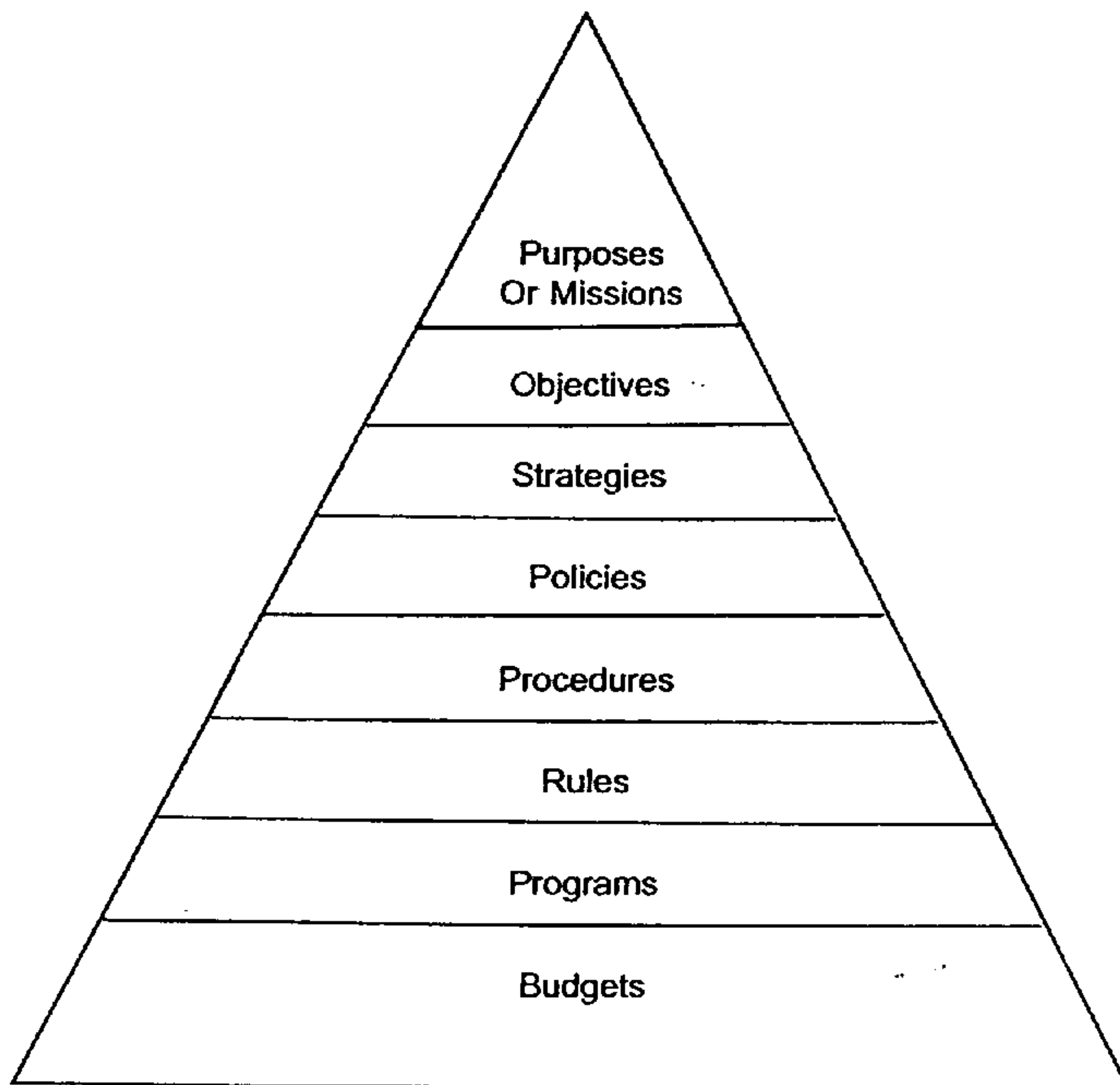
5. แผนวิธีดำเนินการ (Procedures) เป็นแผนที่จะกำหนดวิธีดำเนินงานต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมในอนาคตเป็นแนวปฏิบัติ (Guide to Action) โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นคู่มือ (Manual) ซึ่งทุกหน่วยงานย่อยจะจัดทำอาจจะเรียกว่า Division Standard ก็ได้ ซึ่งจะเป็นคู่มือเฉพาะหน่วยงานย่อยนั้น ๆ ปกติแล้ววิธีดำเนินการจะกำหนดตามกรอบนโยบาย

6. แผนกฎระเบียบข้อบังคับ (Rules) คือการกำหนดให้ปฏิบัติหรืองดปฏิบัติ อนุญาตให้หรือไม่ให้สิทธิ์อย่างใดอย่างหนึ่ง กฎระเบียบข้อบังคับเป็นแผนที่ง่ายที่สุด

7. แผนงาน (Programs) เป็นแผนที่ผสมผสานรวมตั้งแต่วัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีดำเนินการ กฎระเบียบ กิจกรรมขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติ ทรัพยากรบุคคลและอื่น ๆ ที่จำเป็นที่จะใช้ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยปกติแล้วแผนงานจะต้องได้รับการสนับสนุนโดยงบประมาณ

8. แผนงบประมาณ (Budgets) คือแผนที่กำหนดจำนวนเงิน (Numerical Terms) ซึ่งจะกำหนดค่าใช้จ่ายทุกประเภทในการดำเนินการงบประมาณถูกเรียกว่า “เครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงาน” งบประมาณเป็นเครื่องมือพื้นฐานประกอบในการวางแผน งบประมาณจะเป็นตัวบังคับการทำงานของ องค์กร งบประมาณเป็นตัวบังคับการวางแผน เพราะหากไม่มีแผนก็จะไม่ได้รับงบประมาณ

รายละเอียดของแผนทั้ง 8 ประเภท เรียงลำดับดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ลำดับของแผนแต่ละประเภท

ที่มา : สุรพล บัวพิมพ์. (2538). แผนและการวางแผน. หน้า 5

นอกจากนั้น อิกส์ (พวงรัตน์ เกษรแพทย์. 2543 : 39-41 ; อ้างอิงจาก Hicks. 1981 : 248) ได้จำแนกประเภทของแผนดังต่อไปนี้

ลักษณะที่ 1 แผนระยะยาว แผนระยะปานกลาง และแผนระยะสั้น นักวิชาการที่กล่าวถึงแผนระยะยาว โดยอธิบายลักษณะของแผนระยะยาวเป็นแผนที่มีขอบข่ายกว้าง มีความยืดหยุ่นสูง ความเฉพาะเจาะจงน้อย ช่วงระยะเวลาอาจเป็น 5 ปีหรือมากกว่า แผนระยะปานกลาง เป็นแผนที่มีความแน่นอน และมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นกว่าแผนระยะยาว ส่วนแผนระยะสั้นเป็นแผนที่กำหนดระยะเวลาอาจเป็น 1 สัปดาห์ 1 เดือน 1 ปี หรือมากกว่า มีความแน่นอนและความเฉพาะเจาะจงมากกว่า 2 ประเภทแรก

แผนระยะยาว เป็นแผนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง แผนระยะปานกลางเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับกลาง ส่วนแผนระยะสั้นจะเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับล่าง โดยลักษณะพิเศษของแผนคือ ยิ่งเกี่ยวข้องกับระดับผู้บริหารระดับสูงเพียงใด แผนก็จะมีลักษณะเป็นเชิงนโยบายมากขึ้น ในทางกลับกันยิ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับล่างเพียงใด แผนก็จะมีลักษณะเป็นเชิงปฏิบัติการมากขึ้น

ลักษณะที่ 2 แผนกลยุทธ์และแผนยุทธวิธี หรือแผนปฏิบัติการ นักวิชาการได้อธิบายถึงแผนกลยุทธ์ว่า เป็นแผนระยะยาวซึ่งอาจจะเป็นระยะ 2 ปี 5 ปี 10 ปี หรือมากกว่าแล้วแต่ต้องการจะกำหนด มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ไว้อย่างกว้าง ๆ เน้นถึงสิ่งที่จะทำและการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น ส่วนแผนยุทธวิธีหรือแผนปฏิบัติการนั้นเป็นแผนระยะสั้นตามปกติมักเป็นระยะเวลา 1 ปีหรือน้อยกว่า มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจง เน้นถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพที่สามารถใช้ทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรอย่างประหยัด

ลักษณะที่ 3 แผนกลยุทธ์ แผนระยะยาว และแผนระยะสั้น นักวิชาการได้กล่าวถึงแผนอีก 3 ประเภทที่แตกต่างจาก 2 ลักษณะแรกคือ แผนกลยุทธ์ แผนระยะยาว และแผนระยะสั้น โดยอธิบายถึงช่วงเวลา จุดมุ่งหมาย สาระสำคัญ และลักษณะที่แตกต่างกันของแผนทั้ง 3 ประเภท ดังภาพประกอบ 1 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 ลักษณะของแผนกลยุทธ์ แผนระยะยาว และแผนระยะสั้น

ประเภทของแผน	จุดมุ่งหมาย	สาระสำคัญ	ลักษณะที่แตกต่างกัน
แผนกลยุทธ์ (5-10 ปี)	จัดทำเค้าโครงอย่างกว้าง ๆ เป็นแนวทางสำหรับอนาคตที่สำคัญ	หน้าที่สำคัญขององค์กรและวิธีการดำเนินงานที่สำคัญ	กว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง มองในมุมกว้าง
แผนระยะยาว (3-5 ปี)	จัดเตรียมเพื่อความก้าวหน้าระยะยาว ช่วยลดการตัดสินใจระยะสั้นที่ไม่ต้องการ	วัตถุประสงค์เชิงปริมาณการกระทำที่จะให้แผนกลยุทธ์บรรลุผล	เฉพาะเจาะจงขึ้นเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง มองมุมที่แคบกว่า
แผนระยะสั้น (1 ปี)	จะช่วยให้แผนระยะยาวบรรลุผลทีละขั้น	วัตถุประสงค์เชิงปริมาณการกระทำที่จะให้แผนระยะยาวบรรลุผล	เฉพาะเจาะจงที่สุดเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับล่าง มองในมุมแคบที่สุด

ที่มา : พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). การวางแผนการศึกษา. หน้า 40.

ลักษณะที่ 4 แผนระดับมหภาคและแผนระดับจุลภาค เป็นแผนที่จัดทำขึ้นในหน่วยงานระดับชาติ หรือหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งมีลักษณะเป็นนโยบายที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ส่วนแผนการศึกษาระดับจุลภาคเป็นแผนที่จัดทำขึ้นในส่วนภูมิภาค ซึ่งอาจเป็นแผนระดับภาค ระดับจังหวัด หรือหน่วยงาน มีลักษณะเฉพาะเจาะจงเน้นการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายของแผนการศึกษาระดับมหภาค โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพความต้องการและความเป็นจริงของท้องถิ่นด้วย

2.2 ลักษณะของแผนที่ดี

กรมสามัญศึกษา (2538 : 2-3) ได้ให้ลักษณะของแผนที่ดีไว้ดังนี้

1. ความยืดหยุ่น (Flexibility) ในการจัดทำแผนนั้นควรมีลักษณะของความยืดหยุ่นสูง เพื่อปรับแต่งให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ความครอบคลุม (comprehensiveness) ควรมีลักษณะเป็นการบูรณาการจากแนวคิดของบุคคลที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างสัมพันธ์กัน

3. ความชัดเจน (Specificity) ควรเป็นแผนที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า จะทำอะไร เมื่อไร ที่ไหน อย่างไร และใครเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำแผน เป็นต้น

4. ระยะเวลาของแผน (Times Plan) ควรมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของแผนที่แน่นอนคือ ควรกำหนดวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของแผนไว้อย่างชัดเจน

5. ความเป็นพิธีการ (Formality) แผนที่จัดทำควรเป็นไปอย่างมีพิธีการคือ มีการจัดทำแผนโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การทำการศึกษาวเคราะห์ การจัดเตรียมแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการควบคุมให้เป็นไปตามแผน เป็นต้น

สมคิด บางโม (2541 : 83) กล่าวถึงลักษณะของแผนที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปนั้น ควรมีลักษณะดังนี้

1. ความยืดหยุ่น แผนที่ดีควรมีความยืดหยุ่นหรือคล่องตัวในการปรับตัวอุปสงค์หรือปรับกลยุทธ์ให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมและโอกาสใหม่ ๆ ได้

2. ความครอบคลุม ควรครอบคลุมไปถึงหน้าที่ต่าง ๆ และระดับต่าง ๆ ทั้งทั้งองค์กรการเพื่อเป้าหมายขององค์กรเดียวกัน

3. คุ่มค่าใช้จ่าย การจัดทำแผนใด ๆ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำแผนหรือนำแผนมาใช้ ควรประหยัดและคุ้มค่า

4. ความชัดเจน แผนที่จัดทำขึ้นจะต้องชัดเจนว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด อยู่ในการรับผิดชอบของใคร

5. ระยะเวลาของแผน จะต้องกำหนดให้แน่นอนว่า เริ่มต้นหรือสิ้นสุดเมื่อใด

6. ความเป็นพิธีการ การจัดทำแผนต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ตามลำดับ ตั้งแต่การเตรียมการ วิเคราะห์ข้อมูล ทำแผน นำแผนไปปฏิบัติ และประเมินผล ทั้งนี้แผนจะต้องได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจขององค์กรก่อน

7. ความปกปิด จะต้องให้รู้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น มิฉะนั้นจะแพร่กระจายไปสู่คู่แข่งจนอาจเป็นผลเสียต่อองค์กร

8. ความมีเหตุผล ควรกำหนดขึ้นอย่างมีเหตุ มีผล สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีแนวทางที่สามารถนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

9. ความสอดคล้อง แผนที่ดีควรอยู่ในกรอบหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กรที่กำหนดไว้

10. การเห็นที่อนาคต ควรกำหนดระยะเวลาของแผนเป็น 3 – 5 ปี ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่ดีที่สุดที่มนุษย์สามารถคาดคะเนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

11. **ความต่อเนื่อง** หมายถึง ความต่อเนื่องกับแผนอื่น ๆ และต่อเนื่องในกระบวนการจัดการด้วย รวมทั้งมีการประเมินแผนที่ปฏิบัติไปแล้ว และนำผลประเมินมาปรับปรุงใหม่

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2543 : 17) กล่าวถึงลักษณะของแผนที่ดี สรุปโดยสังเขปดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ชัดเจน เข้าใจง่าย
2. มีความสอดคล้องกับแผนในระดับอื่น เช่น แผนในระดับโรงเรียนก็ควรสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัด เป็นต้น
3. มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. มีความยืดหยุ่น นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้
5. การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินการ ควรจะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
6. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อมิให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวางแผน
7. มีการใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจในทุกขั้นตอนของแผน
8. มีระบบควบคุมแผนเพื่อการปรับปรุงและควบคุมคุณภาพ

จากลักษณะของแผนที่ดี ตามทัศนะของนักการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จึงสรุปลักษณะของแผนที่ดีคือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแผนที่ดีควรจะมีคุณสมบัติสอดคล้องกันไปอย่างเป็นระบบ เช่น มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน สอดคล้องกับแผนงานอื่น ๆ มีการกำหนดระยะเวลาในการใช้ไว้ในแผน สามารถนำไปปฏิบัติได้และมีความยืดหยุ่น นอกจากนั้นลักษณะของแผนที่ดีควรสอดคล้องกับหลักการวางแผนการศึกษาด้วย

3. หลักการวางแผนการศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการวางแผนไว้หลายลักษณะ ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2537 : 231-235) กล่าวถึงหลักในการวางแผนต้องผูกพันกับการรู้จักมองไปข้างหน้า รู้จักค่าของเวลา รู้จักคิดให้รอบคอบ รอบด้าน รู้จักทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผน รู้จักการทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจนและรู้ว่าจะทำอะไรหรือกำลังทำอะไรอะไร และได้กล่าวถึงหลักในการวางแผนการศึกษา ดังนี้

1. การจัดตั้งหรือกำหนดหน่วยรับผิดชอบการประสานงานการวางแผนเพื่อให้มีหน้าที่ในการประสานงานการจัดทำแผนและกำกับให้มีการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผน ตัวบุคคล คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นนี้ โรงเรียนแต่ละโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของโรงเรียน ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนนั้น ๆ สิ่งสำคัญก็คือ บุคคล หรือคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นต้องรอบรู้เรื่องการวางแผน ต้องรู้ขอบเขต และวิธีดำเนินงานในกระบวนการวางแผนสำหรับโรงเรียน และมีความสามารถในการประสานงานวางแผน

2. การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้งหมด ทั้งข้อมูลภายนอกและข้อมูลภายใน

3. การรวบรวมปัญหาของโรงเรียนในแต่ละด้านที่เป็นปัญหาปัจจุบัน ซึ่งจะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดแนวทางดำเนินงานและกำหนดแผนงานในอนาคต

4. การตรวจสอบทบทวนงานและภารกิจ ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ตรวจสอบโครงสร้างและการดำเนินงานของหน่วยงาน สายงานหรือฝ่ายต่าง ๆ ที่รับผิดชอบแต่ละส่วนภายในโรงเรียน เพื่อดูว่ายังคงตอบสนองต่อภารกิจหลักของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร

5. การประมวลแนวโน้มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านงาน ปัญหาและความต้องการทรัพยากร ข้อจำกัด ข้อกำหนดต่าง ๆ ด้านหลักสูตร ด้านการงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ตลอดจนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้งในโรงเรียนและสังคมภายนอกที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเกิดขึ้นและอาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของโรงเรียนหรือต่อส่วนงานต่าง ๆ ของโรงเรียนในอนาคต

6. การกำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานในแผนงานด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจน

7. การเตรียมแบบฟอร์มที่ต้องใช้ในการจัดทำแผนและโครงการ

8. การเตรียมเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นในการวางแผน เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู นักเรียนต่อห้องเรียน อัตราค่าใช้จ่ายรายหัว เป็นต้น

9. การจัดแผนและการประมวลโครงการในรูปแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง และแผนระยะยาวของโรงเรียน

10. การดำเนินการหรือการนำแผนออกปฏิบัติ

11. การติดตามควบคุมกำกับกับการดำเนินงานตามแผนซึ่งกำหนดไว้ การติดตามตรวจสอบและประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน ข้อมูลเกี่ยวกับผลงานเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผน ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อการตัดสินใจปรับปรุงแก้ไข

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2540 : 176-177) ได้กล่าวถึงหลักการวางแผนการศึกษาไว้ดังนี้

1. การวางแผนควรกระทำเมื่อมีปัญหา ปรับปรุงงาน พัฒนางาน หรือ กรณีฉุกเฉิน

2. จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย แนวทางการปฏิบัติงานให้ท่องแท้ชัดเจนจนมองเห็นวิธีการที่จะลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องและประหยัด

3. จะต้องจัดเตรียมและคำนวณปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนให้ถูกต้องและเรียบร้อย ได้แก่ ข่าวสาร คน เงิน วัสดุ สถานที่ และเวลา

4. เมื่อวางแผนแล้ว นักวางแผนจะต้องหาช่องทางหรือวิธีการที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามแผน หาวิธีการควบคุมและประเมินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

5. คำนี้ถึงภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรม พฤติกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของคนกลุ่มนั้น

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์ (2542 : 52) ได้กล่าวถึง หลักการวางแผนการศึกษาไว้ 4 ประการด้วยกันคือ

1. การวางแผนจะต้องสนับสนุนวัตถุประสงค์ขององค์การ แผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้วัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล
2. การวางแผนที่ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้ขั้นตอนการจัดการ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการควบคุมดำเนินไปด้วยดี
3. การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกระดับ ซึ่งแต่ละระดับต่างรับผิดชอบงานแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับรูปแบบขององค์การและหน้าที่ความรับผิดชอบ การวางแผนเป็นหน้าที่แรก และหน้าที่โดยตรงที่ผู้บริหารแต่ละระดับจะต้องจัดทำและปฏิบัติไปตามแผนนั้น
4. แผนงานที่ดีต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพเป็นสำคัญ ต้องบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า

ฮาร์ดวิก และ แลนด์พอร์ท (Hardwick & Landuyt. (1996 : 161) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้

1. ผู้วางแผนควรกำหนดวิธีให้เลือกไว้พอสมควร เพื่อจะได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และได้ผลตามวัตถุประสงค์มากที่สุด การวางแผนประกอบด้วยบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายเป็นคณะกรรมการและมีการประชุมกัน ทั้งนี้จะต้องมีศูนย์อำนาจเพื่อบังคับบัญชาในการวางแผนด้วย
2. ต้องมีผู้เชี่ยวชาญในการวางแผน
3. การวางแผนงานควรจะมอบหมายให้กับนักบริหารที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานหรือบุคคล ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
4. ควรมีการประเมินทัศนคติและปฏิกิริยาของบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์การ
5. ผู้วางแผนควรมีอิสระที่จะปฏิบัติงานได้ยืดหยุ่นพอสมควร แต่อยู่ในกรอบนโยบายและกฎเกณฑ์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องทราบหลักสำคัญของการวางแผน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และนโยบาย และเลือกวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะใช้ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

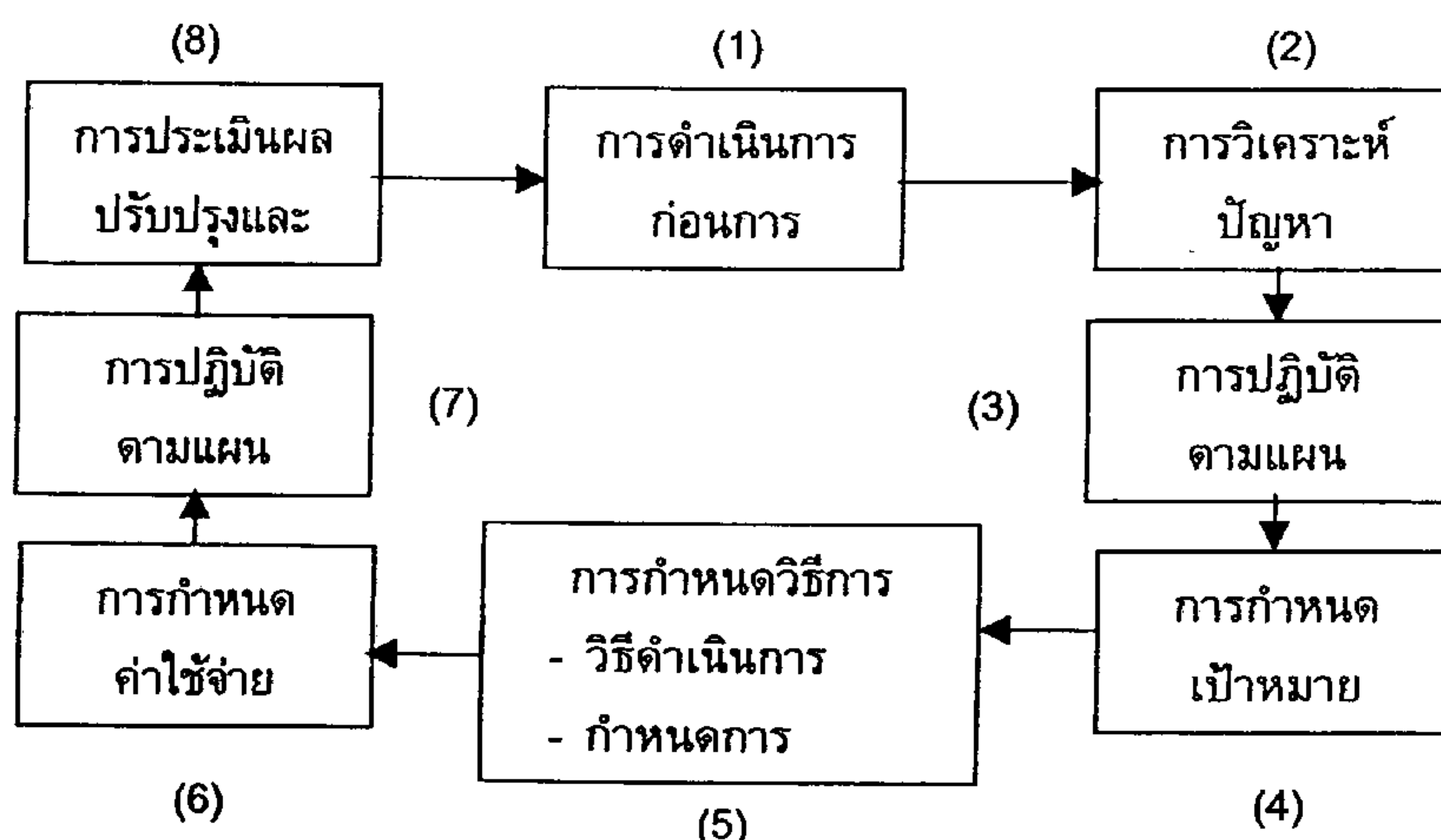
4. กระบวนการวางแผนการศึกษา

กระบวนการวางแผนการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การนำแผนไปใช้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของกระบวนการวางแผนไว้ดังนี้

สุวัฐ ศิลปอนันต์ (2538 : 96-112) กล่าวว่า กระบวนการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การดำเนินการก่อนการวางแผน ประกอบด้วย ตั้งและจัดองค์การวางแผน การกำหนดวิธีการวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การวิเคราะห์ปัญหา
3. การกำหนดแผนงานและโครงการ
4. การกำหนดเป้าหมาย
5. การกำหนดวิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย การกำหนดวิธีการดำเนินงาน หรือ กิจกรรม การกำหนดเวลาปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบ การกำหนดวิธีประเมินผล
6. การกำหนดค่าใช้จ่าย
7. การปฏิบัติตามแผน เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการทำให้แผนบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย การจัดกลไกในการปฏิบัติงาน การจัดระบบการทำงาน การตั้งกรรมการ การจัดกลุ่มปฏิบัติงาน การมอบหมาย อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้ปฏิบัติ การเตรียมความรู้ ความสามารถในการทำงานตามโครงการ การเตรียมสร้างความพร้อมทางใจ การจูงใจ การอำนวยความสะดวก และการสั่งการ การจัดสรร และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของโครงการต่าง ๆ การของบประมาณค่าใช้จ่าย การจัดสรรงบประมาณ การควบคุมการใช้จ่าย การควบคุมการเงิน การบัญชี การตรวจ การรายงาน และการแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ
8. การประเมินผลปรับปรุงแผนและการวางแผนใหม่ การประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการวางแผน และนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นเพราะเป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้า หรือความสำเร็จของการปฏิบัติว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือไม่เพียงไร ผลการประเมินอาจสรุปเป็นรายงานเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผนบริหารงานต่อไป ดังภาพประกอบ 3 ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 กระบวนการวางแผน

ที่มา : สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2538). "หลักและกระบวนการบริหาร", หลักและระบบบริหารการศึกษา. หน้า 9.

เอกชัย กี่สุพันธ์ (2538 : 37-39) ได้แบ่งกระบวนการวางแผนออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. การเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการก่อนการวางแผน มีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 นโยบายและเป้าหมายขององค์กรต้องการอะไร
 - 1.2 วิเคราะห์สภาพการณ์ของงานในหน้าที่ความรับผิดชอบและความพร้อมในการทำงาน
 - 1.3 วัตถุประสงค์ ความต้องการสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายขององค์กรหรือไม่
 - 1.4 สภาพแวดล้อมปัจจุบันและโอกาสเอื้ออำนวยให้มากน้อยเพียงใด
 - 1.5 ผลสำเร็จที่ต้องการภายในระยะเวลาที่กำหนด
 - 1.6 ข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการและบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนมีใครบ้าง
2. การสร้างแผน หมายถึง การกำหนดแผนที่ต้องการขึ้นมาให้ชัดเจน มีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้
 - 2.1 มาตรฐานหรือคุณภาพงานที่ต้องปฏิบัติ
 - 2.2 มีทางเลือกหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุตามต้องการ
 - 2.3 อุปสรรคหรือข้อจำกัดที่เกิดขึ้น และวิธีการแก้ไขอุปสรรคหรือข้อจำกัดนั้น ๆ
 - 2.4 ตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกหรือกิจกรรมที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์
 - 2.5 กำหนดขั้นตอนของการปฏิบัติงาน
 - 2.6 ทรัพยากรที่ต้องการเพื่อสนับสนุนการทำงานมีอะไรบ้าง
 - 2.7 เขียนเป็นแผนให้ชัดเจนโดยมีการกำหนดช่วงระยะเวลา เริ่มต้น สิ้นสุด และผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม
3. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การนำแผนที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติโดยมีกิจกรรมดังนี้
 - 3.1 กำหนดคนที่รับผิดชอบในการปฏิบัติ และควบคุมงานในแต่ละส่วน
 - 3.2 ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติตามแผนก่อนที่จะมีการมอบหมายให้รับผิดชอบไปปฏิบัติ
 - 3.3 จัดสรรทรัพยากร สนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ
 - 3.4 กำหนดรูปแบบความร่วมมือ และการประสานงานกับหน่วยงานอื่น หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับแผน
 - 3.5 การนิเทศงานช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงาน
 - 3.6 การควบคุมกำกับและติดตามผลการปฏิบัติตามแผน
4. การประเมินผลแผน หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการหรือไม่ สำหรับกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติมีดังนี้
 - 4.1 ผลการปฏิบัติงานได้ตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด
 - 4.2 ปัญหาและอุปสรรคที่พบ
 - 4.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน
 - 4.4 สมควรที่จะมีการทบทวนแผน ปรับแผนหรือไม่

ส่วนธงชัย สันติวงศ์ (2539 : 31) กล่าวว่า กระบวนการวางแผนหมายถึง การตัดสินใจ แบ่งสรรทรัพยากรในปัจจุบันเพื่อที่จะให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ในอนาคต และได้กล่าวถึง กระบวนการวางแผนไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การตั้งข้อสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต โดยพิจารณาจากปัจจัยอิทธิพลที่มาจากทั้งภายนอกและภายใน ประกอบกับการคาดการณ์และแนวโน้มของเรื่องที่เกี่ยวข้องที่จะกระทบต่อองค์กร
2. การพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นการระบุจุดมุ่งหมายขององค์กร
3. การพัฒนากลยุทธ์ที่ดีที่สุด ที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้ โดยการใช้ประโยชน์จากปัจจัยภายนอกและภายในอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
4. จัดทำเป้าหมายระยะกลางที่ซึ่งได้มีการระบุถึงผลสำเร็จขององค์กรที่ประสงค์จะทำให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด
5. กำหนดแผนดำเนินงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องทำ เพื่อจะสามารถแบ่งสรรทรัพยากรที่พอเพียงสำหรับการทำงานที่จะบรรลุเป้าหมายได้ในที่สุด
6. การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้
7. ดำเนินการให้มีการสรุปผลและรวบรวมข้อมูลย้อนกลับ ทั้งนี้เพื่อนำผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้ตั้งแต่เริ่มแรก

सनानजतर सुकनरुतरुथ (2539 : 43) กล่าวถึงกระบวนการวางแผนไว้ว่า เป็นวิธีการที่อาศัยหลักเหตุผลในการกำหนดว่าจะทำอะไรในอนาคต จะทำอย่างไร และจะวัดได้อย่างไรว่า ผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงไร โดยวิธีการนั้นต้องกำหนดเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน กระบวนการวางแผนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นวางแผน เป็นขั้นตอนการกำหนดอนาคตที่ต้องการ เป็นวิธีการดำเนินงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการไปจนถึงวิธีการตรวจสอบว่า การดำเนินงานได้ผลตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้หรือไม่

2. ขั้นปฏิบัติตามแผน เป็นการนำแผนไปปฏิบัติ

3. ขั้นประเมินผล เป็นการตรวจสอบกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ ภาคคิ เลียบจันทร (2543 : 24-25) กล่าวถึงกระบวนการวางแผนว่า เป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำอย่างมีระบบต่อเนื่อง และสอดคล้องสัมพันธ์กับระบบบริหาร ดังมีขั้นตอนสำคัญอยู่ 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียมการวางแผน

- 1.1 พิจารณาน้ำที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงานของตน

- 1.2 ทำความเข้าใจกับจุดหมาย นโยบายของหน่วยงานระดับสูงขึ้นไปตามลำดับ

- 1.3 ศึกษาถึงการปฏิบัติงานที่ผ่านมา หรือผลของโครงการที่มาจากผลการประเมินหรือโดยวิธีการต่าง ๆ

1.4 ประเมินปัญหาและความจำเป็น รวมตลอดถึงการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลกระทบต่อการดำเนินการตามแผนในอนาคตของหน่วยงาน

1.5 กำหนดแผนระยะยาวหรือกำหนดจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

1.6 กำหนดนโยบายเพื่อเป็นกรอบในการตัดสินใจและ/หรือเป็นหลักการและเหตุผลในการจะดำเนินการ

1.7 ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ และสภาพการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรข้อจำกัด และโอกาสที่มีอยู่อันได้แก่ เหตุการณ์ทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงาน ทรัพยากรที่มีอยู่ ได้แก่ เงิน วัสดุ สถานที่ และเวลา

2. ขั้นตอนการจัดทำแผน

2.1 กำหนดวิธีการดำเนินงาน

2.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และค่าใช้จ่าย

2.3 กำหนดผู้รับผิดชอบ สถานที่ เวลา และวัสดุอุปกรณ์

2.4 จัดทำแผนระยะสั้น และระยะยาว ให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

2.5 ทำโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน

2.6 จัดทำร่างแผนหรือแผนฉบับร่าง ถ้าเป็นแผนที่ประกอบด้วยแผนย่อยโครงการหรือส่วนประกอบอื่น ๆ ก็ควรจัดหมวดหมู่ของส่วนประกอบนั้น ๆ ได้ชัดเจน

2.7 ทดสอบ และปรับปรุงส่วนประกอบต่าง ๆ ของแผนให้เรียบร้อย

2.8 เสนอขออนุมัติแผน

3. ขั้นตอนปฏิบัติตามแผน

3.1 ติดต่อให้ผู้รับผิดชอบแผนที่ได้รับอนุมัติมารับแผนไปดำเนินการ

3.2 จัดทำแผนดำเนินการหรือแผนปฏิบัติงาน ซึ่งรวมถึงกิจกรรมที่ต้องกระทำ วัน เวลา สถานที่ และผู้รับผิดชอบ แผนนี้ควรกำหนดเวลาที่เริ่มต้นและเวลาที่งานสำเร็จอาจจะกำหนดงานเป็นช่วง ๆ แผนนี้ใช้เป็นแผนการประเมินและแผนควบคุมไปในตัวได้ด้วย

3.3 หัวหน้าผู้ดำเนินการชี้แจงบุคคลที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่เกี่ยวข้องนี้รวมทั้งบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงาน และบุคคลที่อยู่ในภาวะแวดล้อมของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ด้วย

3.4 ดำเนินงานหรือปฏิบัติงานตามแผนนั้น ๆ จัดให้มีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จหรืออุปสรรคซึ่งจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่

3.5 สรุปผลการปฏิบัติงานและการบริหารทรัพยากร เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

4. ขั้นตอนติดตามควบคุมประเมินแผน

4.1 ประเมินเป็นระยะ ตามแผนการติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการปฏิบัติงานในแผน ทั้งนี้เพื่อประเมินดูวิธีการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานแต่ละขั้นควบคู่กันไป

4.2 ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนเมื่อเสร็จสิ้นลงแล้ว

4.3 รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้รับผิดชอบตามลำดับทราบ

4.4 จัดทำเป็นเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อเผยแพร่ให้ผู้สนใจ และเกี่ยวข้องทราบ พร้อมทั้งเก็บไว้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติงานครั้งต่อ ๆ ไป

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวถึงกระบวนการวางแผนสรุปได้ว่า กระบวนการวางแผนเป็นการดำเนินงานที่มีการจัดลำดับขั้นตอนกิจกรรม รวมทั้งกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการวางแผนในแต่ละขั้นตอนได้อย่างเหมาะสม ชัดเจนและเป็นระบบ

5. เทคนิคการวางแผนการศึกษา

การวางแผนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีการพัฒนามาโดยสม่ำเสมอ ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่จะช่วยให้แผนที่กำหนดขึ้นมีลักษณะดังที่ต้องการ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงเทคนิคการวางแผนแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ไว้ดังนี้

5.1 เทคนิคที่ให้คนมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน เป็นเทคนิควิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่ง เทคนิคเหล่านี้ ได้แก่

5.1.1 เทคนิค AIC ซึ่งเป็นเทคนิคในการวิเคราะห์และวางแผนแบบมีส่วนร่วม ซึ่ง พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2543 : 122-128) ได้เสนอการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 A : Appreciation เป็นการทำให้ทุกคนให้การยอมรับและชื่นชมโดยไม่รู้สึกหรือแสดงการต่อต้าน หรือวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งในกระบวนการนี้ทุกคนจะมีโอกาสแสดงออกอย่างทัดเทียมกันด้วยภาพ ข้อเขียน และคำพูดว่า เขาเห็นสถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร และเขาอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ทุกคนได้มีโอกาสนำข้อเท็จจริง เหตุผล และความรู้สึก ตลอดจนการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ตามที่เป็นจริง เมื่อทุกคนได้แสดงออกโดยได้รับการยอมรับจากคนอื่น จะทำให้ทุกคนมีความรู้สึกที่ดี มีความสุข มีความอบอุ่น และเกิด “พลังร่วม” จึงทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การมองการณ์ไกล มองภาพกว้าง และคิดสิ่งแปลกใหม่ ได้ดีกว่าการมองจากสภาพปัญหาหรืออุปสรรคข้อขัดข้องในปัจจุบัน การใช้จินตนาการดังกล่าวช่วยให้เกิด “วิสัยทัศน์” (Vision) ได้ง่ายขึ้น

ขั้นที่ 2 I : Influence เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่มาช่วยในการกำหนดวิธีการสำคัญ หรือ “ยุทธศาสตร์” (Strategy) ที่จะทำให้บรรลุ “วิสัยทัศน์ร่วม” (Shared Vision) หรือ “อุดมการณ์ร่วม” (Shared Ideal) ของกลุ่ม เมื่อทุกคนได้แสดงความคิดเห็นแล้ว จะนำ “วิธีการ” ที่เสนอแนะทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่แยกแยะและพิจารณาร่วมกันจนกระทั่งได้วิธีการ “สำคัญ” ที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่า จะนำไปสู่ความสำเร็จที่กลุ่มต้องการ

ขั้นที่ 3 C : Control เป็นการนำ “วิธีการสำคัญ” มากำหนดเป็น “แผนปฏิบัติการ” (Action Plan) อย่างละเอียดว่าทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือ จะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร จากแหล่งใด จะมีรายได้จากการดำเนินการดังกล่าวหรือไม่ ถ้ามีประมาณว่าเท่าไร และรายละเอียด

อื่น ๆ ตามที่เห็นว่า ควรระบุไว้ ซึ่งในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะเลือกเองว่าสมัครใจจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในเรื่องใด จะเป็นผู้ให้ความร่วมมือในเรื่องใด จะเป็นผู้ร่วมคิดแผนปฏิบัติการในข้อใด เป็นการกำหนด “ข้อผูกพัน” (Commitment) ให้ตนเอง เพื่อควบคุม (Control) ให้เกิดการกระทำ อันจะนำไปสู่การบรรลุผลที่เป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มในที่สุด

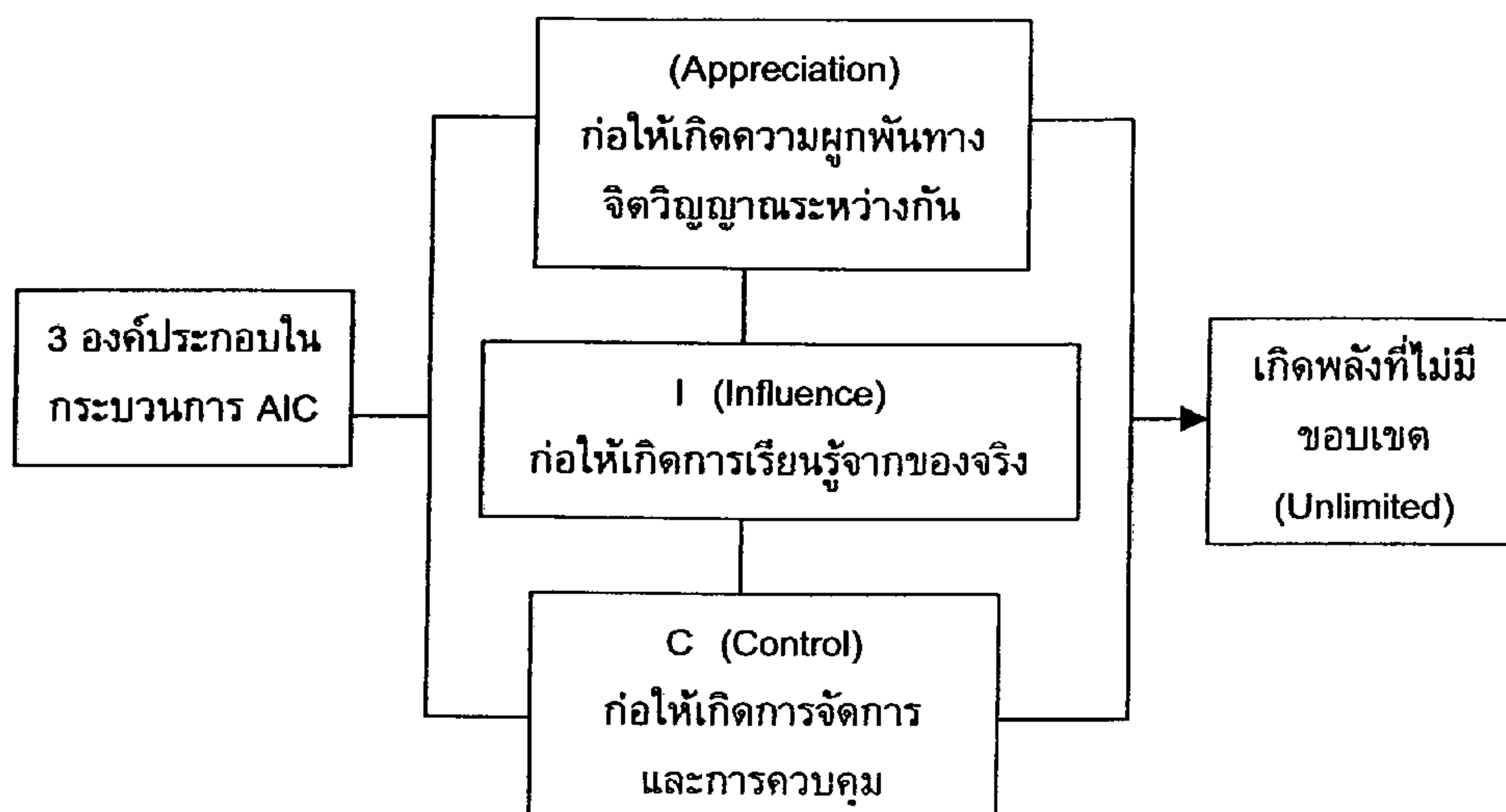
วิธีการของ AIC จะเป็นที่นิยมและถูกนำไปใช้กันมาก ไม่ว่าจะเป็นระดับ กระทรวง กรม หรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ ก็ได้นำเอาขั้นตอนของ AIC มาปรับใช้เนื่องจากวิธีการของ AIC ได้กระตุ้นให้เกิดความตั้งใจจริง ซึ่งนับเป็นความจำเป็นสำหรับการพัฒนาแบบองค์รวมโดย AIC ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความชื่นชม และการยอมรับนับถือต่อทุกคน นอกจากนี้วิธีการของ AIC ได้มุ่งเน้นถึงการให้อำนาจแก่ประชาชน ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถกำหนดสิ่งต่าง ๆ ภายใต้อำนาจและการควบคุมที่พวกเขาได้รับ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงสามารถสรุปข้อดีข้อเสียของวิธีการ AIC ดังนี้

1. วิธีการ AIC เน้นถึงการยอมรับและชื่นชม ซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการร่วมคิดเพื่อให้ได้มาซึ่ง “วิสัยทัศน์ขององค์กร”
2. เป็นวิธีการที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติจริง เพราะขั้นตอนไม่ซับซ้อน และมีการแบ่งขอบเขตของแต่ละขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม
3. จากขั้นตอน A ไปสู่ I และ C นับได้ว่าเป็นความเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน อย่างมีระบบ

ข้อเสีย

1. ในการสร้างการยอมรับและการชื่นชมเพื่อการพัฒนาทางจิตและวิญญาณ นั้น โดยทางปฏิบัติอาจเป็นไปได้ยาก เพราะมีความเป็นอุดมคติสูง
2. เนื่องจากวิธีการ AIC ได้ให้ความสำคัญกับการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยเฉพาะในขั้นตอนของ I และ C อันเป็นขั้นตอนของการกำหนดยุทธศาสตร์ และการกำหนดแผนปฏิบัติการ โดยพบว่าอุปสรรคสำคัญของการสัมมนา คือ ระบบศักดินา โดยผู้ได้บังคับบัญชาอาจไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่กับผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีสถานภาพสูงกว่า ซึ่งวิธี AIC ไม่ได้สร้าง กฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการทำลายอุปสรรคของการร่วมคิดดังกล่าว การสร้างความยอมรับและการชื่นชมจึงยังคงเป็นรูปธรรม ดังภาพประกอบ 4

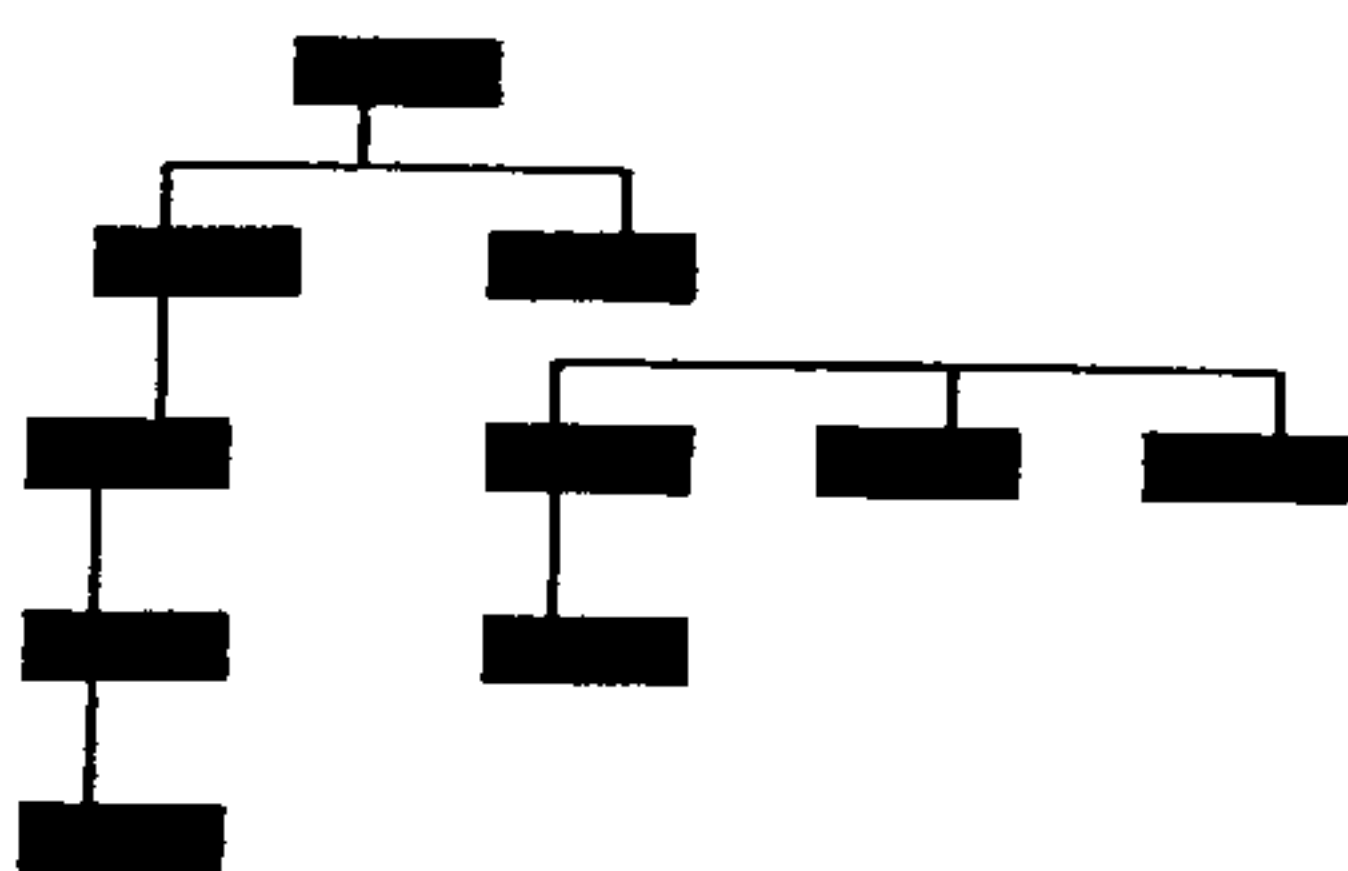

ภาพประกอบ 4 กระบวนการ AIC

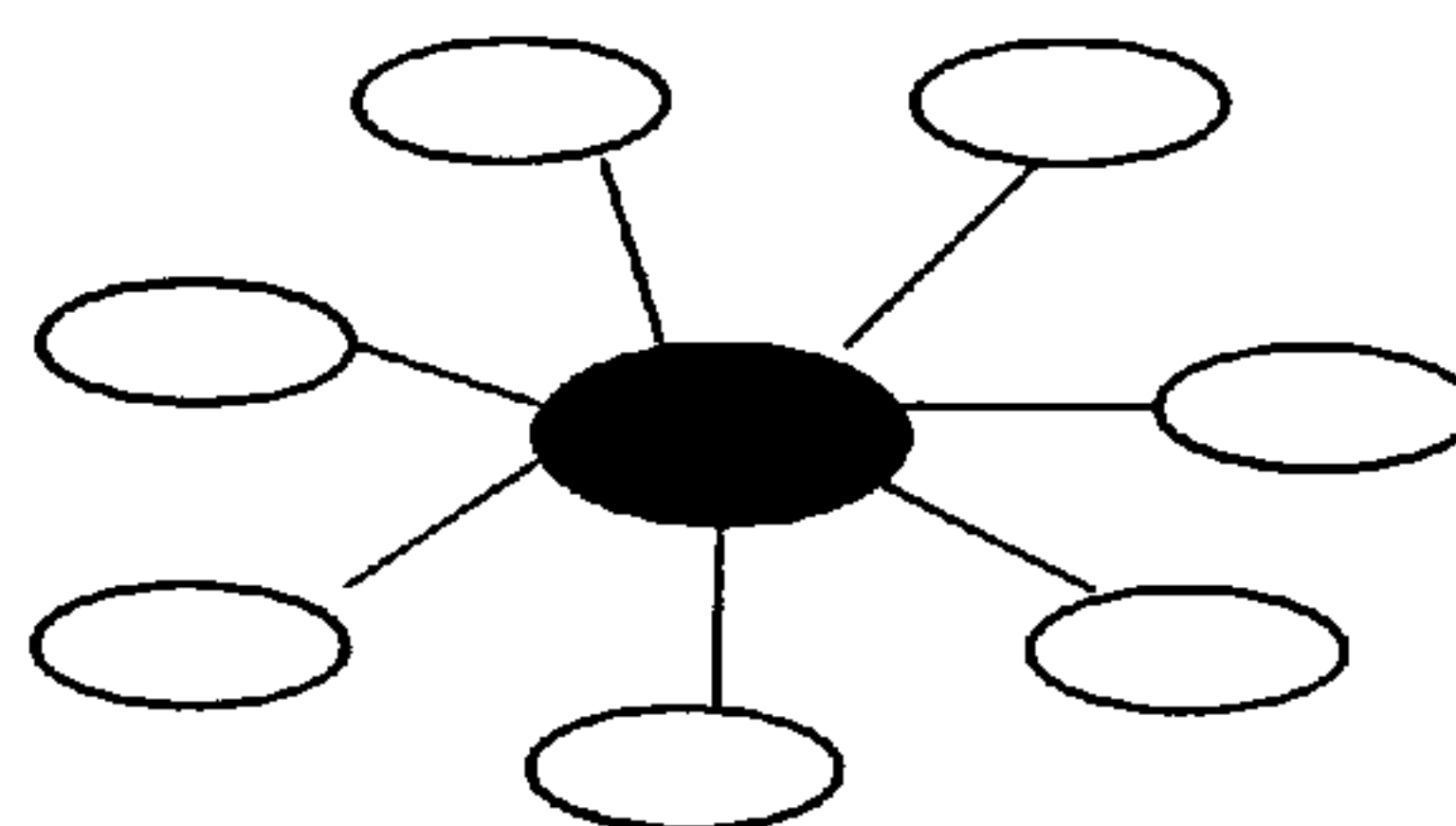
ที่มา : พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). การวางแผนการศึกษา. หน้า 128

5.1.2 เทคนิคแผนผังความคิด (Concept Mapping) เป็นการจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของกลุ่มหรือของตนเอง เพื่อให้เห็นภาพรวมของความคิดและให้เห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอด สามารถเก็บไว้ในหน่วยความจำของสมองได้ง่าย การเขียนแผนผังความคิดนี้สามารถทำได้หลายลักษณะ ซึ่งวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543 : 21-23) ได้เสนอการเขียนแผนผังแบบต่าง ๆ ไว้ดังนี้คือ

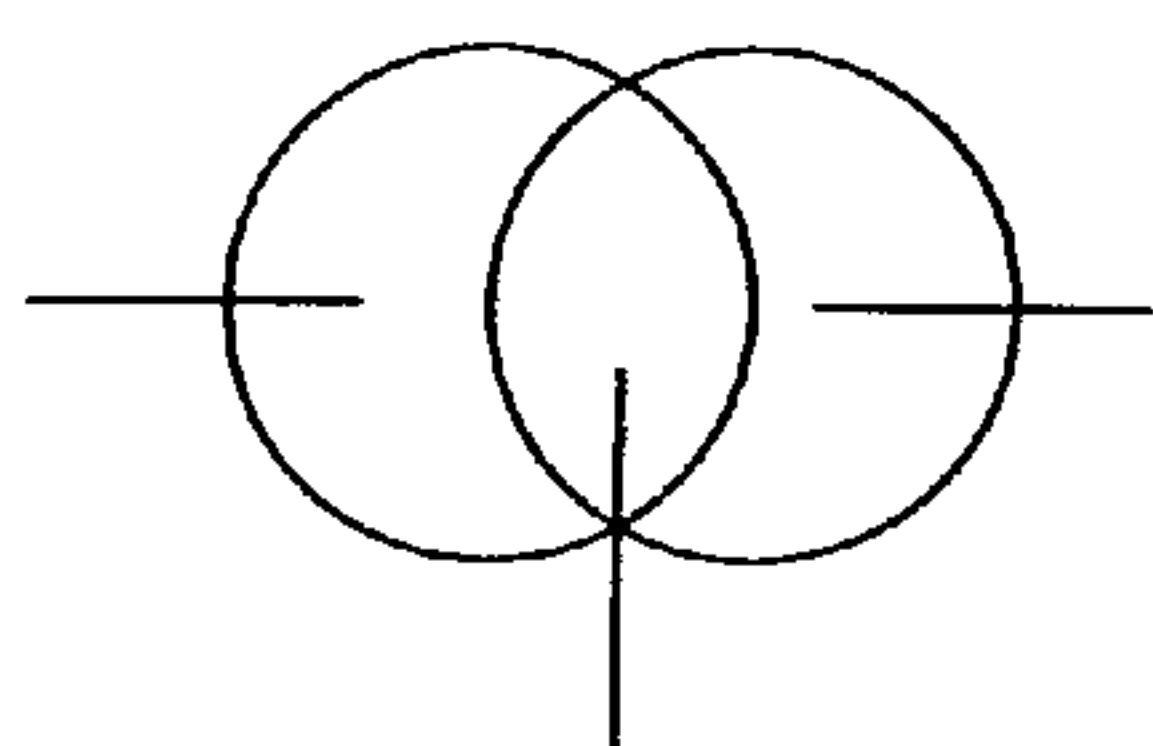
1. แผนผังความคิดรวบยอด (A concept Map) ทำได้โดยเขียนความคิดรวบยอดไว้ข้างบน หรือตรงกลาง แล้วลากเส้นให้สัมพันธ์กับความคิดรวบยอดอื่น ๆ ที่สำคัญรองลงไปหรือความคิดที่ละเอียดซับซ้อนยิ่งขึ้น
2. แผนผังใยแมงมุม (A Spider Map) ทำได้โดยเขียนความคิดรวบยอดที่สำคัญไว้กึ่งกลาง แล้วเขียนคำอธิบายบอกลักษณะของความคิดรวบยอดอื่น ๆ
3. แผนผังรูปวงกลมทับเหลื่อม (Overlapping Circles Map) เป็นการเขียนเพื่อนำเสนอ สิ่งที่เหมือนกันและต่างกัน
4. แผนผังวงกลม (A Circle Map) เป็นการเขียนแผนผังเพื่อเสนอขั้นตอนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เรื่องลำดับเป็นวงกลม
5. แผนผังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสองกลุ่ม (A Two Group Interaction Map) เป็นการเขียนเพื่อเสนอวัตถุประสงค์การกระทำและการตอบสนองของกลุ่มที่ขัดแย้ง หรือแตกต่างกัน รูปแบบเทคนิคแผนผังความคิดแต่ละลักษณะ ได้แสดงไว้ในแผนผังดังภาพประกอบ 5 ต่อไปนี้

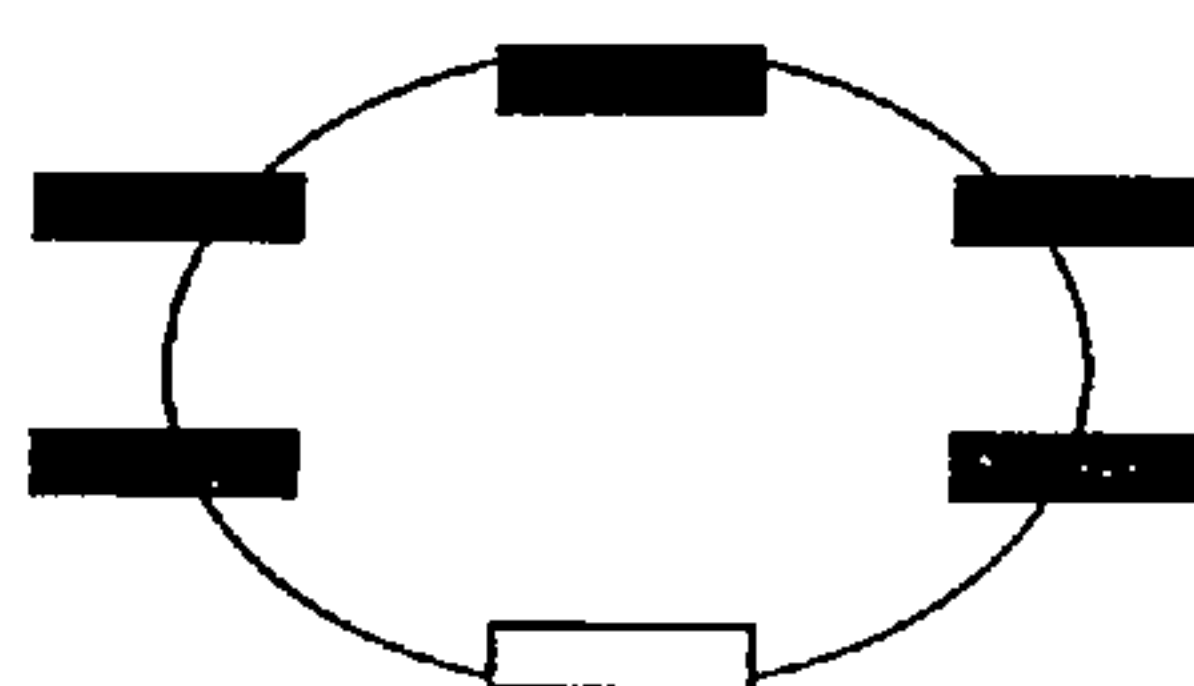
1.1 แผนผังความคิดรวบยอด (Concept Map)

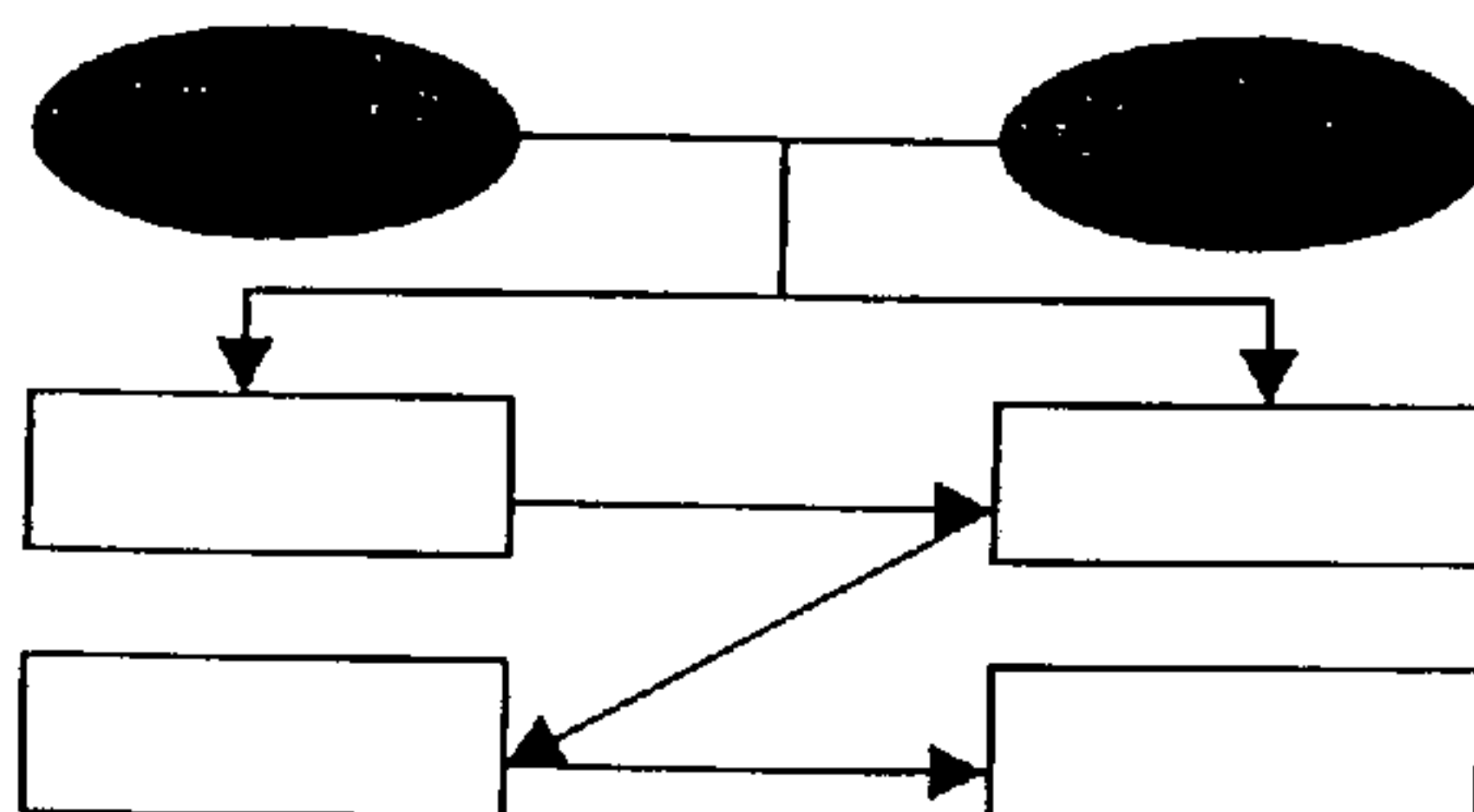
1.2 แผนผังใยแมงมุม (Spider Map)

1.3 แผนผังรูปวงกลมทับเหลื่อม (Overlapping Circles Map)

1.4 แผนผังวงกลม (Circle Map)

1.5 แผนผังความสัมพันธ์ระหว่างสองกลุ่ม (Two Group Interaction Map)

ภาพประกอบ 5 เทคนิคแผนผังความคิด

ที่มา : วัฒนาพร ระบุทุกข์. (2543). *ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนขั้นพื้นฐาน*. หน้า 21-23.

5.1.3 แผนผังแสดงเหตุและผล (Cause-and-Effect Diagrams) เรียกย่อ ๆ ว่า CE Diagram คือ แผนผังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติ คุณลักษณะตัวปัญหาที่เกิดขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ แผนผังแสดงเหตุผลและผลมีหลายรูปแบบ เช่น ผังก้างปลา (Fish Bone Diagram) ผังอิชิคาวา (Eshigawa Diagram) ผังรากไม้ (Tree-root Diagram) หรือผังก้านไม้ (Tree-Diagram) ผังลำน้ำ (River Diagram) ผู้คิดค้นคือนายอิชิคาวา ชาวญี่ปุ่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 20)

5.1.4 เทคนิคการวิเคราะห์สวอต (SWOT Technique) เป็นเทคนิคการระดมสมองของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในองค์กรเพื่อที่จะกำหนดเป็นจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) โอกาสการพัฒนา (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ขององค์กร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 20) ได้กล่าวไว้ว่า เทคนิค SWOT มีลำดับขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. ประชุมบุคลากรในองค์กร
2. ระดมสมองให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหา ความต้องการขององค์กร
3. จัดลำดับความสำคัญและจำแนกจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร
4. กำหนดเป้าหมายและการกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กร รูปแบบของการวิเคราะห์สถานการณ์ (Swot analysis)

5.1.5 เทคนิคการวางแผนโดยใช้ผังอริยสัจสี่

สุภาพร พิตาลบุตร (2543 : 40-51) ได้เสนอแนวคิดว่าเป็นวิธีการหนึ่งสำหรับการค้นหาปัญหาสาเหตุในการวางแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบาย ซึ่งใช้หลักการอริยสัจสี่ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค

ผังอริยสัจสี่เป็นตารางสี่เหลี่ยม 4 ช่อง วางซ้อนเป็น 2 คู่ แต่ละช่องใช้แทนช่องของปัญหา สาเหตุ วัตถุประสงค์ และมาตรการทั้งสี่ประการ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในแต่ละช่องใช้แทนประเด็นที่จะทำการวิเคราะห์ เช่น ช่องหมายเลข 1 หาปัญหา ช่องหมายเลข 2 ใช้ในการหาสาเหตุ ช่องหมายเลข 3 ใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ ช่องหมายเลขที่ 4 ใช้ในการกำหนดมาตรการหรือวิธีปฏิบัติ ดังภาพประกอบ 5

ลบ (-)	บวก (+)
ปัญหา (ทุกข์) 1	วัตถุประสงค์ (นิโรธ) 3
สาเหตุ (สมุทัย) 2	แนวทาง (มรรค) 4

ภาพประกอบ 6 ผังอริยสัจสี่

ที่มา : สุภาพร พิตาลบุตร. (2543). หลักการวางแผน. หน้า 40.

จากผังอริยสัจสี่ข้างต้น สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1. จุดประสงค์ เพื่อการหาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหา-สาเหตุ วัตถุประสงค์ และมาตรการเพื่อการบรรลุ ตลอดจนหาความสัมพันธ์ของประเด็นทั้งสี่

2. แนวความคิดหลัก

2.1 ผังอริยสัจสี่กำหนดขั้นตอนตามหลักการอริยสัจสี่ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงค้นพบและตรัสไว้ อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ปัญหาสอดคล้องกับทุกข์ สาเหตุของปัญหาสอดคล้องกับสมุทัย วัตถุประสงค์สอดคล้องกับนิโรธ ซึ่งหมายถึงความพ้นทุกข์หรือนิพพาน

2.2 หากจะแบ่งซีกของสี่เหลี่ยมทั้งสี่ ซีกซ้ายถ้าเป็นลบ ซีกขวาจะเป็นบวก ปัญหาเป็นลบ วัตถุประสงค์หรือสภาพปัญหาทั้งหมดไปจะเป็นบวก สาเหตุของปัญหาเป็นลบ มาตรการเพื่อบรรลุมรรคผลก็จะเป็นบวก

2.3 ความสัมพันธ์ของทั้ง 4 ประเด็น มีต่อกันอย่างใกล้ชิดและสอดคล้องหรือเชื่อมโยงกัน เพราะมีทุกข์จึงมีความพ้นทุกข์ เพราะมีสมุทัยจึงมีมรรค

2.4 การทราบประเด็นใดประเด็นหนึ่งในสี่ช่อง สามารถทราบประเด็นที่เหลืออีก 3 ช่องได้ ทราบประเด็นปัญหา ก็จะทราบประเด็นของสาเหตุของปัญหาได้โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา เป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้าม หรือสภาพของปัญหาทั้งหมดไป ก็จะเป็นวัตถุประสงค์ซึ่งมีสภาพเป็นบวก สภาพของเหตุของปัญหาเป็นลบ สิ่งที่อยู่ตรงกันข้ามก็จะเป็นมาตรการหรือกลวิธี หรือวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุมรรคผล วัตถุประสงค์ ซึ่งก็มีสภาพเป็นบวกเช่นกัน

3. วิธีใช้ผังอริยสัจสี่ในการค้นหาปัญหา-สาเหตุ

1. หาปัญหา โดยจับประเด็นของปัญหาแล้วกำหนดไว้ในช่องของปัญหา
2. พิจารณาหาสาเหตุของปัญหา แล้วกำหนดไว้ในช่องปัญหา
3. พิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ แล้วกำหนดไว้ในช่องของวัตถุประสงค์ โดยทำปัญหาให้เป็นถ้อยคำบวก

5.2 เทคนิคการควบคุมให้เกิดแผน

ในการวางแผนนั้นในขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนจึงจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคในการควบคุมเพื่อให้แผนเป็นไปตามที่วางไว้ ซึ่งเทคนิคการควบคุมให้เกิดแผนนั้นแบ่งออกได้ดังนี้

5.2.1 เทคนิคการเขียนโครงการแบบต่าง ๆ ดังเช่น ชีววัฒน์ นิเจนตร (2542 : 215) ได้เสนอการเขียนแบบต่าง ๆ ไว้ดังนี้

5.2.1.1 การวางแผนโดยอาศัยความนึกคิดและความจำของผู้บริหาร ซึ่งมีอยู่ในตัวนักบริหารทุกคนและแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความรู้และประสบการณ์

5.2.1.2 การวางแผนแบบทำบัญชีรายการกิจกรรม (checklist) เป็นการวางแผนโดยมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และคำนึงถึงงานหลัก ๆ ก่อนแล้วจึงแจกแจงออกเป็นงานย่อย

5.2.1.3 การเขียนแผนและโครงการโดยใช้แผนภูมิแท่ง โดยเรียกชื่อโครงการแบบนี้ว่า แผนภูมิของแกนต์ (Gantt Chart) ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. จัดทำรายการกิจกรรมในโครงการที่ต้องดำเนิน
2. จัดทำตารางเวลาหรือปฏิทินงานของแต่ละกิจกรรม
3. เรียงลำดับกิจกรรม
4. กำหนดเวลาดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม

5.2.1.4 การเขียนโครงการแบบประเพณีนิยม (conventional method) ซึ่งประกอบด้วย ชื่อโครงการ บุคคล/หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลาดำเนินการ วิธีดำเนินการ งบประมาณหรือทรัพยากร ปัญหาและอุปสรรค ผลที่คาดว่าจะได้รับ

5.2.2 เทคนิคการวางแผนงานและจัดทำงบประมาณ (Planning Programming and Budgeting System หรือ PPBS) วิธีนี้เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของทฤษฎีระบบ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดทำแผนหรือโครงการ (Programming) และการจัดทำงบประมาณ (Budgeting) ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่สามารถแยกออกจากกันได้ โดยทั่วไปจะเรียกสั้น ๆ ว่า PPBS เน้นการจัดสรรงบประมาณตามงานหรือโครงการที่มีการกำหนดกิจกรรมไว้อย่างชัดเจนแล้ว

5.2.3 เทคนิคการควบคุมและตรวจสอบโครงการ (Program Evaluation and Review Technique หรือ PERT) PERT เป็นเทคนิคในการวางแผนและควบคุมงานซึ่งมีข่ายการปฏิบัติงานเป็นเครื่องในการวิเคราะห์ขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ จะต้องอาศัยการคำนวณทางสถิติเพื่อประเมินค่าและปรับปรุงระดับการปฏิบัติงานของแผนรวมทั้งการตรวจสอบความก้าวหน้าของงานที่ปฏิบัติด้วย ขั้นตอนในการทำโครงข่ายของงานแบบ PERT มี 8 ขั้นตอนคือ

1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
 2. กำหนดกิจกรรมและสร้างข่ายการปฏิบัติงาน (Network)
 3. ประมาณเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม
 4. คำนวณหาเวลาที่คาดว่าจะกิจกรรมแต่ละอย่างจะเสร็จ
 5. คำนวณเวลาเสร็จเร็วที่สุดที่เป็นไปได้และเวลาที่จะยอมให้เสร็จช้าที่สุด
- ของเหตุการณ์ต่าง ๆ
6. คำนวณเวลาเหลือ (slack ของแต่ละเหตุการณ์)
 7. หาวิถีวิกฤติ (Critical path) ของงาน
 8. ปรับปรุงข่ายการปฏิบัติงาน

5.3 เทคนิคการประเมินแผน

การประเมินแผนเป็นการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้นการทำงาน ดังนั้นเพื่อให้การประเมินแผนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนที่ได้กำหนดไว้ จึงต้องอาศัยเทคนิควิธีการประเมินแผนที่หลากหลาย ตามที่ ชีรวัดน์ นิจนตร (2543 : 252) ได้เสนอเทคนิคที่นำมาใช้ในการประเมินแผนดังนี้

5.3.1 การประเมินโครงการ (Project Evaluation) คือ กระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสม เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่า มีมากน้อยเพียงใด การประเมินโครงการจึงต้องมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่เชื่อถือได้อย่างมีระเบียบเกี่ยวกับลักษณะของโครงการ ลักษณะการดำเนินงาน ผลผลิตและผลกระทบเพื่อประกอบการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งต้องดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ระยะก่อนดำเนินโครงการ
2. ระยะกำลังดำเนินโครงการ
3. ระยะหลังการดำเนินโครงการ

5.3.2 การวัดประสิทธิภาพและความสูญเปล่าทางการศึกษา คือ การตรวจสอบประสิทธิภาพภายในของการจัดการศึกษา ว่าสามารถดำเนินการจัดการศึกษาเล่าเรียนให้เป็นไปตามกำหนดเวลาของหลักสูตรแต่ละระดับหรือไม่ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหรือตัวป้อน (Input) กับผลผลิต (Output) ตามหลักเศรษฐศาสตร์ที่ว่า กิจกรรมใดก่อให้เกิดผลผลิตในปริมาณมากโดยใช้ปัจจัยน้อยที่สุด หรือใช้ปัจจัยที่มีจำกัด ทำให้เกิดผลผลิตสูง จัดว่าเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสูตรการคำนวณประสิทธิภาพทางการศึกษาจึงเป็นดังนี้

$$\text{อัตราส่วนปัจจัย + ผลผลิต} = \frac{\text{จำนวนนักเรียน - ปี}}{\text{จำนวนผู้สำเร็จทางการศึกษา}}$$

ส่วนความสูญเปล่าทางการศึกษา หมายถึง ความสูญเปล่าที่เกิดจากการเรียนเกินเวลาที่หลักสูตรกำหนด แต่สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้น คำนวณได้จากอัตราส่วนระหว่างปัจจัยและผลผลิตที่เป็นจริงกับอัตราส่วนของปัจจัยและผลผลิตตามหลักสูตร

$$\text{ดัชนีความสูญเปล่า} = \frac{\text{อัตราส่วนปัจจัย - ผลผลิตที่เป็นจริง}}{\text{อัตราส่วนปัจจัย - ผลผลิตตามหลักสูตร}}$$

5.3.3 กลยุทธ์สู่การปฏิบัติในบริบทของการจัดการศึกษา (Balanced Score Card or BSC) เป็นเครื่องมือทางด้านการจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) โดยอาศัยการวัดหรือประเมิน (Measurement) ที่จะช่วยทำให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มุ่งเน้นในสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (Alignment and Focus) โดยมีขั้นตอนการจัดทำดังนี้ (พรพรรณ ปริญาชนกุล. 2547 : 8-13)

1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

3. ทบทวนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์
4. กำหนดมุมมองภายใต้ Balanced Score Card
5. จัดสร้างแผนที่กลยุทธ์ตามความเชื่อมโยงของวัตถุประสงค์
6. จัดทำดัชนีชี้วัดความสำเร็จและกำหนดเป้าหมาย
7. กำหนดกลยุทธ์
8. แปลงกลยุทธ์สู่แผนปฏิบัติการ
9. กระจายกลยุทธ์สู่ระดับต่าง ๆ (ฝ่ายงาน กลุ่มงาน และบุคคล)
10. ทบทวนผลและการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคนิคการวางแผนเป็นวิธีการสำหรับช่วยให้แผนที่กำหนดขึ้นมาบรรลุเป้าหมายได้ นักบริหารหรือนักวางแผนจำเป็นต้องอาศัยวิธีและเทคนิคหลายประการมาใช้ในการวางแผน เพราะเทคนิควิธีการต่าง ๆ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเชื่อมโยงการวางแผนและการบริหารให้ต่อเนื่อง มีความเป็นไปได้สูงในการปฏิบัติ และสอดคล้องกับภาวะการณ์หรือสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่

6. สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

การศึกษาของไทยเริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษาแบบสากลในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเจ้านายเชื้อพระวงศ์และราษฎรสามัญ มีการประกาศใช้โครงการศึกษาฉบับแรกในปี พ.ศ. 2441 และฉบับอื่นอีกหลายฉบับจนถึงปัจจุบัน คือ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในช่วงที่ประเทศไทยเข้าสู่ยุคของการพัฒนาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2500 รัฐบาลได้ริเริ่มการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นครั้งแรกโดยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) และได้ผนวกแผนพัฒนาการศึกษาไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว ต่อมาเมื่อมีการเพิ่มการพัฒนาสังคมเข้าไปอีกสาขาหนึ่งกลายเป็นแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) จนกระทั่งถึงฉบับปัจจุบันก็มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติควบคู่กันมาโดยตลอด ส่วนการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดเพิ่งจะเริ่มทำกันอย่างจริงจังในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นต้นมา เพื่อให้การจัดการศึกษาในแต่ละท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของแต่ละพื้นที่ให้มากที่สุด การที่ระบบการวางแผนการศึกษาของไทยมีหลายลักษณะและหลายระดับ จึงมีหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนหลายหน่วยงานที่จะต้องร่วมมือและประสานงานกัน เพื่อให้การจัดการศึกษาของชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สำหรับการวางแผนการศึกษาของประเทศนั้นแบ่งออกได้ดังนี้ (ธีรวัฒน์ นิเจนตร. 2542 : 17)

6.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ

อุทัย บุญประเสริฐ (2537 : 94-95) ให้ความเห็นว่า การจัดการศึกษาของไทยในอดีตไม่มีระบบแบบแผนที่แน่นอน จัดกันในราชสำนักหรือวัง ส่วนราษฎรทั่วไปก็เรียนกันในวัดหรือที่บ้าน มุ่งเน้นการถ่ายทอดวัฒนธรรม ความรู้ด้านช่างฝีมือและการเรียนหนังสือ เมื่อรัชกาลที่ 5 ทรงริเริ่มจัดการศึกษาแบบใหม่ที่เป็นระบบขึ้นเพื่อฝึกคนสำหรับเข้ารับราชการเพื่อประโยชน์ในการปกครอง และการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับอารยประเทศและรอดพ้นจากภัยคุกคามของประเทศจักรวรรดินิยมตะวันตก จึงทรงประกาศใช้แผนการศึกษาฉบับแรกในรูปของโครงการศึกษา พ.ศ. 2441 และได้ปรับปรุงต่อเนื่องเรื่อยมา สรุปได้ว่าในระยะก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีโครงการศึกษาและแผนการศึกษาจำนวน 6 ฉบับคือ โครงการศึกษา พ.ศ. 2441 แผนการศึกษา พ.ศ. 2445 แผนการศึกษา พ.ศ. 2452 โครงการศึกษา พ.ศ. 2456 โครงการศึกษา พ.ศ. 2458 และโครงการศึกษา พ.ศ. 2564 โครงการศึกษาในยุคนี้มีฐานะเป็นกฎหมายเพราะเป็นพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้เปลี่ยนชื่อโครงการศึกษาเป็นแผนการศึกษาชาติ ซึ่งมีอยู่ 3 ฉบับคือ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 และแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 ฉบับหลังจากนี้เรียกว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมี 3 ฉบับคือ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาประเภทนี้จัดเป็นประเภทแผนระยะยาว และเป็นแผนการศึกษาระดับชาติ (National Scheme of Education) ที่ระบุแนวทางในการจัดการศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ ประกอบด้วยปรัชญา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยส่วนรวม และความมุ่งหมายของการศึกษาแต่ละระดับ การกำหนดโครงสร้างของระบบการศึกษาซึ่งได้แก่ ระดับการศึกษา อายุของผู้ที่จะเข้าเรียนในชั้นต่าง ๆ และความเกี่ยวเนื่องระหว่างการศึกษาระดับ และแต่ละประเภท รวมทั้งกำหนดแนวนโยบายทั่วไปในการจัดการศึกษาของประเทศเอาไว้ด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดนโยบาย ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการศึกษาเมื่อใดก็จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ทุกครั้ง

สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2535 ถือว่าการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคลใน 4 ด้านอย่างสมดุล และกลมกลืนกันคือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ระบบการศึกษาที่จัดขึ้นจะต้องให้บุคคลได้ศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต การศึกษาตามแนวระบบโรงเรียนแบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยอาจจัดเป็นการศึกษาประเภทต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และประเทศ เช่น การฝึกหัดครู การศึกษาวิชาชีพ การศึกษาวิชาชีพพิเศษ การศึกษา

พิเศษ การศึกษาของภิกษุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต เป็นการศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งความรู้และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของบุคคลที่มีอยู่เอง และที่มนุษย์ตั้งใจสร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้หรือเป็นบริการของการเรียนรู้ โดยที่รัฐต้องจัดระบบเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต

6.2 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

อุทัย บุญประเสริฐ. (2531 : 94-95) กล่าวว่า การวางแผนการศึกษาในระดับชาติที่กำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดอย่างชัดเจนคือ การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (National Education Development Plan) ซึ่งเป็นแผนระยะ 5 ปี (ยกเว้นแผนฉบับแรก ใช้เวลา 6 ปี) แผนประเภทนี้เป็นแผนระยะปานกลางและเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เนื้อหาสาระจะระบุถึงนโยบายการพัฒนาการศึกษา วัตถุประสงค์ มาตรการแผนงาน และโครงการ รวมทั้งวงเงินงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544 : 27-40) กล่าวถึงรายละเอียดของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติแต่ละฉบับไว้ดังนี้

1. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) มีนโยบายการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

1) ให้เยาวชนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงและให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

2) ขยายและปรับปรุงการศึกษาระดับกลางทั้งสายสามัญ และอาชีวศึกษาให้เข้มแข็งและเป็นพื้นฐานที่มั่นคงของการศึกษาระดับสูงขึ้นไป

3) ผลิตรครูและอาจารย์ให้เพียงพอแก่ความต้องการ และส่งเสริมให้ครูมีคุณวุฒิเข้าสู่ระดับมาตรฐานเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการศึกษา

4) ส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยขยายการศึกษาระดับนี้ไปยังส่วนภูมิภาคเพื่อสามารถผลิตนักศึกษาอาชีพให้เพียงพอต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคตต่อไป

2. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) มุ่งที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 คือ ยังมีเยาวชนอีกมากที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษามาตรฐานทั่วไปของการศึกษายังไม่ดีพอ และที่สำคัญคือ การผลิตผู้สำเร็จการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านกำลังคน จึงได้มีนโยบายสำคัญที่มุ่งพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) จัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยคำนึงถึงความต้องการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการกำลังคน ตลอดจนความรู้และเทคนิคในการพัฒนาสาขาต่าง ๆ

2) ขยายการศึกษาภาคบังคับ เน้นหนักในการผลิตกำลังคนระดับกลาง ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

3) ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

3. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) มุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่แล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนา กำลังคนทุกสาขาและมุ่งที่จะแก้ปัญหาด้านคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาทุกระดับให้ดีขึ้น โดยมีนโยบายในการพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1) เร่งขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ขณะเดียวกันก็ขยายการศึกษาระดับมัธยม การฝึกหัดครู และอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนระดับกลางและระดับสูง

2) ส่งเสริมการศึกษาวิจัยสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการศึกษาด้านเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิตของประเทศ

3) มุ่งส่งเสริมความเสมอภาคในการศึกษา โดยปรับปรุงและขยายการศึกษาในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นกันดาร

4) เน้นการศึกษานอกโรงเรียน โดยเน้นหนักการฝึกอบรมด้านเกษตรกรรม และส่งเสริมอาชีพประชาชนในชนบท

4. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) มุ่งพัฒนาบุคคล และสังคมควบคู่กันไป โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเร่งพัฒนาการศึกษาทุกระดับและประเภทให้เหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงของประเทศ และตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและได้มีการกำหนดนโยบายและแผนการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ดังนี้

1) ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพในด้านนโยบายทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

2) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยจัดระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ให้การศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนประสานสัมพันธ์กัน

3) ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในเมืองหรือชนบท

4) ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ของการศึกษาแต่ละระดับและประเภทให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงในแต่ละท้องถิ่นให้สนองกับความต้องการของสังคม วัฒนธรรมการเมือง และเศรษฐกิจของท้องถิ่น และของประเทศ

5) ส่งเสริมให้มีการเสมอภาคทางการศึกษา

6) ส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชน

5. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ปรับระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ในขณะเดียวกันก็ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมให้มีการกระจายผลการพัฒนาไปถึงชาวชนบทที่ยากจนอย่างทั่วถึง พัฒนาการศึกษทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมและประเทศ โดยมุ่งให้การศึกษาเป็นการเสริมสร้างบุคคลให้มีความรู้ ความคิด และความสามารถในการประกอบอาชีพ มีจริยธรรม คุณธรรม ตลอดจนมีพละนาถัย สมบูรณ์ รักและธำรงคิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยไว้ ตลอดจนก่อให้เกิดความสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยได้กำหนดนโยบายการศึกษาไว้ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการศึกษาทุกระดับทุกประเภท ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนให้ประสานสัมพันธ์กัน
- 2) ปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภท ให้มีการประสานสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสานสัมพันธ์กัน มีความคล่องตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
- 3) จัดและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งบริหารการศึกษา คิลปวัฒนธรรมและกีฬา พละนาถัยแก่ชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา
- 4) ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภท โดยมุ่งปรับปรุงและวางระบบการตรวจสอบมาตรฐานและวิทยฐานะ และเน้นการวางระบบการติดตามประเมินผลและการนิเทศการศึกษา
- 5) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการคิดเป็น ทำเป็น ดำรงตนเป็น และแก้ปัญหาเป็น
- 6) สนับสนุนส่งเสริมและเผยแพร่การวิจัย และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างผู้วิจัยและผู้นำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ
- 7) จัดและส่งเสริมให้มีความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมุ่งทั้งการกระจายสถานศึกษาทางด้านวิชาชีพให้เพียงพอกับความต้องการกำลังคนของประเทศและการเสริมสร้างวิชาการอาชีพในสถานศึกษาต่าง ๆ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ชาวชนบทและกลุ่มชนที่มีโอกาสน้อยได้รับบริการทางการศึกษาในอัตราส่วนที่มากขึ้นเป็นพิเศษ
- 8) ปรับปรุงระบบและวิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อความมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับและประเภท
- 9) เร่งฝึกและอบรมในด้านระเบียบวินัย คุณธรรม ความรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม พร้อมทั้งความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกัน เพื่อการธำรงไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาติในระบบการปกครองและแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

10) จัดและส่งเสริมการทํานุบำรุง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชาติ

11) จัดและส่งเสริมนันทนาการ การกีฬา ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนและประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์และมีน้ำใจนักกีฬา

12) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งจากผู้รับโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงกว่าประถมศึกษาไปใช้ในการจัดการศึกษา โดยรัฐจะจัดสรรงบประมาณอย่างน้อยร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งประเทศ หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดรวมภายในประเทศ พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรเพื่อมุ่งกระจายบริการทางการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

13) ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน โดยให้เอกชนร่วมกันรับภาระในการจัดได้ภายในขอบเขตและสัดส่วนที่รัฐกำหนด และมุ่งปรับปรุงระบบและวิธีการส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนเพื่อปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาให้ดีขึ้น

6. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) มีนโยบายที่สำคัญดังนี้

1) เร่งรัดการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการทางการศึกษาในการพัฒนาบุคคลและให้สัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาชนบทของประเทศ

2) เพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางคุณภาพการศึกษา

3) เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะ พร้อมทั้งความงอกงามทางคุณธรรม จริยธรรมและสุขภาพอนามัย

4) ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร การวางแผน และการจัดการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

5) ปรับปรุงการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

6) ส่งเสริมและพัฒนาการวิจัย การทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน การกีฬาและนันทนาการ

7) ระดมทรัพยากรในการจัดและพัฒนาการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษา

7. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) มีนโยบายสำคัญดังนี้

1) เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานตามวัย และมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ปัญญา และมีความสามารถพื้นฐานในการคิดแก้ไขปัญหา ดำรงชีวิต ปรับตัว และนำการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตได้อย่างเหมาะสม มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต และทักษะวิชาชีพในการประกอบสัมมาอาชีพตาม

สภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สังคม และตลาดแรงงาน มีความซับซ้อนและตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ของชาติ และมีความเข้าใจในศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ของชาติ และมีความเข้าใจในศิลปะและวัฒนธรรมนานาชาติ มีการพัฒนาค่านิยมที่ถูกต้องทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์

2) นโยบายการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เร่งพัฒนาการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมในยุคใหม่ อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ และการรักษาคุณภาพของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

3) นโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษา เร่งกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม ตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ

4) นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน และขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้จบประถมศึกษาได้เข้าเรียนมากขึ้น

5) นโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนและเครือข่ายการเรียนรู้ เร่งจัดการศึกษาให้มีลักษณะเป็นเครือข่ายของการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นหลากหลายในรูปแบบและวิธีการให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชน และสังคม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

6) นโยบายการศึกษาเพื่ออาชีพ เร่งรัดจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในทุกระดับและประเภทการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้ด้วย

7) นโยบายครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เร่งรัดปฏิรูปการฝึกหัดครู รวมทั้งพัฒนาครูประจำการ และยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาได้อย่างแท้จริง ตลอดจนให้มีปริมาณการผลิตครูที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

8) นโยบายการบริหารและการระดมสรรพกำลังเพื่อการจัดการศึกษาดำเนินการให้หน่วยงานการศึกษาในส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหาร และการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งสถาบันทางศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม และส่งเสริมให้สถานศึกษาของรัฐทุกระดับระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

9) นโยบายการศึกษาเอกชนสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพให้มากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาที่นอกเหนือจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาที่เป็นความต้องการเฉพาะของกลุ่มคน

10) นโยบายระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษา เร่งพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการบริหาร และการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีนโยบายที่สำคัญๆ ดังนี้

1) เร่งขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งมวล มุ่งให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2) ปฏิรูประบบการเรียนรู้การสอน มุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพตามจุดประสงค์ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีพื้นฐานความรู้ความสามารถและทักษะพื้นฐานที่ดีและเข้มแข็งพอที่จะออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใฝ่การเรียนรู้ มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

3) ปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครู มุ่งปรับปรุงและพัฒนาระบบการผลิต การฝึกอบรมและการพัฒนาครูประจำการ ให้ครูมีศักยภาพเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงเป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม โดยสร้างและปรับปรุงจรรยาบรรณต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนต่อการประกอบวิชาชีพครู

4) เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและสูง มุ่งสร้างศักยภาพของประเทศในการพึ่งพาตนเอง และสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในประชาคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทย

5) ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการการศึกษา มุ่งปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการของรัฐใหม่ เพื่อให้การจัดการศึกษามีอิสระและเสรีมากขึ้น ปรับเปลี่ยนการตัดสินใจจากกรมในส่วนกลางเป็นการตัดสินใจในพื้นที่ทุกส่วนของสังคม ตั้งแต่ประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน และองค์กรภาคีรัฐ มีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย มีการจัดการศึกษาที่ได้คุณภาพและสร้างความเป็นธรรมแก่คนในสังคมมากขึ้น สามารถสนองตอบความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศได้อย่างรวดเร็วตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

9. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 17

มิถุนายน 2545 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดทำในลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ที่บูรณาการเรื่องการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการกีฬา เชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่มี "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาบนฐานแห่งปรัชญาพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้ระบุให้ภาครัฐส่วนกลาง สถานศึกษา ประชาชน องค์กรประชาคม ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และองค์กรวิชาชีพ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติการที่มีรายละเอียดของแผนงาน โครงการ ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสะท้อนถึงเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษา คือ “การศึกษาเพื่อทุกคนและทุกคนเพื่อการศึกษา” โดยมีนโยบายสำคัญคือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 86-88)

- 1) ส่งเสริมหน่วยงานทุกระดับและสถานศึกษาทุกแห่งให้มีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงและสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้
- 2) ใช้เทคโนโลยีเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มคุณภาพของการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนผู้ใช้และผู้ผลิตเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีจิตสำนึก มีจรรยาบรรณ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และผลิตสื่อเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพ
- 4) พัฒนาผู้รับและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเลือกสรร กลั่นกรอง และใช้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ
- 5) สนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถที่จะเลือกรับและกลั่นกรองข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน
- 6) จัดให้ผู้จบการศึกษาภาคบังคับมีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในแต่ละระดับชั้นอย่างเหมาะสม

6.3 องค์กรที่รับผิดชอบในการวางแผนการศึกษาของประเทศ

6.3.1 การวางแผนการศึกษาระดับชาติ

สำหรับการวางแผนการศึกษาระดับชาตินั้น มีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในด้านการวางแผนการศึกษาอยู่ 6 หน่วยงาน ดังนี้ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2537 : 130-147)

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2502 ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2521 สำนักงานนี้มีหน้าที่สำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเสนอแนะจุดมุ่งหมาย นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการจัดทำแผนงานและโครงการพัฒนาในแต่ละช่วง หรือพิจารณาแผนงานโครงการพัฒนาของหน่วยราชการอื่น ๆ ให้ประสานกับการวางแผนส่วนรวม นอกจากนี้ยังศึกษาเกี่ยวกับกำลังคน เงิน และทรัพยากรอื่น ๆ วิเคราะห์ปัญหาและภาวะเศรษฐกิจและสังคมของต่างประเทศที่กระทบต่อประเทศไทย พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี หน้าที่หลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ และจัดให้มี

การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนงานโครงการ และการปฏิบัติงานตามแผน

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เดิมเรียกว่า สภา

การศึกษาแห่งชาติ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งจนถึงฉบับปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติขึ้น เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำนโยบายและวางแผนพัฒนาการศึกษาของชาติทุกระดับให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งหน้าที่อื่นๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยปัญหาและภาวะการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อเสนอแนะนโยบายและมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาวในอันที่จะเสริมสร้างการพัฒนาการศึกษา
- 2) ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศ
- 3) ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ สำหรับช่วงเวลาหนึ่งให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- 4) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการศึกษาของรัฐบาล
- 5) เสนอผลการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการศึกษาเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายการศึกษาของรัฐบาล
- 6) รวบรวมข้อมูล และข้อเสนอแนะทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา
- 7) ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งในด้านการจัดทำแผนงาน โครงการพัฒนา และการปฏิบัติงานตามแผน
- 8) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สรุปได้ว่า บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนระยะยาวที่แสดงแนวนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติทุกช่วงระยะเวลา 5 ปี และวางนโยบายเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาหรือมุ่งปรับปรุงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความประสงค์ของรัฐบาล

3. กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในการวางแผนและจัดการศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรง

4. ทบวงมหาวิทยาลัย เดิมเรียกว่า สภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2499 เป็นทบวงการเมืองมีฐานะเทียบเท่ากรม ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีเลขาธิการสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติเป็นผู้ควบคุมสำนักงาน ครั้นถึงพ.ศ. 2502 สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ได้จัดตั้งเป็นสภาการศึกษาแห่งชาติให้ทำหน้าที่สืบเนื่องจากสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติแต่เดิม จึงปรากฏว่างานและบทบาทสำคัญ ๆ ของสภาการศึกษาแห่งชาติระยะแรก ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกิจการอุดมศึกษา

5. สำนักงานงบประมาณ เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรม ได้รับการยกฐานะจากกองงบประมาณ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังในปี พ.ศ. 2502 และย้ายไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่พิจารณา เสนอแนะนโยบายและแผนการคลัง จัดเตรียมงบประมาณ และควบคุมการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงและประหยัดรายจ่ายของแผ่นดิน พิจารณาและประสานข้อเสนอของส่วนราชการ และองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลในด้านกิจการงบประมาณ ให้คำแนะนำในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เสนอพระราชกฤษฎีกา คำสั่ง กฎข้อบังคับเกี่ยวกับการคลัง ประสานงานด้านสถิติการคลัง รายงานความคืบหน้า และเสนอความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในงบประมาณ ซึ่งสามารถเสนอได้โดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี

6. กระทรวงมหาดไทย มีงานด้านการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในความรับผิดชอบคือ การศึกษาของเทศบาลต่าง ๆ ทว่าราชอาณาจักร การประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนของเมืองพัทยา และโรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น กระทรวงมหาดไทย โดยสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง จึงมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนา ส่งเสริมและกำกับการพัฒนาการศึกษาในสังกัดให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ และให้มีการดำเนินการด้านการศึกษาในส่วนท้องถิ่นในความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวางแผนการศึกษาระดับชาติ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานงบประมาณ ส่วนสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทเฉพาะส่วนการศึกษาของเทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น นอกจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีกระทรวงและกรมอื่น ๆ จัดการศึกษาในลักษณะโรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาแบบอื่น ซึ่งเน้นการศึกษาวิชาชีพเฉพาะอย่างตามความต้องการของแต่ละกระทรวงเป็นสำคัญ เช่น วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข โรงเรียนอุดุนิยมวิทยาของกระทรวงคมนาคม โรงเรียนอุดุนิยมวิทยา ของกระทรวงคมนาคมฯ สถาบันเหล่านี้เป็นสถานศึกษาเฉพาะทาง ซึ่งวางแผนรับนักเรียนนักศึกษา เพื่อสนองภารกิจของตนเอง ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับการวางแผนพัฒนาการศึกษาของชาติโดยรวมแล้วก็ไม่ค่อยเกี่ยวข้องกันชัดเจนนัก

6.3.2 การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

6.3.2.1 การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับภูมิภาค หมายถึง การวางแผนในระดับจังหวัดและอำเภอ ในอดีตการวางแผนพัฒนาในระดับนี้ยังไม่สามารถทำได้จริงจังและเป็นผลมากนัก เพราะขาดบุคลากรที่จะมาทำงานในด้านนี้ ดังนั้นการวางแผนพัฒนาส่วนใหญ่จึงมาจากราชการส่วนกลางคือ กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านนี้โดยตรง เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แก่ สำนักงานสถิติจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำหน้าที่สำรวจและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระดับจังหวัดและอำเภอ (สุภรณ์ ศรีพหล. 2543 : 289)

6.3.2.2 การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ์ที่จัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมตามความต้องการภายในท้องถิ่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9(2) กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนรวม 7,951 แห่ง แบ่งออกเป็น 5 รูปแบบได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

ลักษณะและวิธีการจัดทำแผนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จัดทำเป็นแผนพัฒนา 5 ปี (ยกเว้นแผนการศึกษาสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ 3 ปี) แผนการศึกษาที่จัดทำมีลักษณะเป็นแผนพัฒนาที่เดินตามกรอบนโยบายหรือแผนแม่บทหรือแผนหลักขององค์กร เช่น แผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ฝ่ายจัดทำร่างแผนจะนำบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาจังหวัด นำมาสังเคราะห์และกำหนดกรอบนโยบายพัฒนาการศึกษา ผนวกปรัชญา แนวคิดและความต้องการของฝ่ายบริหาร แล้วเสริมกรอบการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชนเข้าไป (กรมการปกครอง. 2545 : 44-45)

6.3.2.3 การวางแผนในสถานศึกษา สถานศึกษาในที่นี้ในส่วนแรกหมายถึง สถานศึกษาในรูปโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นที่อยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหลักสูตรกำกับการจัดการเรียนการสอนไว้เป็นการแน่นอน เช่น หลักสูตรในระดับประถมศึกษา หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เน้นทางด้าน การเรียนการสอนโดยเฉพาะเป็นหลักสำคัญ ผลสำเร็จของสถานศึกษาในลักษณะนี้

พิสูจน์ได้จากการดำเนินงานการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลผลิตคือ นักเรียนที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด (อุทัย บุญประเสริฐ. 2537 : 179-181)

การวางแผนในสถานศึกษาจึงมีจุดศูนย์กลางของการวางแผนอยู่ที่ผลสำเร็จทางวิชาการเป็นหลักสำคัญ การบริหารการศึกษานั้นแท้ที่จริงก็คือ การบริหารและการจัดการให้ได้ผลผลิตของระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง งานการศึกษาจึงมีศูนย์กลางอยู่ที่ตัวเด็กหรือผู้เรียน โปรแกรมการบริหารและการจัดการของโรงเรียนจึงมีโปรแกรมหรือแผนงานวิชาการเป็นแผนงานหลักของโรงเรียน

หน้าที่สำคัญในการวางแผนการศึกษาในระดับโรงเรียน จึงเป็นการค้นหาปัญหาและความต้องการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการวางแผนพัฒนาให้ได้ผลงานทางวิชาการของโรงเรียนที่มีคุณภาพสูง ครอบคลุมเด็กในความรับผิดชอบโดยสมบูรณ์

แผนงานสำคัญในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนโดยทั่วไปประกอบด้วย

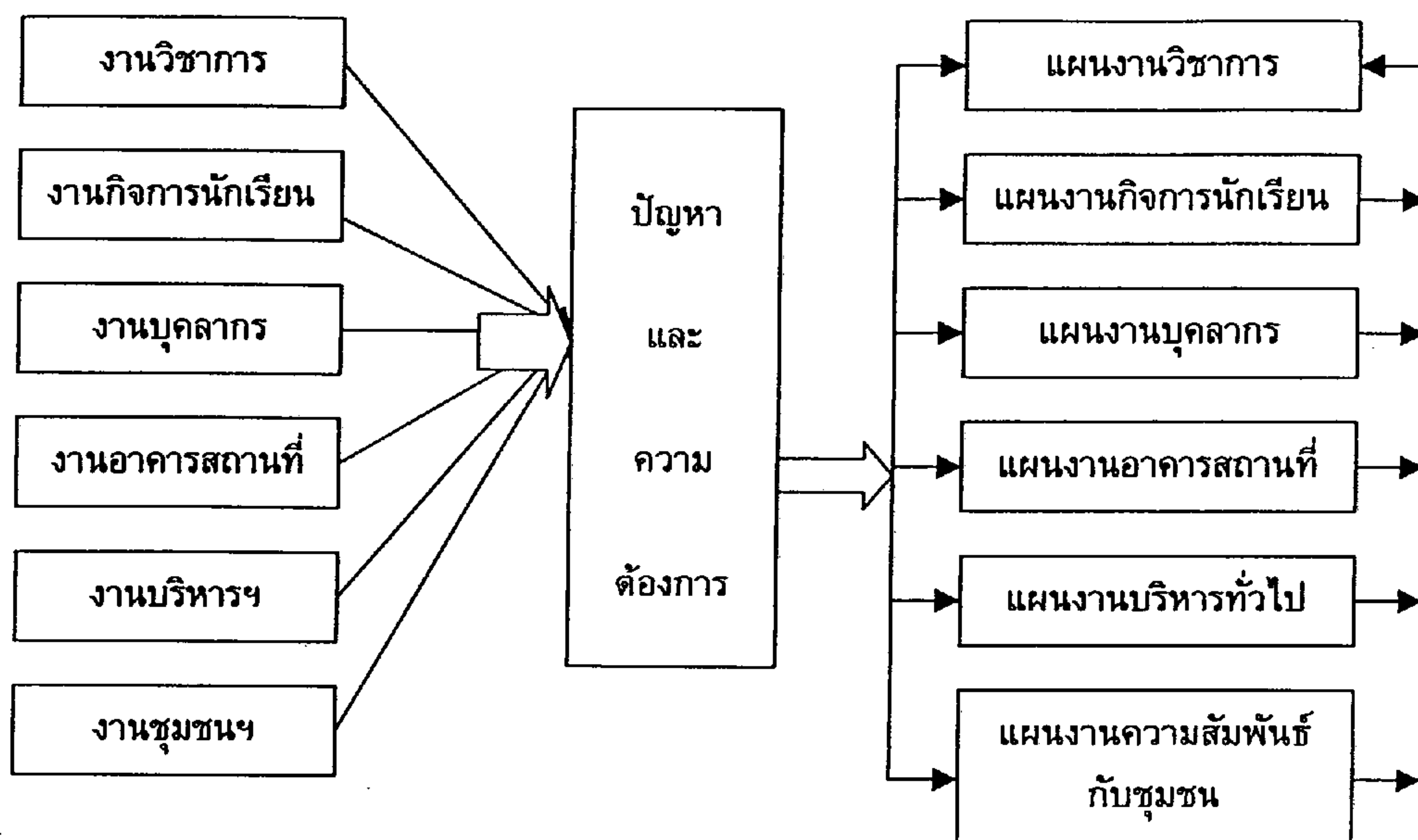
1. แผนงานวิชาการ
2. แผนงานกิจการนักเรียน
3. แผนงานบุคลากร
4. แผนงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวก

ทางการศึกษา

5. แผนงานบริหารทั่วไป ธุรการ การเงินและการพัสดุ
6. แผนงานความสัมพันธ์กับชุมชน

จะเห็นได้ว่า แผนงานวิชาการเป็นแผนงานที่มีความสำคัญอันดับสูงสุด แผนงานอื่น ๆ เป็นแผนงานรอง หรือเป็นแผนงานที่จัดดำเนินการเพื่อสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จทางวิชาการเป็นสำคัญ

การวางแผนในสถานศึกษาในลักษณะนี้ โดยหลักการวางแผนจึงเป็นการค้นหาปัญหาและความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติจัดทำในอนาคต ดังโครงสร้างใหญ่ในการจัดทำแผน ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 7 โครงสร้างการจัดทำแผนในสถานศึกษา

ที่มา : อุทัย บุญประเสริฐ (2537) การวางแผนการศึกษา. หน้า 180.

ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติมาแล้วหลายฉบับ เพื่อเป็นแบบแผนในการจัดการศึกษาระยะยาว โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของระบบการศึกษาให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ ยังมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติซึ่งจะจัดทำทุกกระยะ 5 ปี ซึ่งเป็นแผนระยะกลางที่ระบุถึงนโยบายการพัฒนาการศึกษา วัตถุประสงค์ มาตรการ แผนงาน/โครงการ และวงเงินงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการแต่ละกระยะ โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม หน่วยงานที่ทำหน้าที่วางแผนการศึกษาของชาติประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานงบประมาณ และกระทรวงมหาดไทย ส่วนแนวทางหรือวิธีการวางแผนได้อาศัยแนวคิดของการวางแผนตามความต้องการของสังคม สำหรับการวางแผนจัดการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษา ส่วนระดับที่สูงขึ้นจะใช้วิธีการประเมินความต้องการกำลังคนผสมผสานกับแนวคิดเรื่องผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษา ลักษณะการวางแผนส่วนใหญ่จะเป็นการวางแผนจากข้างบนลงมาข้างล่าง (Top down) หรือจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค จนกระทั่งถึงช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 จึงเริ่มมีการกระจายอำนาจการบริหารและการวางแผนการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคและจังหวัด โดยอาศัยองค์กรและกลไกตาม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524 และต่อมาก็มีการจัดตั้ง คณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระดับกระทรวงและระดับจังหวัดเพื่อเป็น องค์การกลางในการประสานงานด้านวางแผนและการดำเนินการในแต่ละระดับ แต่การนำแผน ดังกล่าวไปปฏิบัติหรือการจัดสรรและอนุมัติงบประมาณตามแผนยังมีแนวทางที่ไม่เด่นชัดนัก เพราะ การกระจายอำนาจการวางแผนและการบริหารการศึกษาที่แท้จริงทั้งในแง่กฎหมายและการปฏิบัติ ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง

7. สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

ในการนำแผนไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการ บริหารหรือการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มีประสิทธิผลอย่างยิ่ง การวางแผน ไม่อาจดำเนินการไปได้อย่างราบรื่นเสมอไป ย่อมมีปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการวางแผน เหมือนดังที่ ประกาศิต สุกตน์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการ วางแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษา ปัญหาการวิจัยส่วนใหญ่ที่พบคือ มี การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เป็นระบบ ลำช้า และข้อมูลไม่สมบูรณ์ บุคลากรขาดความรู้และทักษะใน การเขียนโครงการ การวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผลโครงการ ผู้แทนจากกลุ่มโรงเรียนไม่มี ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การจัดสรรงบประมาณล่าช้า จัดทำคู่มือปฏิบัติงานล่าช้ากว่า ปฏิทิน ทรัพยากรไม่เพียงพอ บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ขาดการติดตามรายงานความก้าวหน้า ของการปฏิบัติงาน ขาดเครื่องมือประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และขาดการประชาสัมพันธ์ผลงานที่ สรุปรในรอบปี ซึ่ง จำลอง นนท์พละ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียน ประถมศึกษาแล้วพบว่า ปัญหาสำคัญของการวางแผนได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และ ไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน ปัญหาด้านการดำเนินการตามแผนได้แก่ การขาดงบประมาณ และขาดการกำกับ ดูแล การประเมินผลไม่เป็นระบบและขาดเครื่องมือในการประเมินผล ซึ่ง สอดคล้องกับ ภูริวัฒน์ ทองยศ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการนำแผนปฏิบัติการไปใช้ใน โรงเรียนแล้วพบว่า บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ไม่ใช้ปฏิทินในการ ควบคุมงาน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และทำหน้าที่ประสานงาน กับหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะอีกทั้งขาดการประเมิน และรายงานผลระหว่างดำเนินการ

เฉลิมพงษ์ ถนอมรัตน์ (2540 ; บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวางแผนของโรงเรียน ประถมศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่าสภาพการวางแผนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานวางแผนเป็นไปตาม กระบวนการวางแผนคือ การเตรียมการวางแผน มีการให้ความรู้คณะครูให้เข้าใจแนวปฏิบัติการ ศึกษา มีการสำรวจความต้องการของโรงเรียน มีการจัดระบบข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนปรับปรุงโรงเรียน ขึ้นวางแผน มีการประชุมครู กรรมการโรงเรียน เพื่อหาแนวทางปฏิบัติการศึกษา มีการกำหนดนโยบายงาน และนโยบาย

สมัย ใจมูลมั่ง (2541 : ง-จ) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการวางแผนการปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ขาดการนิเทศ ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ และขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินผล

ขจรเกียรติ มานิกลักษณ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการวางแผนในโรงเรียน โดยจำแนกเป็นแต่ละขั้นตอนพบว่า ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการคือ ขาดทรัพยากรที่ใช้ประกอบในการวางแผน ขาดข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการวางแผน และขาดการจัดระบบสารสนเทศที่ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ขั้นกำหนดแผน ปัญหาคือ ขาดทรัพยากรในการจัดทำแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหาคือ มีเวลาจำกัดในการนำแผนไปปฏิบัติ ขาดทรัพยากรที่ใช้ปฏิบัติตามแผนและขาดบุคลากรที่ปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามประเมินผลแผน ปัญหาคือ ไม่มีการติดตามประเมินผลแผน ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลแผน และขาดแบบประเมินผลแผนที่ได้มาตรฐาน บุญเลี้ยง คำชู (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีปัญหา ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ไม่ปฏิบัติตามแผน ขาดความกระตือรือร้น ขาดกำลังใจ และไม่มีการประเมินแผน

สุรพล บัวพิมพ์ (2538 : 1) ก็ได้กล่าวว่า ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการวางแผนการศึกษา มีอยู่หลายประการคือ

1. จุดมุ่งหมายภายนอกและภายในของระบบการศึกษา
2. แรงกดดันจากปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวกับการศึกษา
3. การเปลี่ยนแปลงแนวคิดทั่วไปของสังคม-การเมือง
4. การปรับขยายโครงสร้างระบบบริการการศึกษา
5. ความสนใจ โดยเฉพาะของผู้รับผิดชอบการวางแผนการศึกษา

ส่วน สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2539 : 82-83) ได้กล่าวถึง ปัญหาของการวางแผนโดยจำแนกเป็นข้อจำกัดภายนอกและข้อจำกัดภายใน ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดภายนอก ดังนี้
 - 1.1 สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่คาดหมายล่วงหน้าได้อย่างชัดเจน ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแผน
 - 1.2 ปัญหาความล่าช้าในการวางแผนการศึกษา
 - 1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายระดับสูง ยังไม่มีการคำนึงถึงความต้องการอันจำเป็นของท้องถิ่นเท่าที่ควร
 - 1.4 บางครั้งแผนและโครงการที่วางไว้ไม่มีการปฏิบัติเนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณ

1.5 ความไม่คล่องตัวในการปรับแผน ทำให้การดำเนินงานในโครงการที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

1.6 ผู้ประเมินภายนอกไม่เข้าใจหลักและวิธีการประเมินผล ทำให้การประเมินไม่ก่อให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์เท่าที่ควร

2. ปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดภายใน ดังนี้

2.1 ขาดข้อมูลในการวางแผนในรูปแบบต่าง ๆ

2.2 วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการมีลักษณะวัดไม่ได้ ทำให้ไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

2.3 ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานหรือโครงการไว้ก่อน

2.4 แผนงานและโครงการที่วางไว้ไม่สอดคล้องกับนโยบายเนื่องจากไม่เข้าใจนโยบาย

2.5 ไม่มีการเตรียมบุคลากรเพื่อการปฏิบัติตามแผนอย่างเพียงพอ

2.6 กระบวนการวัดผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

โรเบิร์ต (Robert ,1989 : 5247-A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวางแผนการศึกษาของ รัฐอัลบามา กล่าวถึงสภาพสังคมและปรัชญา การศึกษาที่เปลี่ยนไปมีผลกระทบต่อการวางแผน การศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา และผู้บริหารการศึกษาพบว่า การวางแผนการศึกษาต้องกำหนดรูปแบบที่เหมาะสม และให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดย มีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและด้านการวางแผน ส่วนบาลด์วิน (Baldwin. 1994 : 244) ได้ศึกษาเครื่องมือสนับสนุนการวางแผนยุทธศาสตร์ในโรงเรียนกินนอนพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษากินนอนในชาติเอกโก รัฐแคลิฟอร์เนียได้พิสูจน์องค์ประกอบ 6 อย่างของการวางแผนที่มีประสิทธิภาพคือ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณการทำงานเป็นทีมมืออาชีพ การติดตามผลของคณะทำงาน ความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงานที่เปิดกว้างสู่การเปลี่ยนแปลงของ คณะทีมงาน และการอุดหนุนของหน่วยงานในชุมชน นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบอื่น ๆ ที่มีผลต่อการวางแผนคือ ความไม่สำเร็จ ความไม่เข้าใจ ความไม่เพียงพอของเวลาจะเป็นสิ่งกีดกันหรือรั้งให้การวางแผนไม่สำเร็จได้ อาลี ยิลดริม (Ali Yildirim, 2001 : Online) ได้กล่าวถึง ปัญหาการวางแผนคือ ช่องว่างระหว่างหลักสูตรแห่งชาติกับความต้องการของนักเรียน รูปแบบ มาตรฐาน เพื่อการวางแผนการขาดเวลาและทรัพยากร การไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร การขาดความร่วมมือจากเพื่อนครู และสร้างบทเรียนสำหรับนักเรียนที่แตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน มักเกิดจากการที่บุคคลมีไม่เพียงพอ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน และให้ความร่วมมือน้อย ขาดแคลนงบประมาณ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนการศึกษาอยู่หลายประการได้แก่ จุดมุ่งหมายภายนอกและภายในของระบบการศึกษา แรงกดดันจากปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวกับการศึกษา การเปลี่ยนแปลงแนวคิดทั่วไปของสังคม การเมือง การปรับขยายโครงสร้างระบบ บริหารการศึกษาและความสนใจ โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบการวางแผนการศึกษา และยังมีข้อจำกัด

ในการวางแผนทั้งภายนอกและภายในยังผลทำให้เกิดความล่าช้าในการวางแผน ความไม่คล่องตัวในการปรับแผน ปัญหาด้านการประเมิน ขาดข้อมูลในการวางแผน ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานหรือโครงการ ทำให้แผนที่ได้ไม่สมบูรณ์

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การวางแผนเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหาร ซึ่งเป็นกลไกที่จะทำให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสม

8. บรรณนิทัศน์

8.1 ความหมายของบรรณนิทัศน์

นักวิชาการได้ให้ความหมายของบรรณนิทัศน์ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2535 : 216) ได้อธิบายว่า บรรณนิทัศน์คือ คำอธิบายสาระสำคัญของหนังสือโดยย่อ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านได้รู้จักหนังสือเล่มนั้น ๆ โดยสังเขปว่าน่าสนใจและมีคุณค่าอย่างไร

กรมวิชาการ (2536 : 78) ได้ให้ความหมายของบรรณนิทัศน์ไว้ว่า บรรณนิทัศน์คือ การจัดทำคำอธิบายประกอบรายชื่อหนังสือแต่ละเล่มโดยสังเขป แสดงให้เห็นเนื้อหาสาระและทำนองเขียน ตลอดจนความมุ่งหมายของหนังสือเล่มนั้น ๆ

ลมูล รัตติกาล (2539 : 18-20) อธิบายว่า บรรณนิทัศน์เป็นการจัดทำคำอธิบายโดยย่อเพื่อประกอบรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือแต่ละเล่ม เพื่อให้ทราบว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ เขียนไปในทำนองใด มีเนื้อหาสำคัญอย่างไรบ้าง และมีจุดมุ่งหมายอะไร

ชาติศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2540 : 90) ได้กล่าวว่า บรรณนิทัศน์คือ การบอกกล่าวให้ทราบโดยย่อถึงสาระหรือเนื้อเรื่องของเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือวัสดุแต่ละชิ้น เป็นเครื่องช่วยการตัดสินใจเลือกเอกสาร หรือถ้าเอกสารได้รับการเลือกเข้ามาในห้องสมุดแล้ว ก็เป็นเครื่องมือแจ้งแก่สมาชิกให้ทราบคุณค่า สาระของเอกสารนั้น ๆ

เอี่ยมพร ทศนประสิทธิ์ผล (2543 : 73) ได้กล่าวถึงความหมายของบรรณนิทัศน์ว่า บรรณนิทัศน์เป็นลักษณะของบรรณานุกรมเพื่อการสืบค้นหนังสือ

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า บรรณนิทัศน์หมายถึง ข้อเขียน ซึ่งผู้เขียนแนะนำผู้อ่าน เป็นการบอกให้ทราบถึงสาระหรือเนื้อหาส่วนที่สำคัญของเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือวัสดุชิ้นแต่ละชิ้น เพื่อประกอบรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือแต่ละเล่มว่าเขียนไปในทำนองใด มีเนื้อหาสาระสำคัญ และมีความมุ่งหมายอย่างไร

8.2 หลักการเขียนบรรณนิทัศน์

กรมวิชาการ (2536 : 78-79) ได้อธิบายถึงหลักเกณฑ์ในการเขียนบรรณนิทัศน์ไว้ดังนี้

1. อ่านหนังสือให้เข้าใจความมุ่งหมายของหนังสือเล่มนั้น ๆ โดยอ่านคำนำและส่วนอื่น ๆ ของหนังสือเพื่อจะได้เขียนได้ถูกต้อง

2. อ่านเนื้อเรื่องเพื่อจัดทำคำอธิบายประกอบหนังสือเล่มนั้น ๆ เขียนข้อความสังเขปให้ถูกต้อง รัดกุม ครอบคลุมถึงเนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวของหนังสือ

3. เสนอคุณค่าอันแท้จริงของหนังสือเล่มนั้น ๆ ตามความมุ่งหมายของผู้แต่งอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่มีความโน้มเอียงหรืออคติจงใจให้ผู้อ่านคล้อยตาม

4. อาจใช้คำวิจารณ์หรือข้อความวิจารณ์เกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้นมาประกอบด้วยก็ได้

5. อาจนำเหตุการณ์หรือความสนใจในปัจจุบันให้เชื่อมโยงกับผู้แต่งและเนื้อหาในหนังสือเพื่อให้เกิดความสนใจก็ได้

6. เขียนด้วยสำนวนที่สละสลวย

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2540 : 92) ได้อธิบายถึงลำดับขั้นในการจัดทำบรรณนิทัศน์หนังสือแต่ละเล่ม มีดังนี้

1. ศึกษาเนื้อเรื่องและแนวคิดให้เข้าใจ โดยพิจารณาอ่านจาก คำนำ สารบัญ และเนื้อเรื่อง โดยสังเขป

2. เขียนรายละเอียดทางบรรณนุกรมได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ครั้งที่พิมพ์ (ถ้าพิมพ์ตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป) สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวนหน้า

3. เขียนข้อความที่เป็นบรรณนิทัศน์ คือ สรุปสาระสำคัญของเนื้อเรื่องโดยย่อให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด และเสนอคุณค่าที่แท้จริงของหนังสือเล่มนั้น

4. พิจารณาบททวน เนื้อหา สำนวนภาษา และความยาวให้เหมาะสม

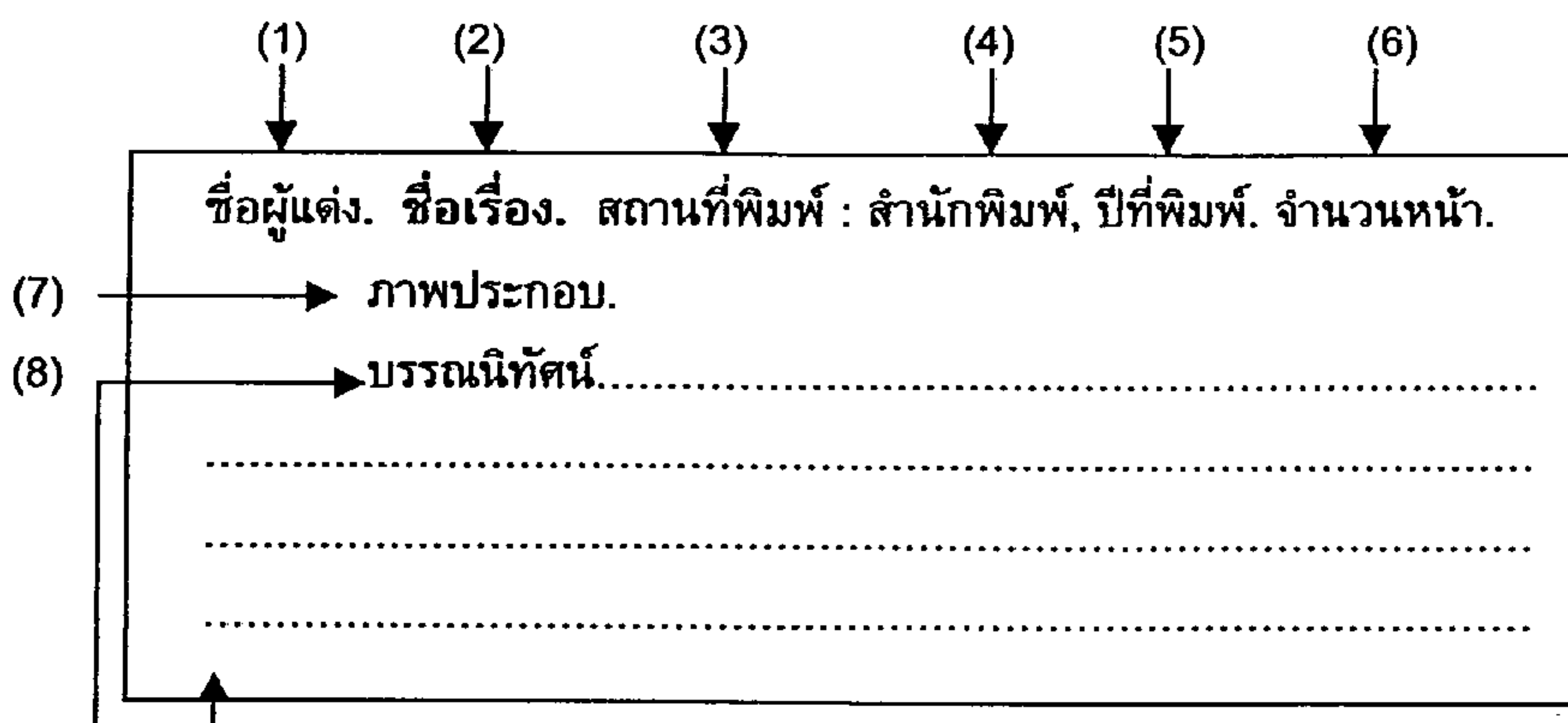
การเขียนบรรณนิทัศน์มักเขียนขึ้นอย่างสังเขป เป็นการสรุปเนื้อหาอย่างย่อ ๆ การเขียนบรรณนิทัศน์แยกได้เป็น 2 อย่างคือ

1. บรรณนิทัศน์สำหรับผู้อ่าน (Reader's note) เป็นการเขียนบรรณนิทัศน์สำหรับผู้อ่าน นิยมเขียนแบบสั้น ๆ เพื่อสรุปใจความของหนังสือเป็นการแนะนำผู้อ่านให้ไปอ่านรายละเอียดของหนังสือต่อไป

2. บรรณนิทัศน์สำหรับบรรณารักษ์ (Librarian note) บรรณนิทัศน์ประเภทนี้ เป็นการจัดทำเพื่อแนะนำผู้อ่านอย่างละเอียดหรือเขียนขึ้น เพื่อประกอบการพิจารณาจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด การจัดทำบรรณนิทัศน์ประเภทนี้จึงมักค่อนข้างยาวและละเอียดกว่าบรรณนิทัศน์ สำหรับผู้อ่านทั่วไป

8.3 วิธีเขียนบรรณนิทัศน์

กรมวิชาการ. (2536 : 79-80) ได้อธิบายถึงวิธีการเขียนบรรณนิทัศน์ ลงข้อความตามแบบฟอร์ม ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 8 วิธีเขียนบรรณนิทัศน์

ที่มา : กรมวิชาการ. คู่มือการดำเนินงานห้องสมุด. 2536 หน้า 79.

1. ชื่อผู้แต่ง ให้ลงตามหลักเกณฑ์การลงบรรณนิทัศน์หนังสือ
2. ชื่อเรื่อง ให้ลงตามที่ปรากฏในหนังสือ แล้วขีดเส้นใต้ หากมีชื่อรองก็ให้ลงไว้ด้วย ถ้าปรากฏว่าหนังสือนั้นพิมพ์ตั้งแต่ครั้งที่ 2 ขึ้นไปก็ให้ลงครั้งที่ต่อท้ายชื่อเรื่อง ถ้าเป็นเล่มที่ 1, 2...ให้ลงด้วย

3. สถานที่พิมพ์ ให้ลงตามที่ปรากฏที่หน้าปกใน หรือที่ด้านหลังของหน้าปกใน หรือที่ส่วนล่างของหน้าสุดท้าย ถ้าไม่ปรากฏที่พิมพ์ให้ลงว่า ม.ป.ท.

4. ผู้พิมพ์ ให้ลงชื่อสำนักพิมพ์ ถ้าไม่ปรากฏให้ลงชื่อโรงพิมพ์

5. ปีที่พิมพ์ ลงตามที่ปรากฏในหนังสือ ถ้าไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ให้ลงว่า ม.ป.ป.

6. หน้า ตามจำนวนหน้าของหนังสือ

7. อื่น ๆ เช่น ภาพประกอบ แผนที่ กราฟ ตาราง ถ้ามีก็ลงไว้ด้วย

จากตัวอย่างข้างบนนั้นสรุปวิธีการเขียนบรรณนิทัศน์ได้ว่า การเขียนบรรณนิทัศน์เป็นการลงรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือ เรียงตามลำดับคือผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวนหน้า และรายละเอียดอื่น ๆ เช่น ภาพประกอบ แผนที่ กราฟ ตาราง ตามแบบบรรณานุกรมเพื่อให้ผู้อ่านได้ใช้ในการสืบค้นข้อมูลได้ตามความต้องการ

8.4 ลักษณะของบรรณนิทัศน์ที่ดี

กรมวิชาการ. (2535 : 217) ได้อธิบายถึงลักษณะของบรรณนิทัศน์ที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. ใช้ถ้อยคำสั้น ๆ รัดกุม ให้ความหมายตรงตามจุดไม่พูดซ้ำซาก
2. ข้อความถูกต้องตามเนื้อหาสาระของหนังสือ
3. สำนวนภาษาสละสลวยน่าอ่าน

4. มีศิลป์ในการเขียนที่สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ชัดเจน เข้าใจคุณค่าที่แท้จริงของหนังสือนั้นได้ดีพอสมควร

5. เป็นข้อความที่เขียนโดยปราศจากอคติ

6. ความยาวพอเหมาะสมควรที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องตามวัตถุประสงค์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บรรณนิทัศน์ที่ดีต้องใช้ถ้อยคำกระชับรัด สั้น ๆ ได้ใจความสำคัญตรงตามจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระของหนังสือ นั้น ๆ ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ชัดเจน เข้าใจคุณค่าอย่างแท้จริงของหนังสือเล่มนั้น ๆ

8.5 ประโยชน์ของบรรณนิทัศน์

นักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของบรรณนิทัศน์ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ. (2535 : 78) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบรรณนิทัศน์ว่า มีประโยชน์ในการใช้เป็นคู่มือในการเลือกหนังสือสำหรับห้องสมุด ใช้แนะนำหนังสือแก่ผู้อ่านและใช้เป็นแนวทางในการที่ผู้อ่านจะเลือกอ่านและค้นคว้าได้ตรงตามความต้องการและความสนใจได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงเนื้อหาโดยย่อของหนังสือเล่มนั้น ๆ

รัชนิกร ทองสุคติ (2545 : 47) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบรรณนิทัศน์ว่า เป็นกิจกรรมที่บรรณารักษ์เขียนอธิบายถึงสาระสำคัญของหนังสือ เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักหนังสือเล่มนั้นโดยสังเขป เป็นการช่วยประหยัดเวลาในการเลือกหนังสือ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประโยชน์ของบรรณนิทัศน์นั้นใช้เป็นคู่มือในการเลือกหนังสือสำหรับห้องสมุด ใช้แนะนำหนังสือให้แก่ผู้อ่าน และใช้เป็นแนวทางในการที่ผู้อ่านจะเลือกอ่านและค้นคว้าได้ตรงตามความต้องการและความสนใจได้อย่างรวดเร็ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนการศึกษา ผู้ศึกษาได้ค้นคว้ารวบรวมจากวารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือและตำรา งานวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. วิธีการจัดทำบรรณนิทัศน์
2. การลำดับเนื้อหาบรรณนิทัศน์
3. การจัดทำบรรณนิทัศน์
4. การจัดทำบรรณานุกรม

1. วิธีการจัดทำบรรณนิทัศน์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาค้นคว้า รวบรวม เกี่ยวกับบรรณนิทัศน์เรื่องการวางแผนการศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาได้ค้นคว้ารวบรวมตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2535-2546 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1.1.1 วารสาร จำนวน 21 เรื่อง
- 1.1.2 หนังสือและตำรา จำนวน 31 เรื่อง
- 1.1.3 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 10 เรื่อง
- 1.1.4 งานวิจัย จำนวน 44 เรื่อง

1.2 จัดหมวดหมู่ แยกประเภทตามเอกสารที่ได้ค้นคว้า รวบรวมมาดังนี้

- 1.2.1 วารสาร
- 1.2.2 หนังสือและตำรา
- 1.2.3 งานวิจัย

1.3 อ่านและสรุปเนื้อเรื่องโดยย่อ ตามขอบเขตของประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

- 1.3.1 หลักการวางแผนการศึกษา
- 1.3.2 กระบวนการวางแผนการศึกษา
- 1.3.3 เทคนิคการวางแผนการศึกษา
- 1.3.4 สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ
- 1.3.5 สภาพและปัญหาการวางแผนการศึกษา

1.4 จัดระบบการลำดับการนำเสนอเนื้อหาสาระ โดยพิจารณาตรวจสอบเนื้อหา สำนวนภาษา

1.5 จัดทำบรรณนิทัศน์ โดยนำเสนอใน 3 รูปแบบ เพื่อสะดวกในการศึกษาค้นคว้า โดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

- 1.5.1 บรรณนิทัศน์ชื่อเรื่อง
- 1.5.2 บรรณนิทัศน์ชื่อผู้แต่ง
- 1.5.3 บรรณนิทัศน์หัวเรื่อง

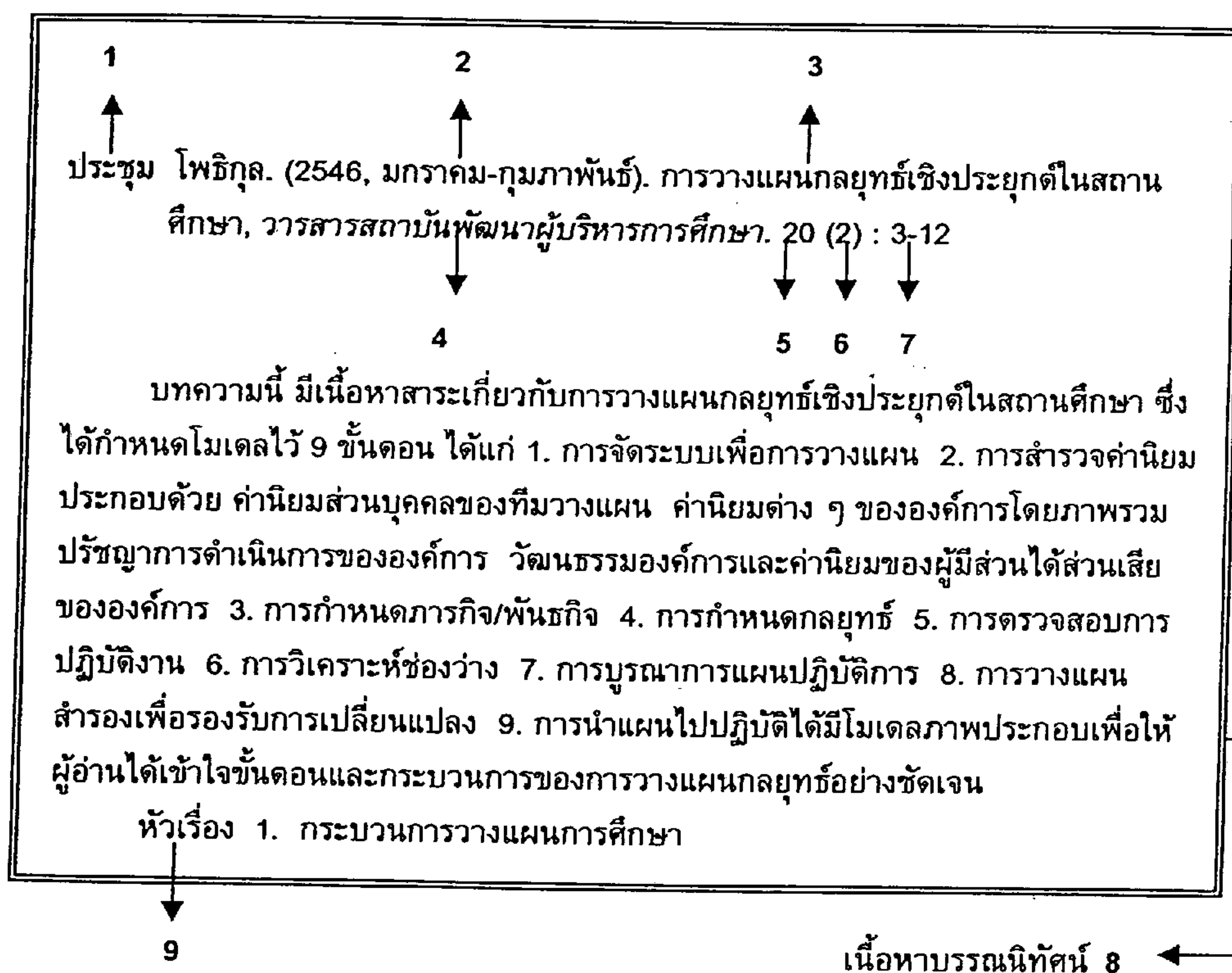
1.6 จัดทำบรรณานุกรม ตามหลักเกณฑ์วิธีการเขียนบรรณานุกรม

2. การลำดับเนื้อหาบรรณนิทัศน์

ผู้ศึกษาได้ลำดับเนื้อหาบรรณนิทัศน์ โดยจำแนกตามประเภทของเอกสารที่ได้ค้นคว้ารวบรวม ดังนี้

2.1 บรรณนิทัศน์จากบทความ รวบรวมไว้ในบทที่ 4

ตัวอย่าง บรรณนิทัศน์จากบทความ

1. ชื่อผู้เขียน
2. ปี วัน เดือน
3. ชื่อบทความ
4. ชื่อวารสาร
5. ปีที่
6. ฉบับที่
7. หน้าของบทความ

8. เนื้อหาบรรณนิทัศน์

9. บรรณนิทัศน์หัวเรื่อง

2.2 บรรณนิทัศน์จากหนังสือ และตำรา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างบรรณนิทัศน์หนังสือ

1 2 3 4 5
↑ ↑ ↑ ↑ ↑
วิโรจน์ สารัตนะ (2539). การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.

หนังสือ เรื่องการวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค เป็นหนังสือเขียนถึงกรอบความคิดเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค ซึ่งเป็นแผนที่จัดทำขึ้นในส่วนภูมิภาค ระดับภาค ระดับจังหวัด หรือระดับหน่วยงาน เน้นการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายพัฒนาการศึกษาของแผนระดับมหภาค โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพความต้องการ โดยได้มีการนำทฤษฎี MBO (Management by Objectives) ซึ่งเป็นการบริหารงานแบบเน้นวัตถุประสงค์มาประยุกต์เป็นแนวคิดเพื่อการวางแผน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่คำนึงถึงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป

นอกจากนั้นยังกล่าวถึงการนำเอาทฤษฎีตัวแบบการวางแผนการศึกษาของคอฟแมน (Kaufman) ตัวแบบการวางแผนการศึกษาของบังฮาร์ท และทรูลด์ (Banghart and Trull) ซึ่งได้พัฒนาตัวแบบการวางแผนการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชน ผู้บริหาร คณะครูและนักเรียน และตัวแบบการวางแผนการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย โดยใช้ชื่อว่า “วงจรรจัดการบริหารในโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม” (The Common Wealth School Commission) มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนด้วย

ดังนั้นกรอบความคิดเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาระดับจุลภาคในหนังสือเล่มนี้เป็นกรอบความคิดเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ ซึ่งแนวคิดต่าง ๆ ได้มาจากการศึกษาหลักการและทฤษฎีการวางแผนและทางการบริหาร

หัวเรื่อง 1. หลักการวางแผนการศึกษา 2. ประเภทของแผน

เนื้อหาบรรณนิทัศน์ 6

7

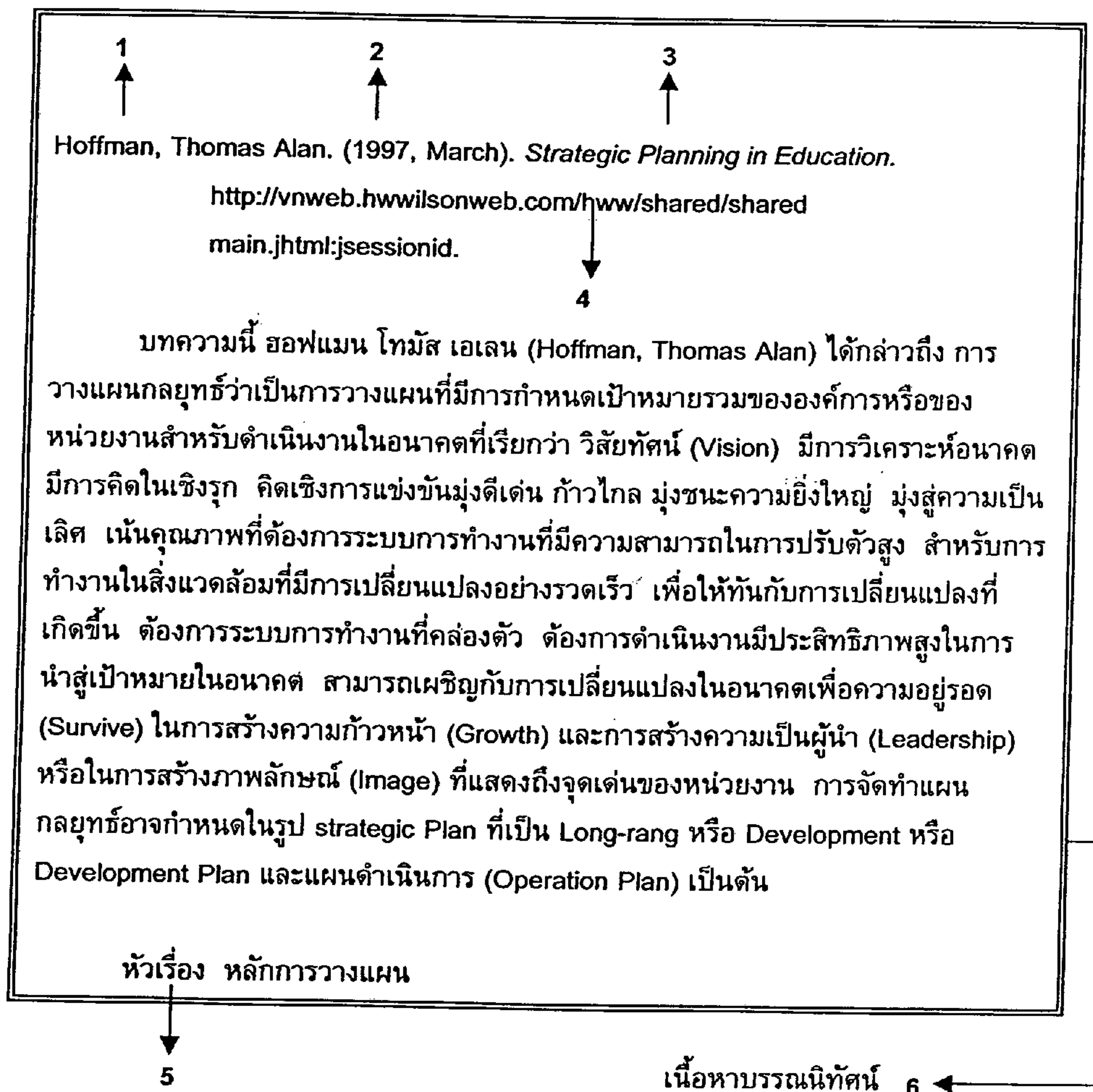
1. ชื่อผู้แต่ง
2. ปีที่พิมพ์
3. ชื่อเรื่อง
4. เมืองที่พิมพ์
5. สำนักพิมพ์

6. เนื้อหาบรรณนิทัศน์

7. ดรรชนีหัวเรื่อง

2.3 บรรณนิทัศน์จากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง บรรณนิทัศน์เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

1. ชื่อผู้แต่ง

2. ปีที่พิมพ์

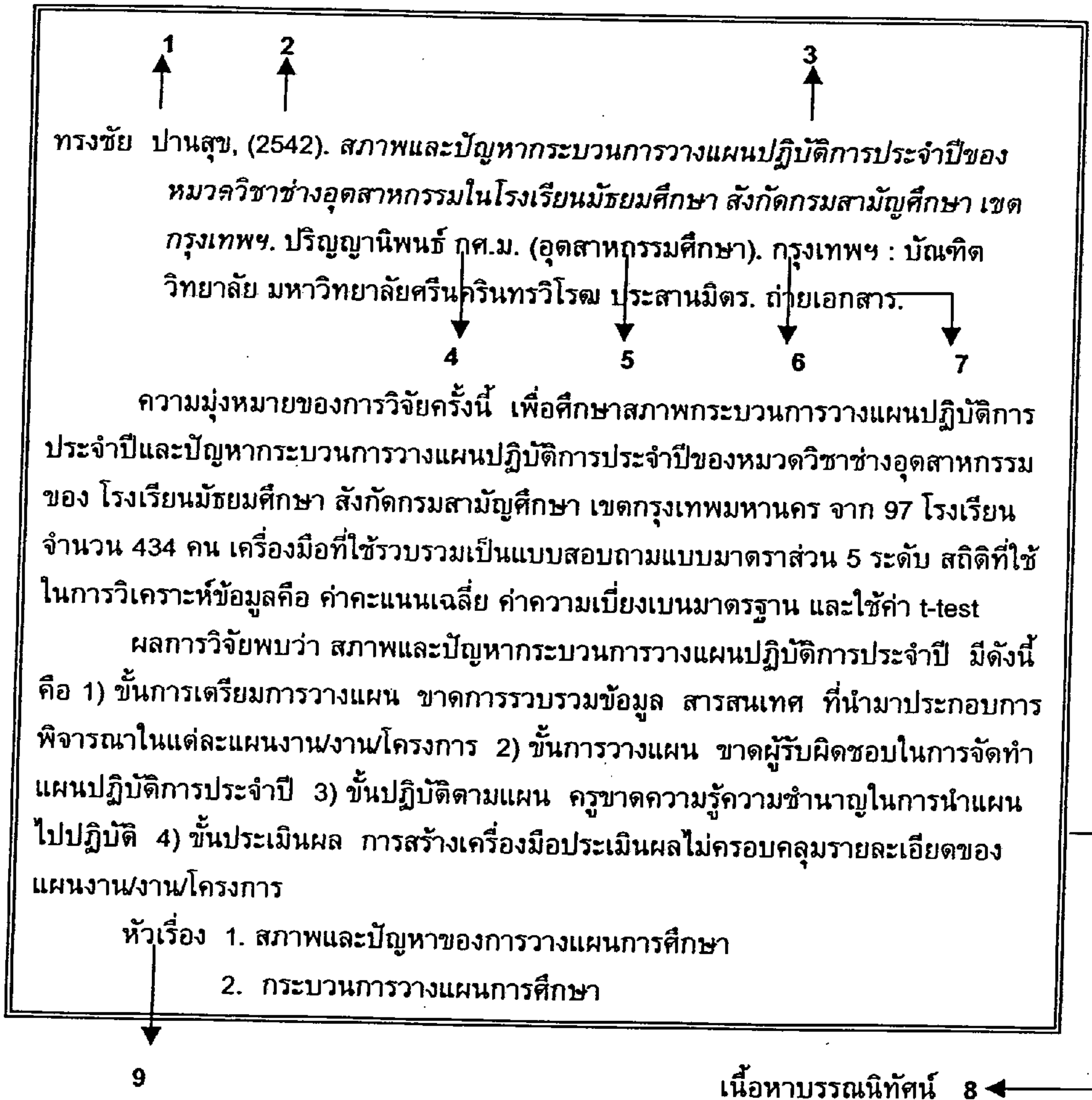
3. ชื่อเรื่อง

4. แหล่งที่มา

5. หัวเรื่อง

6. บรรณานิต์

2.4 บรรณานิต์ศน์จากงานวิจัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง บรรณนิทัศน์จากงานวิจัย

1. ชื่อผู้แต่ง
2. ปีที่พิมพ์
3. ชื่อเรื่อง
4. หลังชื่อเรื่องเติมคำว่าปริญญาานิพนธ์
5. สาขาวิชา
6. เมืองที่พิมพ์

7. ระบุว่าเป็นฉบับอัดสำเนาหรือถ่ายเอกสาร
8. เนื้อหาบรรณนิทัศน์
9. ดรรชนีหัวเรื่อง

3. การจัดทำดรรชนี บรรณนิทัศน์

ผู้ศึกษาได้จัดดรรชนี บรรณนิทัศน์ บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาเป็น 3 รูปแบบคือ

1. ดรรชนีชื่อเรื่อง
2. ดรรชนีชื่อผู้แต่ง
3. ดรรชนีหัวเรื่อง

3.1 ดรรชนีชื่อเรื่อง

ผู้ศึกษาได้จัดทำ ดรรชนีหัวเรื่อง โดยรวบรวมชื่อเรื่องจากบทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือ ตำรา และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เรียงตามลำดับอักษร ตามแบบพจนานุกรมตามประเภทของเอกสารที่น่าเสนอ ตามตัวอย่างดังนี้

ดรรชนีชื่อเรื่องจากบทความ

การวางแผนกลยุทธ์เชิงประยุกต์ในสถานศึกษา	หน้า 53
---	------------

ดรรชนีจากหนังสือ

การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค	หน้า 54
------------------------------	------------

ดรรชนีจากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

Strategic Planning in Education	หน้า 55
---------------------------------	------------

บรรณานุกรม

	หน้า
สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวด วิชาช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ เขตกรุงเทพฯ.	54

3.2 บรรณานุกรมผู้แต่ง

ผู้ศึกษาได้จัดทำบรรณานุกรมผู้แต่งของวารสาร หนังสือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย
ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเรียงลำดับอักษรตามแบบพจนานุกรม และใส่เลขหน้ากำกับตาม
ที่ชื่อ ผู้แต่งนั้นปรากฏ ตามตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่าง บรรณานุกรมผู้แต่ง

	หน้า
ทรงชัย ปานสุข	56
ประชุม โพธิกุล	53
วิโรจน์ สารรัตนะ	54
Hoffman, Thomas Alan	55

3.3 บรรณานุกรมหัวข้อ

ผู้ศึกษาได้จัดทำหัวข้อเรื่องโดยการศึกษาจากสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง จากบทความ วารสาร
หนังสือ และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วกำหนดเป็นหัวข้อเรื่องให้ครอบคลุมกับ
เนื้อเรื่องที่ได้ศึกษา จากนั้นเรียงลำดับหัวข้อเรื่องตามตัวอักษรตามแบบพจนานุกรม ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง บรรณานุกรมหัวข้อ

	หน้า
หลักการวางแผนการศึกษา	54
กระบวนการวางแผนการศึกษา	53
เทคนิคการวางแผน	68
สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ	79
สภาพ และปัญหาของการวางแผนการศึกษา	56

4. การจัดทำบรรณานุกรม

ผู้ศึกษาได้จัดทำบรรณานุกรมตามแนวทางคู่มือการเรียบเรียงปฏิญานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พ.ศ. 2540 ดังนี้

4.1 บรรณานุกรม บทความ วารสาร เขียนดังนี้ คือ

ชื่อ สกุล ผู้เขียนบทความ. (ปี, เดือน). "ชื่อเรื่อง," ชื่อวารสาร ปีที่ (ฉบับที่) : หน้าที่อ้าง
ตัวอย่าง บรรณานุกรม บทความ วารสาร

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2542, กรกฎาคม). "การวางแผนบทเรียน," วารสารวิชาการ. 2 (7)
: 16-26.

4.2 บรรณานุกรม หนังสือ ตำรา เขียนดังนี้ คือ

ชื่อ สกุล ผู้เขียน. (ปี). "ชื่อเรื่อง", ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง บรรณานุกรม

พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.3 บรรณานุกรม เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เขียนดังนี้

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. (Online). Available หรือแหล่งที่มา : ชื่อของแหล่งที่มา;
ชื่อแหล่งย่อย. วันที่สืบค้น.

Hoffman, Thomas Alan. (1997, March). *Strategic Planning in Education*.
[http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/shared/shared main.jhtml?jsessionid](http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/shared/shared_main.jhtml?jsessionid).

4.4 บรรณานุกรม งานวิจัย เขียนดังนี้

ชื่อ สกุล ผู้จัดทำ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. หลังชื่อเรื่องให้เติมคำว่า ปฏิญานิพนธ์ หรือ
วิทยานิพนธ์ และอักษรย่อของปฏิญานิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์. (วิชาเอก), สถานที่พิมพ์ : บัณฑิต
วิทยาลัย ชื่อมหาวิทยาลัย. (ถ่ายเอกสาร).

ตัวอย่าง บรรณานุกรม งานวิจัย

จิตรเสน จุติมา. (2542). ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ
ประจำปีของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 และ 12. ปฏิญานิพนธ์ คอ.ม.
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

บทที่ 4

บรรณนิทัศน์บทความ หนังสือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการวางแผนการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจาก บทความ หนังสือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัย จำนวน 106 เล่ม ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2536-2546 และ ปีคริสต์ศักราช 1997-2002 โดยมีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. หลักการวางแผนการศึกษา
2. กระบวนการวางแผนการศึกษา
3. เทคนิคการวางแผนการศึกษา
4. สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ
5. สภาพและปัญหาการวางแผนการศึกษา

เอกสารที่ศึกษาจัดทำเป็นบรรณนิทัศน์ โดยแยกเป็นประเภทดังนี้

1. บรรณนิทัศน์บทความ / เอกสารอิเล็กทรอนิกส์	จำนวน 31 เรื่อง
2. บรรณนิทัศน์หนังสือ	จำนวน 31 เรื่อง
3. บรรณนิทัศน์งานวิจัย	จำนวน 44 เรื่อง

บรรณนิทัศน์บทความและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

- 01 ต่อศักดิ์ ประศาสน์ศิลป์. (2536, สิงหาคม). "โครงการทำแผนพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาค," *วิทยจารย์*. 91(8) : 13-15.

บทความนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง โครงการทำแผนพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นการปรับโฉมหน้าใหม่ในการบริหารการศึกษา โดยได้นำเสนอโครงการทำแผนพัฒนาการศึกษาซึ่งมีสาระสำคัญคือ 1) ให้โรงเรียนในส่วนภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ซึ่งมีอุปกรณ์การเรียนการสอนมากและมีคุณภาพทางการศึกษาสูง ให้ใช้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ให้ข้อมูลข่าวสาร โดยเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสเข้าไปใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ 2) ให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการจัดทำแผนโครงการและนำมาประชุมร่วมกัน เพื่อนำแผนโครงการนั้นไปจัดทำงบประมาณ เพื่อที่จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นของแต่ละเขต 3) ควรมีการจัดตั้งโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม มัธยม และอุดมศึกษาไว้รองรับนักเรียนเพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนต้องข้ามเขตไปเรียนที่อื่น 4) จัดตั้งกองทุนการศึกษาให้นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ 5) จัดสรรจำนวนครูและให้สอนตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมาโดยสำรวจดูว่า จังหวัดใดขาดครูในกลุ่มวิชาใด มีการเปิดอบรมเพื่อพัฒนาครูอาจารย์ในแต่ละเขตพื้นที่

หัวเรื่อง ประเภทของแผน

02 ปฏิวัติ วสิทชาติ. (2537, มีนาคม). "แผนการศึกษาภาคเหนือแก้ปัญหาโสเภณีได้จริงหรือ,"
 วิทยจารย์. 92(3) : 14-18.

บทความนี้เป็นการสรุปการประชุมสัมมนาการจัดทำแผนการศึกษาการศาสนา และการ
 วัฒนธรรม ภาคเหนือตอนบนที่โรงแรมลิตเติ้ลดิก จังหวัดเชียงราย ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย
 ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การ
 สัมมนาสรุปได้ว่า เพื่อแก้ปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากของประชาชน โดยต้องมาทำ
 อาชีพพิเศษ (โสเภณี) เพราะมีค่านิยมที่ผิด จึงควรวางแผนจัดการศึกษาให้เขาสามารถหาอาชีพ
 เหมาะสมให้กับตนเอง โดยเสนอให้มีการสอนหลักสูตรวิชาชีพเสริมตั้งแต่ชั้น ม.ต้น และควรมีการ
 จัดศูนย์อาชีพหางานป้อนให้เด็กเหล่านั้น ทำตามความชอบและความถนัด ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้
 เสนอให้มีการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถม ระดับประถม และระดับมัธยมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
 ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และภาคการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาความพร้อมของ
 เด็กในทุกด้าน ในระดับอาชีวศึกษา กรมอาชีวฯ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เสนอให้ร่วมกัน
 เปิดสอนในระดับ ปวช. ให้ครบทุกอำเภอ ทุกพื้นที่โดยเน้นทั้งระบบโรงเรียนและโรงงานร่วมกันใน
 สถานศึกษา เปิดวิทยาลัยการอาชีพในระดับอำเภอให้ครบ ซึ่งหลักสูตรจะให้นักศึกษารู้จักค้นคว้า
 ด้วยตนเอง มีความรักถิ่นฐานจะได้ไม่ต้องมีการโยกย้ายไปประกอบอาชีพที่อื่น รวมทั้งปลูกฝังให้
 อนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม ส่วนทางด้านการศึกษานอกโรงเรียนจะเป็นกลไก
 ที่จะพัฒนาประชากรต่อเนื่องจากพื้นฐานความรู้ความสามารถที่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน
 เพื่อให้สามารถชี้แนะและตอบสนองต่อสภาวะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทศวรรษหน้า ส่วนใน
 ระดับอุดมศึกษาและการศึกษานอกโรงเรียนนั้น ผู้สัมมนาได้เสนอแนวคิดว่าจะต้องศึกษาไปด้วย
 ทำงานไปด้วย จึงควรมีสถานการณ์การศึกษาระบบเปิดและระบบปิดควบคู่กันไป

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

03 สุรพล บัวพิมพ์. (2538, กรกฎาคม). "การวางแผนโครงการระดับโรงเรียน," ศึกษาสาร
 20(1) : 56-65.

บทความนี้ผู้เขียนเสนอแนะการวางแผนของโรงเรียน ซึ่งได้กล่าวถึง การวางแผนของ
 โรงเรียน ซึ่งโดยทั่วไปมี 2 ระดับคือ 1) แผนพัฒนา 2) แผนประจำปี และได้ให้แนวคิดในการ
 วางแผนทั้ง 2 ระดับไว้คือการวางแผนเชิงรับ และการวางแผนเชิงรุก ซึ่งการวางแผนเชิงรับเป็น
 การวางแผนเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจและทรัพยากรที่มีอยู่ โดยให้ผลผลิตหรือเป้าหมายขึ้น
 อยู่กับทรัพยากร และกระบวนการบริหารเท่าที่มีอยู่ ส่วนการวางแผนเชิงรุก เป็นการวางแผนโดย
 การกำหนดเป้าหมายที่พึงปรารถนาไว้ก่อน แล้วจึงพิจารณาวิธีการและทรัพยากรที่หลัง นอกจาก
 นั้นผู้เขียนได้เสนอแนะขั้นตอนในการวางแผน 6 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนการวางแผน เป็นขั้น
 เตรียมความพร้อมหรือตรวจสอบความพร้อมในการวางแผนของโรงเรียน 2) ขั้นตอนวิเคราะห์สภาพ

ปัจจุบันและปัญหา 3) ขั้นตอนกำหนดแผนหรือจัดทำแผน 4) ขั้นตอนจัดทำรายละเอียดของแผน 5) ขั้นนำแผนไปสู่การปฏิบัติ 6) ขั้นตอนติดตาม ประเมิน และปรับแผน

การวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการของโรงเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่ทำงานอย่างเห็นเป้าหมายทำงานที่ท้าทายความสามารถ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด บทความนี้มีแผนภูมิประกอบคำอธิบายเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

04 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาและข้อเสนอต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30(3) : 13-37.

บทความนี้ผู้เขียนได้สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาและข้อเสนอต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไทยดังนี้คือ 1) เพิ่มปริมาณการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) 2) ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กวัยเรียนทุกคนอย่างมีคุณภาพ 3) อบรมครู อาจารย์ ประจําการทุกคนอย่างต่อเนื่อง 4) มีการสอบวัดผลวิชาพื้นฐานสำคัญ เช่น คณิต วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ 5) ยกระดับความรู้พื้นฐานแก่แรงงานในสถานประกอบการ 6) ขยายโอกาสในการเข้าศึกษาทุกระดับอย่างกว้างขวาง 7) เพิ่มปริมาณการผลิตวิศวกรและช่างเทคนิคที่มีทักษะทางเทคโนโลยี 8) เพิ่มสัดส่วนการลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการวิจัย 9) เพิ่มการให้บริการด้านการฝึกอบรมฝีมืออาชีพระยะสั้น 10) เพิ่มสัดส่วนคุณวุฒิอาจารย์ ปริญญาเอก/โท/ตรี 11) จัดวางระบบข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน การพัฒนาฝีมือแรงงาน 12) กำหนดคุณภาพและมาตรฐานฝีมือช่างให้เป็นที่ยอมรับของภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

05 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539, มกราคม). "สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30(8) : 1-12.

บทสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้รวบรวมแต่ละประเด็นไว้ดังนี้คือ นโยบายในการพัฒนาการศึกษาได้เร่งขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งมวลให้กว้างขวางและสูงถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมอภาค ปฏิรูปการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาขีดความสามารถได้เต็มตามศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ยอมรับในสังคม พัฒนากำลังคนระดับกลางและสูงเพื่อสร้างศักยภาพและความก้าวหน้าความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้มีอิสระมากขึ้นโดยให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

แนวทาง/มาตรการการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ อาทิเช่น การปรับโครงสร้างหลักสูตรให้มี สัดส่วนที่เหมาะสม สรรหาคนเก่งและคนดีเข้าเรียนวิชาชีพครู ให้ทุนผู้เรียนในสาขาที่ขาดแคลน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในต่างประเทศเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฝึกผู้เรียนให้มีทักษะและจิตวิญญาณของนักวิจัยที่ดี ตลอดจนการ ให้ส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนโดยรวม กำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยเร่งกระจาย อำนาจในการวางแผน การบริหารและการจัดการศึกษาไปยังองค์กรระดับจังหวัด ท้องถิ่น และ สถานศึกษา จัดโครงสร้างระดับอุดมศึกษาใหม่ ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษาในระดับชาติ

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

06 สุนทรี ไ้วชนะวัฒน์. (2539, สิงหาคม). "การวางแผนการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร," *วารสารการศึกษา กทม.* 19(11) : 12-14.

บทความนี้ผู้เขียนได้นำงานศึกษาวิจัย เรื่อง การวางแผนการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อต้องการทราบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมมี ความรู้เรื่องการวางแผนบริหารโรงเรียนระดับมากน้อยเพียงใด จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนการศึกษาเป็นไปตามกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน คือ 1) มีการศึกษาสภาพปัจจุบันก่อนการวางแผน ประเมินปัญหาและความต้องการ คัดคะแนน แนวโน้มด้านทรัพยากรและการเงิน กำหนดโครงสร้างและประสานงานการวางแผน ชักซ้อมความ เข้าใจด้วยวิธีการประชุม 2) การจัดทำแผน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายให้ สอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานคร จัดทรัพยากรหรืองบประมาณและจัดทำปฏิทินปฏิบัติ งาน 3) การปฏิบัติตามแผน มีการกำหนดและจัดทำรายละเอียดผู้บริหารโรงเรียน ควบคุม ดูแล ช่วยเหลือให้บุคลากรปฏิบัติตามแผน 4) โรงเรียนมีแผนติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล โดย จัดบุคลากรให้รับผิดชอบ และกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลและให้การนิเทศ

ส่วนด้านปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนประสบคือ โรงเรียนยัง ไม่มีหน่วยงานสารสนเทศ ขาดกำลังคนและวัสดุอุปกรณ์ การจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนไม่ เพียงพอกับความต้องการ ครูไม่มีเวลาวางแผน ผู้วางแผนขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน การติดตาม ควบคุม กำกับ นิเทศและประเมินผลการวางแผนยังไม่สมบูรณ์

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

07 มันทนา ไชควรวรรณกร. (2539, กันยายน). "การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร," *วารสารการศึกษา กทม.* 19(12) : 5-11.

บทความนี้กล่าวถึง การดำเนินงานจัดทำร่างแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แต่งตั้งคณะกรรมการและบุคคลหลายฝ่ายจัดทำร่างแผนพัฒนาการศึกษา ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย และมาตรการของแผนพัฒนาฯ ตลอดจนแนวคิดของโครงการที่สมควรบรรจุในแผนฯ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กกรุงเทพมหานครได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาและได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและสูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนช่วยเหลือเด็กกลุ่มด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคมเมืองใหญ่ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3. เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะวิชาชีพ และพัฒนาครูให้มีศักยภาพ พัฒนาระบบการเรียนรู้ ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการบริหารและการจัดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนสถาบันการศึกษา องค์กรเอกชนในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

4. ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ มีความรู้ความสามารถพื้นฐาน มีคุณธรรม และจริยธรรมโดยเน้นวินัยในตนเอง มีความสามารถดูแลรักษาสุขภาพทั้งกายและใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง ดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมและดำรงความเป็นไทยในสังคม และมีความเป็นประชาธิปไตยเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ร่างแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครฉบับนี้ ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาอย่างรอบคอบจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ จากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

หัวข้อเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

08 กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2540, มีนาคม). "นโยบายการวางแผนของ กศ.น.," *การศึกษาตลอดชีวิต.* 19(1) : 36-39.

บทความเรื่องนโยบายการวางแผนของ กศ.น. (การบริหารการศึกษา) เป็นการสรุปจากการประชุมทิศทางการอบรมทางไกลผู้บริหาร ศบอ. วันที่ 28 พฤษภาคม 2540 ซึ่งมีสาระสำคัญกล่าวคือ การวางแผนจุลภาคเป็นหัวใจในการพัฒนางาน กศ.น.ไปสู่นาคต จึงต้องอาศัยข้อมูลมาปรับปรุงคุณภาพเพื่อทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนระดับจุลภาคเพื่อนำหลักการไปสู่การปฏิบัติได้ โดยต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจและทดลองทำว่ามีปัญหาและอุปสรรคอะไรที่ต้องแก้ไข โดยได้นำเสนอการวางแผนระดับจุลภาค 3 เรื่องด้วยกันคือ

1. การวางแผนจุลภาคเพื่อขยายโอกาสการศึกษา
2. การวางแผนจุลภาคเพื่อปรับปรุงคุณภาพงาน กศบ.
3. การวางแผนจุลภาคเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพ กศ.น.

หัวข้อเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

09 เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2540, กรกฎาคม-กันยายน). “การวางแผนด้านการศึกษาเพื่อนำพาประเทศไทยสู่ศตวรรษที่ 21,” วารสารโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. (4) : 3-11.

บทความนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอสาระเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาเพื่อนำพาประเทศไทยสู่ศตวรรษที่ 21 โดยการนำเสนอรูปแบบการศึกษาที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 คือ 1) การวางแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมคนให้คิดเป็นทำเป็น ประยุกต์ใช้เป็น 2) การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปลูกฝังให้คนเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) การสร้างวินัยในการใช้เวลา โดยปลูกฝังการใช้เวลาอย่างถูกต้องและเห็นคุณค่าของการตรงต่อเวลา 4) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในภาษาสากลหรือภาษาอื่น ๆ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่มากมาย 5) การเตรียมคนให้มีความเป็นท้องถิ่นพร้อมกับความเป็นสากล โดยเสนอแนะให้รัฐวางแผนการศึกษาให้มีความเป็นสากล เน้นภาษาอังกฤษ 6) การวางแผนเพื่อสร้างความเป็นเลิศในการวิจัย โดยส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการวิจัยในภูมิภาค 7) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้มาติดต่อด้วย 8) สร้างทัศนคติให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม 9) เน้นคุณธรรม จริยธรรม โดยการส่งเสริมและพัฒนาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการจัดให้มีหลักสูตรการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้เรียน 10) ปลูกจิตสำนึกในอุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยเน้นทั้ง 3 ด้านคือ การศึกษาภาคบังคับ การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาต่อเนื่อง โดยเน้นในการปฏิบัติพร้อม ๆ กับการปลูกฝังด้านทฤษฎี

หัวข้อเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

10 วิจิตร บุญยะโรกุล. (2540, มิถุนายน). “การวางแผนกับอาชีวศึกษา,” วารสารวิชาการ พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2 (1) : 20-25.

บทความนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอการวางแผนสำหรับการอาชีวศึกษาของประเทศ เพื่อให้การอาชีวศึกษา สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนว่าเป็นการเลือกสรรและสร้างความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตลอดจนการตั้งข้อสมมติฐานและใช้สมมติฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนาคตเพื่อที่จะสรรหาและจัดรูปของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชื่อว่าจะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ เทคนิคของการมองล่วงหน้าอย่างมีระบบเป็นการพยากรณ์ การปฏิบัติงานในอนาคตว่า จะต้องทำอะไรบ้าง ทำเมื่อไร และ

ที่ไหน เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สิ่งที่สถานศึกษาควรคำนึงถึงในการวางแผนระดับ
อาชีวศึกษา คือ ผลิตช่างเพื่อให้ช่างไปประกอบอาชีพอิสระ หรือผลิตช่างเพื่อสนองความต้องการของ
สังคมว่าเป็นสังคมเป็นประเภทไหน เป็นสังคมอุตสาหกรรมที่ต้องการช่างไปเพิ่มประสิทธิภาพในการ
ผลิต สินค้า เป็นสังคมธุรกิจที่ต้องการช่างสำหรับให้บริการกับเครื่องใช้ต่าง ๆ ในสำนักงาน เป็น
สังคมทางการเกษตรกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง ในกิจการเกษตรกรรม หรือเป็นสังคมกสิกรรม
เป็นต้น โดยได้นำทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยพิจารณา
จาก Input, process และ Output ตามความเหมาะสม

หัวข้อเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

- 11 ธรรมศักดิ์ มีอิสระ. (2541, มิถุนายน). "การวางแผนอาชีพ," วารสารวิชาการ. 1(6) : 17-24.

บทความเรื่องการวางแผนอาชีพเป็นการนำเสนอการจัดบริการแนะแนว เพื่อให้รู้จักการ
วางแผนอาชีพ สำหรับนักเรียนนักศึกษาทุกคนได้เข้าใจเรื่องความต้องการ ทักษะ ความสามารถ
และค้นพบค่านิยมที่เป็นของตนเอง โดยได้นำ "โปรแกรมการเรียนรู้การพัฒนาอาชีพ" ซึ่งเป็น
กิจกรรมเด่น ๆ ที่จัดขึ้นสำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเซินทรัล แคนซัส ประเทศสหรัฐ
อเมริกา ที่มีการจัดทำ "หลักสูตรย่อย" โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้วิชาอาชีพต่าง ๆ ซึ่งหัวข้อที่
บรรจุอยู่ในหลักสูตรย่อยประกอบด้วย ความกระหายในค่านิยม อันได้แก่ค่านิยมของแต่ละบุคคล
ผลที่ได้รับจากงานที่แตกต่างกัน การเลือกอาชีพจากตัวเลือกหลาย ๆ ด้าน ความสามารถและ
ความสนใจของแต่ละบุคคล การตัดสินใจเลือกอาชีพ

นอกจากมีเนื้อหาของหลักสูตรย่อยแล้ว ยังได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรย่อย
จุดมุ่งหมายของการพัฒนา จุดประสงค์ของการดำเนินงาน รวมทั้งมีตัวอย่างของกิจกรรมแต่ละ
ขั้นตอนประกอบการอธิบายด้วย

หัวข้อเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

- 12 บุญขง ทুমมวงค์. (2541, กรกฎาคม). ปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา
การวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว. Available : <http://www.thaiedresearch.org/result/info2>.

บทความนี้เป็นรายงานการวิจัยเรื่องปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไข
ปัญหาการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดย
ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการวางแผนการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยนำ
หลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียน กลุ่มประชากรที่ใช้
ประกอบด้วยผู้วางแผนจำนวน 63 คน ผู้ปฏิบัติตามแผนจำนวน 292 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ
ผู้วางแผนจำนวน 58 คน ผู้ปฏิบัติตามแผนจำนวน 162 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัย

สรุปได้ว่า ปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของแผนโดยรวมและแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีสาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา คือ ประชาชนต้องการทำงานมากกว่าเรียนหนังสือ ความไม่เพียงพอ งบประมาณในการแก้ปัญหา ขาดการประสานงานระหว่างผู้วางแผนและผู้เฝ้าระวังการแก้ปัญหา ขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านการประเมินผล

ผู้เขียนได้เสนอแนะว่า กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรได้มีการจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจทั้งในการจัดทำแผน จัดทำเอกสารหรือคู่มือในการจัดทำแผนที่เป็น ระบบชัดเจน ควรมีการจัดเก็บข้อมูลให้มีความเป็นจริง และควรจัดหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ และควร ศึกษาแหล่งทรัพยากรของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมต่อไป

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

13 ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2542, กรกฎาคม). "การวางแผนบทเรียน," วารสารวิชาการ. 2(7) : 16-26.

บทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอการวางแผนบทเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการศึกษา มีเนื้อหาสาระกล่าวถึง ประโยชน์ของการทำแผนการสอนว่า แผนการสอนมีประโยชน์ไม่เฉพาะแต่ครูเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ใหญ่ ศึกษาพิเศษ และครูสอนแทนด้วย แผนการสอนเป็นพิมพ์เขียวของสิ่งที่ครูตั้งใจจะทำให้สำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิชา วัสดุอุปกรณ์ ระเบียบแบบแผนและแบบฝึกหัด การทำแผนการสอนให้ดีจำเป็นต้องมีความรู้ ใน 1) เนื้อหาวิชา 2) เด็ก 3) วิธีการ 4) วัสดุอุปกรณ์ และ 5) จุดมุ่งหมาย

การอภิปรายในจุดมุ่งหมายทางการศึกษาพึงเล็งไปยังระเบียบแบบแผนสำหรับการจำแนก และการจัดลำดับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การจำแนกจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในฐานะ การจำแนกแผนเพื่อจัดระเบียบจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน มีการเสนอมิติทางพุทธิพิสัย จิตพิสัย และปฏิบัติพิสัย จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมใช้เป็นผู้ชี้แนะในการตัดสินใจ 1) ระดับที่เหมาะสม ของพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ และ 2) ระดับจุดมุ่งหมายสำหรับ หน่วยการสอนที่สะท้อนระดับต่าง ๆ ของพฤติกรรม

หัวข้อเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

14/ นางเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (2542, สิงหาคม). "มิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา," วารสารวิชาการ. 2(8) : 3-12

บทความนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอมิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การวางแผนพัฒนาทรัพยากรคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ การวางแผนเชิงคุณภาพ การวางแผนเชิงเศรษฐศาสตร์ และการวางแผนยุทธศาสตร์แบบองค์รวม ซึ่งเป็นเทคนิคใหม่ของ

การวางแผนให้ผู้มีหน้าที่บทบาทมีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบ ทำให้ มิติใหม่ทั้ง 3 มิติสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการวางแผนได้ทั้งระดับกรม ระดับจังหวัด ระดับ อำเภอ และโรงเรียน ทั้งนี้ การวางแผนมิติใหม่ยังยึดเป้าหมายยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยลงนามรับรองด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การวางแผนเชิงคุณภาพจะมุ่งที่การปฏิรูประบบการศึกษา ระบบการบริหารและปฏิรูปการ เรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการคิดเป็น วิเคราะห์เป็น จิตใจมีวินัย ให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ ดังนั้นผู้มีหน้าที่วางแผนพัฒนาการศึกษาทุกโครงการจะต้องวางแผนเชิงคุณภาพด้านรูปแบบใหม่ สำหรับการวางแผนเชิงเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นการวางแผนโดยอาศัยหลักผลตอบแทนการลงทุน (Rate of Return Approach) ซึ่งเป็นแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ที่มองว่า การศึกษาเป็น การลงทุนชนิดหนึ่ง เพราะรัฐต้องจัดงบประมาณและทรัพยากรของประเทศในการจัดการศึกษา และจะพิจารณาว่าควรลงทุนที่ประชากรกลุ่มไหน และดำเนินการอย่างไรจึงจะได้รับผลตอบแทน สูงสุด เพื่อให้ประชากรมีคุณลักษณะที่ดีตาม

หัวเรื่อง เทคนิคการวางแผนการศึกษา

- 15 บัญชา อึ้งสกุล. (2542, สิงหาคม-กันยายน). “ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา,” วารสารข้าราชการครู. 19(6) : 26-31.

บทความนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนลม หายใจที่จำเป็นของชีวิต สิ่งสำคัญคือ บุคลากรทางการศึกษาต้องสนใจใฝ่รู้ มีความรักที่จะเรียนรู้ และมีความพร้อมที่จะแสวงหาความรู้ และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งคือ ประสิทธิภาพในการบริหาร ของผู้บริหารทุกคนต้องมีวิสัยทัศน์และต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปสู่ทีมงาน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารต้องรู้ว่าหน่วยงานควรจะไปสู่จุดใดในอนาคต แล้วสามารถผลักดันให้หน่วยงานไป สู่จุดที่ต้องการพัฒนาร่วมกัน

ผู้เขียนยังได้นำเสนอแผนภูมิ รูปแบบการวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ได้แก่ เป้าหมาย ที่ต้องการพัฒนา ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนา การศึกษา และผลการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน โดยมีภาพประกอบทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

- 16 สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2542, มิถุนายน – กรกฎาคม). “การวางแผนโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา,” วารสารสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 16(5) : 4-5.

บทความมีเนื้อหาสาระกล่าวถึงการวางแผนโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาซึ่งสรุปได้ว่า โรงเรียน เป็นกุญแจสู่ความสำเร็จสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาและเป็นศูนย์รวมของการนำองค์ประกอบ

การปฏิรูปทั้ง 4 ด้าน (ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน วิชาชีพครู และระบบบริหารและการจัดการ) สู่การปฏิบัติและเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ของการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการประกันคุณภาพ ดังนั้นการใช้แผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนจึงเป็นแนวทางที่สำคัญและจำเป็นซึ่งแผนยุทธศาสตร์จะครอบคลุมสาระสำคัญที่เป็นจุดหมายปลายทางในอนาคต และวิธีที่จะดำเนินงานให้เกิดผลโดยตรงกับเป้าหมายของการปฏิรูปคือ คุณภาพ ผู้เรียน ผู้เขียนได้เสนอขั้นตอนของการวางแผนยุทธศาสตร์ไว้ได้แก่ 1. ทบทวนภารกิจของโรงเรียน เพื่อให้ทราบว่าโรงเรียนมีขอบข่ายและภาระหน้าที่อะไรบ้าง 2. เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหน่วยงาน 3. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ตัวชี้วัด 4. กำหนดกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 17 สุรักษ์ สุทธิประภา. (2542, สิงหาคม). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะกับการปฏิบัติงานด้านการวางแผนการศึกษาและงบประมาณของวิทยาลัยการอาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. Available : <http://www.thaiedresearch.org/result/info2>.

บทความนี้เป็นการสรุปรายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะกับการปฏิบัติงานด้านการวางแผนการศึกษา และงบประมาณของวิทยาลัยการอาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาหน้าที่งานวางแผนการศึกษา และงบประมาณในฝ่ายวางแผนและพัฒนา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า คุณลักษณะผู้ปฏิบัติงานด้านการวางแผนการศึกษาและงบประมาณมีการวางแผนทั้ง 5 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านจิตใจ ด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์ ในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ใน 3 ขั้นตอนคือ การจัดทำแผน มีการดำเนินงานตามแผน และมีการติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะของผู้เขียนสรุปได้ว่า ควรมีการกำหนดนโยบายและพัฒนาบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษา ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ควรจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์ ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคง กล้าเผชิญปัญหา มีความซื่อสัตย์ยุติธรรม

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

- 18 พศิน แดงจวง. (2543, มีนาคม). การวิเคราะห์กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนการศึกษานอกระบบในชนบท. Available : <http://www.thaiedresearchi.org/result>.

บทความนี้เป็นการรายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนการศึกษานอกระบบในชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้มี

บทบาทหน้าที่ในลักษณะผู้นำอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ระดับหมู่บ้าน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า คุณสมบัติของผู้วางแผนการศึกษาที่ประชาชนต้องการประกอบด้วย ต้องเป็นที่สามารถร่วมวางแผนปฏิบัติการได้ดี, เป็นผู้นำที่มีความอดทนเข้มแข็ง ดังที่ Niccolo Machiavelli กล่าวว่า “ไม่มีสิ่งใดยากลำบากเท่ากับการชี้นำ”, สามารถทำงานเป็นทีม, มีความรับผิดชอบร่วมกัน, มองปัญหาแบบองค์รวม, เป็นตัวแทนประชาชน สำหรับวิธีการวางแผนการศึกษานอกระบบประกอบด้วย ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมวางแผนโดยการพูดคุยกัน เพื่อทำความเข้าใจกับข้อเท็จจริงในชุมชนอย่างกระจ่างแจ้ง ควรให้ประชาชนเป็นผู้คิด วิเคราะห์และวางแผนด้วยตนเอง ซึ่งนำเอาเทคนิค A-I-C หรือใช้เทคนิคการโยงความสัมพันธ์ตามแนวของ PRA มาช่วย

ผู้เขียนได้เสนอแนะว่า ควรใช้เทคนิค PRA ; A-I-C ; Focus group มาช่วยเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ปัญหาอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดแนวทางแก้ไขปัญหาโดยชุมชนได้อีกด้วย

หัวเรื่อง เทคนิคการวางแผนการศึกษา

- 19 ต่อศักดิ์ ประศาสน์ศิลป์. (2544, มีนาคม). “เกาะติดทิศทางแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9,”
วิทยจารย์ 99(12) : 36-39.

บทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอกรอบแนวคิดของการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) โดยได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ 9 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษา 3 รูปแบบ ส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือสถาบันอื่นร่วมจัดการศึกษา จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง 2) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข 3) ขยายแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นวิทยาลัยการเรียนรู้ของชุมชน เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนด้วยสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) สนับสนุนให้สถาบันศาสนาเข้มแข็ง เป็นศูนย์รวมของการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้ศาสนสถานเป็นศูนย์การเรียนรู้ และถ่ายทอดแนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน 5) พัฒนาบุคลากรทางศิลปะและวัฒนธรรมให้เป็นเครือข่ายสืบสานมรดกทางศิลปและวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น 6) ปฏิรูประบบบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจ 7) พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพ 8) จัดระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษารับรองมาตรฐานคุณภาพ 9) จัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

20 สิปปนนท์ เกตุทัต. (2544, มกราคม). การวิจัยการพัฒนานโยบาย และการวางแผนการศึกษา.
Available : <http://www.thaiedresearch.org/article/info2>.

บทความนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึง บทบาทสำคัญในการวางแผนและกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ นโยบายที่นำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายทางการศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ

1. ปัญหาในการวางแผนในหน่วยงานทางการศึกษา คือ ผู้บริหารมักตัดสินใจโดยใช้ความเห็น หรือ Intuition มากกว่าใช้ข้อเท็จจริง
2. ประเทศไทยขาดผลงานวิจัยในด้านการพัฒนานโยบายและการวางแผนการศึกษา
3. ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารตัดสินใจค่อนข้างช้า เพราะมีปัญหามากในเชิงบริหาร
4. ปัญหาเรื่องการวางแผนการวิจัยและการตัดสินใจนโยบายข้อมูลที่มีมานานแล้ว 5 ปี 10 ปี 15 ปี จะมีในระดับมหภาค ส่วนในระดับจุลภาคยังมีน้อย

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

21 นิรันดร์ คำวงศ์ปิ่น. (2544, พฤศจิกายน). "ปัจจัยที่สำคัญและส่งผลต่อประสิทธิภาพของการวางแผนการศึกษาในปัจจุบัน," วารสารวิชาการ. 5 (11) : 58-62

บทความนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญและส่งผลต่อประสิทธิภาพของการวางแผนการศึกษาในปัจจุบัน ที่สำคัญคือจุดหมายภายนอกและภายในของระบบการศึกษา นอกจากนั้นผู้เขียนได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องวางแผนในระบบการศึกษาเพื่อให้โอกาสและเพื่อลงทุนทางการศึกษาให้กว้างขวางที่สุด กล่าวคือ ระบบการศึกษาจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระดับสากลและในสังคมของประเทศนั้น ๆ ระบบการศึกษาต้องสร้างความรู้ที่เท่าทันและเป็นประโยชน์ ต่อประเทศชาติในการกำหนดบทบาทและนโยบายที่เอื้อประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ประเทศชาติได้ประโยชน์และไม่เสียเปรียบ ซึ่งผู้เขียนได้เสนอการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในหน่วยทางการศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการเพื่อกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร ในลักษณะองค์รวม ยึดกลยุทธ์เป็นหลักเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการวางแผนกลยุทธ์คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งเป็นการกำหนดแนวคิดพื้นฐานขององค์กร เหตุผลการจัดตั้งองค์กร ปรัชญาและอุดมการณ์ขององค์กร วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่ออนาคตขององค์กร เพื่อทราบว่าองค์กรจะใช้วิธีการใดบ้างในการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายขององค์กร กำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวโดยระบุถึงผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นว่าจะได้ผลสำเร็จเมื่อใด และอย่างไรบ้าง จัดทำแผนงานหลักที่ครอบคลุมงานหรือภารกิจต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

หัวเรื่อง ประเภทของแผน

22 ขนิษฐา ห้านิรัตติย. (2545, เมษายน-กันยายน). “แผนยุทธวิธีระยะกลางขององค์การยูเนสโก,” *วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ*. 34(2-3) : 33-43.

บทความเรื่องแผนยุทธวิธีระยะกลางขององค์การยูเนสโก ซึ่งผู้เขียนได้สรุปมาจากการประชุมหารือระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เรื่องการเตรียมร่างยุทธวิธีระยะกลาง และร่างแผนและงบประมาณ ปี 2004-2005 ซึ่งที่ประชุมได้เชิญผู้แทนการประชุม Informal Sub-Regional Meeting ของกลุ่มภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเสนอท่าทีเกี่ยวกับร่างแผนยุทธวิธีระยะกลางของภูมิภาค ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ประเทศออสเตรเลียให้ความเห็นว่า ในการขจัดปัญหาความยากจน ควรมีการรวบรวมสถิติและฐานข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่มีความยากจน ควรเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ควรใช้เครือข่ายทางการศึกษา การศึกษาด้านเทคนิคอาชีวศึกษา
 2. ประเทศนิวซีแลนด์ เน้นการรวบรวมข้อมูลและสถิติต่าง ๆ เพื่อจัดการศึกษาที่เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพทางการศึกษา
 3. ประเทศไทยได้เสนอให้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการขจัดความยากจน โดยเน้นการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามปฏิกิริยาสากลของการศึกษาเพื่อปวงชน
 4. ประเทศญี่ปุ่นและอัฟกานิสถานให้มีการฟื้นฟูประเทศ
 5. หลายประเทศได้เสนอให้ยูเนสโกให้การสนับสนุนกลุ่มประเทศ E-9 อย่างเข้มแข็ง
 6. ประเทศอุซเบกิสถานเสนอให้มีการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ
 7. ที่ประชุมเสนอให้มีการจัดการปัญหาเรื่องน้ำ พร้อมทั้งบทบาทของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติในการก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย
 8. ที่ประชุมสนับสนุนให้มีการส่งเสริมและให้ความเคารพต่อองค์ความรู้ท้องถิ่นทางด้านวิทยาศาสตร์
 9. หลายประเทศได้เสนอให้มีการปกป้องและพิทักษ์มรดกโลกในรูปแบบต่าง ๆ
 10. ควรให้มีการศึกษาผลกระทบของ ICT ต่อสังคม และการสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ควรให้มีการฝึกอบรมบรรณารักษ์และส่งเสริมมหาวิทยาลัยเปิดในเอเชีย
- บทความนี้จะ เป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวข้างต้นต่อไป

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

23 บัญชา อึ้งสกุล. (2545, ธันวาคม). “การวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู,” *วารสารวิชาการ*. 5(12) : 48-53.

บทความมีเนื้อหาสาระกล่าวถึง การวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู โดยผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ทำวิจัยได้วางแผนจัดระบบของงานที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการทำวิจัยเพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้ โดยจะต้องเขียนเค้าโครงการวิจัยขึ้นก่อน ก่อนที่จะดำเนินการวิจัยเสมอ โดยเสนอหลักการใหญ่ที่สำคัญคือ ผู้ทำวิจัยจะต้องวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยต้องวิเคราะห์ให้ทราบว่าสาเหตุแห่งปัญญานั้นมีสาเหตุที่สำคัญจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างไร จากนั้นผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาว่ามีข้อบกพร่องอะไรอย่างไรบ้าง เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปสร้างเครื่องมือในการแก้ปัญหา และนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปใช้แก้ปัญหาให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ โดยอาศัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นการประเมินหลากหลายวิธี แต่เน้นสภาพจริงที่ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหาความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และทักษะต่าง ๆ

ผู้เขียนได้เสนอแนวการเขียนเค้าโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดที่สำคัญประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่องการวิจัย 2. ความสำคัญของปัญหา (หลักการและเหตุผล) 3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5. แนวคิด/หลักการที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา 6. วิธีดำเนินการวิจัย

ดังนั้น ในการดำเนินการตามโครงการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการพัฒนาหรือโครงการวิจัย เป้าหมายที่สำคัญคือ การบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย การวางแผนงานจึงมีความสำคัญยิ่ง บทความนี้จะเสนอประโยชน์ให้ผู้สนใจในเรื่องดังกล่าวได้ใช้ศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลต่อไป

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

24 สุภาพร ไชยะ. (2545, เมษายน-มิถุนายน), "การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย หลักสูตรปริญญาตรี สถาบันราชภัฏราชนครินทร์," *วิทยจารย์*. 101(1) : 39-42.

ผู้เขียนได้ศึกษางานวิจัยถึงปัญหาของนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย ของสถาบันราชภัฏนครินทร์ ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลให้แก่สถาบันในการปรับปรุงเนื้อหา ความรู้ ทักษะที่จำเป็น เพื่อให้ผลผลิตของสถาบันมีศักยภาพในการประกอบอาชีพการสมัครเข้าทำงาน และแก้ปัญหการว่างงานด้วยตนเอง เพื่อการดำรงตนอย่างมีคุณค่าในสังคม

การศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย หลักสูตรปริญญาตรี สถาบันราชภัฏนครินทร์ครั้งนี้ สำหรับตัวนักศึกษาเองต้องเพิ่มการปฏิบัติให้มากขึ้นทุก ๆ ด้าน และควรให้ความสำคัญด้านวางแผนในการหางานเป็นพิเศษก่อนการปฏิบัติอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดนัดพบแรงงานเพื่อการมีโอกาสดำเนินงานที่มากขึ้น นอกจากนี้นักศึกษาควรมีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพอันได้แก่ ศึกษาเพิ่มเติมหรือเสริมทักษะความรู้ความชำนาญในวิชาชีพ ควรมีการฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการสื่อสารด้วย และควรหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสมัครงานให้เป็นระบบมากขึ้น อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ควรมีข้อมูลที่เป็นระบบเกี่ยวกับการหางานทำของนักศึกษา นอกจากนี้ควรมีการจัดการเรียนการสอน โดยการปรับปรุงหลักสูตรต่าง ๆ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการสร้างงาน

แก่ผู้จบการศึกษาจากสถาบันเข้าทำหน้าที่ในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ทั้งในสถาบันและศูนย์การสอนต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษามีงานทำไปพลางก่อนจนกว่าจะหางานอื่นทำได้

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

25 บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2546, มิถุนายน). "การประยุกต์เทคนิค การบริหารเพื่อลดความขัดแย้งในองค์กร : เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมแบบ AIC," *วารสารวิชาการ*. 6(6) : 68-74.

บทความนี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการประยุกต์เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมแบบ AIC มาใช้ในการวางแผน ซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ กระบวนการ AIC จะสร้างพลังสร้างสรรค์ขึ้นเมื่อฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความรัก ความเมตตา ตัว "A" (Appreciation) นั่นคือ ธรรมะอย่างสูง ได้แก่ ความรักและเมตตาคนอื่น ต้องรับฟัง อดทน และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งตรงกับหลักของพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น "A" ทำให้เกิดพลังความดีเข้ามา ซึ่งเรียกว่าเป็น "การพัฒนาทางจิตวิญญาณ" (Spiritual Development) พอคนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมมีความรัก ความเมตตาต่อกันแล้ว ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จากการทำงานร่วมกันที่เรียกว่า "Interactive Learning through Action" จึงทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ เพราะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงซึ่งมีพลังมาก เพราะฉะนั้น การพัฒนายังต้องอาศัยการเรียนรู้อย่างมากของทุกฝ่าย นั่นคือต้องมี "I" (Influence) ได้แก่ การจัดการ (Management) และแผนปฏิบัติ (Action Plan) ที่กำหนดว่าใคร จะทำอะไร อย่างไร เมื่อใด มีค่าใช้จ่ายเท่าไร จะได้จากไหน ถ้าไม่พอจะทำอย่างไร เป็นต้น มีภาพประกอบเป็นแผนภูมิ AIC เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

หัวเรื่อง เทคนิคการวางแผนการศึกษา

26 Hoffman, Thomas Alan. (1997, March). *Strategic Planning in Education*. Available : [http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/shared/shared main.jhtml;jsessionid](http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/shared/shared_main.jhtml;jsessionid).

บทความนี้ ฮอฟแมน โทมัส เอเลน (Hoffman, Thomas Alan) ได้กล่าวถึง การวางแผนกลยุทธ์ว่าเป็นการวางแผนที่มีการกำหนดเป้าหมายรวมขององค์กรหรือของหน่วยงานสำหรับดำเนินงานในอนาคตที่เรียกว่า วิสัยทัศน์ (Vision) มีการวิเคราะห์อนาคต มีการคิดในเชิงรุก คิดเชิงการแข่งขันมุ่งดีเด่น ก้าวไกล มุ่งชนะความยิ่งใหญ่ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ เน้นคุณภาพที่ต้องการระบบการทำงานที่มีความสามารถในการปรับตัวสูง สำหรับการทำงานในสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ต้องการระบบการทำงานที่คล่องตัว ต้องการดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงในการนำสู่เป้าหมายในอนาคต สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเพื่อความอยู่รอด (Survive) ในการสร้างความก้าวหน้า (Growth) และการสร้างความ เป็นผู้นำ (Leadership) หรือในการสร้างภาพลักษณ์ (Image) ที่แสดงถึงจัดเด่นของหน่วยงาน

การจัดทำแผนกลยุทธ์อาจกำหนดในรูป strategic Plan ที่เป็น Long-rang หรือ Development หรือ Development Plan และแผนดำเนินการ (Operation Plan) เป็นต้น

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

27 Itaaga, Nicholas. (1999). *Educational Planning in East Africa : The Role of Imported Planning Teohnology*. Available : <http://www.lib.umi.com>.

บทความนี้กล่าวถึง แผนการศึกษาในแอฟริกาตะวันออก ระเบียบ กฎ และแผนที่นำมาใช้ ด้านเทคโนโลยีที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นการรวบรวมระบบการศึกษาทั้งหมดในแอฟริกา ซึ่งมีความสำคัญมาจากข้อมูลภาคตะวันตก ความเป็นมาในด้านเทคนิค ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินงาน เช่น การวางแผนในภาคปฏิบัติ และการวางแผนด้านตำราและเทคนิคการวางแผนต่าง ๆ

การศึกษาถึงรากฐาน มूलฐานที่แท้จริง เพื่อนำมาเป็นบรรทัดฐานในการสร้างแบบให้ได้ มาตรฐานโดยการปรับปรุงดัดแปลง แก้ไขให้ได้ดี นำมาจากภาคตะวันตกเข้าสู่การศึกษาใหม่ใน ภาคตะวันออกของแอฟริกา การปรับสภาวะด้านสังคมให้ดีขึ้น ด้านการศึกษา และด้านนโยบาย เพื่อตรงจุดที่แท้จริง และนำมาสู่นโยบายหลักทางด้านการศึกษา และเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นหลัก ฐานและแนวทางการศึกษาในประเทศเคนยา แทนซีเนีย และอูกานดา จากผลของการศึกษาและ วิเคราะห์ ชี้ให้เห็นว่าการนำเอาระบบแบบแผนต่าง ที่เกิดในช่วงเวลาเดียวกันกับสภาวะต่าง ๆ มา ใช้และมีการปรับระบบให้เหมาะสม นำมาปรับปรุงและนำมาใช้ในภาคตะวันออกของแอฟริกา และ สามารถเข้าสู่เหตุและมูลการวางแผนให้ถูกต้องโดยแท้จริง การพยายามลองนำเทคนิคหลาย ๆ อย่างมาปรับตามความเหมาะสม ช่วยก่อให้เกิดช่องว่างที่สามารถเปรียบเทียบถึงจุดบอด ความไม่ เหมาะสมได้ ฉะนั้นควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้บรรลุถึงจุดที่สมบูรณ์ ขยายภาคการศึกษา และ ปรับได้ถูกแนวทิศทางที่ควรเป็นผลท้ายสุดของแผนการศึกษาให้ได้ประโยชน์สูงสุดจากการพัฒนา และนำมาใช้เป็นแผนเพื่อการศึกษา

หัวเรื่อง เทคนิคการวางแผนการศึกษา

28 Arendale, David. (2000). *Strategic Planning of the National Association for Development Education*. Available : <http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/shared/shared.main.jhtml;jsessionid>.

บทความเรื่องยุทธศาสตร์ของสมาคมแห่งชาติเพื่อพัฒนาการศึกษา (NADE) เป็นการนำเสนอการพัฒนาการศึกษาในระดับวิทยาลัยที่จัดให้มีการประชุมขึ้นที่มหาวิทยาลัยฮาวาร์ด โดยที่ ประชุมได้เสนอแนะยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาเป็นกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเป็นการสร้างภาพที่มองเห็นได้ชัดว่าในอนาคต NADE จะเป็นอย่างไร และควรปรับตัวเพื่ออนาคตในรูปแบบใด ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบภารกิจของ NADE เป็นการ

วิเคราะห์ข้อมูลบททวนภารกิจหลัก อำนาจหน้าที่ในปัจจุบันและกำหนดภารกิจที่คาดหวังสำหรับอนาคต ขั้นตอนที่ 3 ระบุปัจจัยความสำเร็จขององค์กร กำหนดค่านิยมขององค์กร (Corporate Values) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลความสำเร็จขององค์กร

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

29 Adam, Don; Kee, Geok Hwa; Lin, Lin. (2001, May). *Linking research, policy, and strategic planning to education development in Lao People's Democratic Republic*. Available : <http://vnweb.hwwilsonweb.com>

บทความเรื่อง แผนการดำเนินการด้านการศึกษาซึ่งเกี่ยวเนื่องต่อการวิเคราะห์วิจัย การวางนโยบาย และยุทธวิธีในการวางแผนปรับพัฒนาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเนื้อหาสาระกล่าวถึงยุทธวิธีการวางนโยบายแผนการเรียนการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและวางแผนการศึกษา โดยเฉพาะมีส่วนเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กันระหว่างการวิจัย ค้นคว้า เปรียบเทียบแผนการศึกษากับแผนนโยบายที่นำมาสู่การพัฒนาโดยเชื่อมกับแนวทางผลของการวิจัย เพื่อวางนโยบายการศึกษาล่วงหน้า ตลอดจนนโยบายที่ได้ปรับปรุงพัฒนาให้กว้างไกลและได้นำมาใช้ในแผนการเรียนการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยได้มีการพัฒนาแผนนโยบายและนำมาสู่แผนนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ในระยะแผน 5 ปี และเป็นการเตรียมการวางแผนล่วงหน้า 5 ปี ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ หน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางกระตุ้นหน่วยงานอื่น ๆ ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ตลอดจนเป็นยุทธวิธีให้เข้าสู่แผนนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

30 Ali Yildirim. (2001, January). *Instructional planning in a Centralized School System*. (Online) Available : [enrs @ inet.ed.gov](http://enrs@inet.ed.gov)

บทความนี้ ได้กล่าวถึงการวางแผนทางการศึกษาในระบบโรงเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศตุรกีในเรื่องประเภทของแผน, อิทธิพลที่มีต่อแผน, ความมีประสิทธิภาพของแผน ปัญหาที่ประสบในช่วงของการวางแผน และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงวิธีการวางแผน

นอกจากนั้นผู้เขียนยังได้กล่าวถึง อิทธิพลหลักที่มีต่อแผนใหญ่และแผนงานรายวัน คือ ประสิทธิภาพของครู, หลักสูตรแห่งชาติและตำราเรียน การศึกษาในระดับวิทยาลัย และปริญญาตรี ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของครูในหลักสูตรแห่งชาติ และการวางแผนรวมและรายวัน

ในด้านปัญหาการวางแผนคือ ช่องว่างระหว่างหลักสูตรแห่งชาติกับความต้องการของนักเรียน รูปแบบมาตรฐานเพื่อการวางแผน การขาดเวลาและทรัพยากร การไม่ได้รับความสนับสนุนจากผู้บริหาร การขาดความร่วมมือจากเพื่อนครู และสร้างบทเรียนสำหรับนักเรียนที่

แตกต่างกัน ผู้เขียนได้เสนอแนะว่ารูปแบบการวางแผนโดยให้คำนึงถึงหลักสูตรแห่งชาติ เพื่อให้เข้ากับความต้องการของนักเรียน

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

31 Ueno, Mary Akiko. (2002, November). *Career and life planning education : Investigation the meanings*. Available : <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/NQ 68632>.

บทความเรื่อง แผนการดำเนินด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีพ : การค้นหาตรวจสอบถึงความหมายมีเนื้อหาสาระกล่าวถึง เด็ก ๆ ที่อยู่ในวัยศึกษาจำนวนมากที่ไม่แน่ใจตัวเองเกี่ยวกับแนวทางการเรียนและแนวทางการตัดสินใจในการเรียนในอนาคต และผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขาเด็ก ๆ ในวัยเรียน ซึ่งกลุ่มเด็กเหล่านี้ควรได้รับการแนะนำการให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือเพื่อชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมและตรงต่อการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางที่แน่นอนในการวางแผนการดำเนินรอยตามให้ถึงเป้าหมายที่ถูกต้องตามที่วางแนวทางไว้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะพบมากมายในหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เหมาะสมอย่างเช่น ในประเทศญี่ปุ่น ก็จะมีแผนการศึกษาในหน่วยการเรียน ซึ่งเรียกว่าแผนการช่วยเหลือการเรียนเพื่อนำมาสู่การดำรงชีพ (LP) ซึ่งเป็นวิชาหรือภาคหนึ่งของการศึกษาในระดับมัธยมตอนปลาย อย่างไรก็ตาม แผนการเรียน LP ที่มีในประเทศญี่ปุ่น ยังคงมีปัญหาใหญ่ ๆ อยู่ 2 สาเหตุที่จะต้องนำมาศึกษาและวิเคราะห์ จากสาเหตุแรกก็คือ ผู้เรียนไม่เข้าใจตำแหน่งของตัวเองว่า ควรจะไปในแนวทางใด และอีกเหตุผลหนึ่งคือ ไม่สามารถนำแนวทางการเรียนมาดำเนินการต่อเนื่องในการเลี้ยงชีพของตน

ผู้เขียนได้ค้นพบในเมือง Alberta ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับวิชาการแนะแนวการเรียนต่อให้แก่ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริงในหน่วยวิชา Career and life Management (CALM) การศึกษาถึงแนวทางดังกล่าว ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ และเข้าใจถึงเป้าหมายและจุดหมาย ตลอดจนโอกาสที่ควรจะเป็นในอนาคตได้ ซึ่งได้นำวิธีการดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงการศึกษาของชาวญี่ปุ่นว่า ควรเรียนแบบแนวทางของประเทศ Alberta โดยเรียนในหน่วยหรือภาควิชา CALM เพื่อพัฒนาให้ตรงตามเป้าหมายการวางแผนการศึกษาของประเทศ

หัวเรื่อง เทคนิคการวางแผน, การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

บรรณนิทัศน์หนังสือ

- 01 ดิลก บุญเรืองรอด. (2538). *การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา*. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา ซึ่งผู้เรียนมุ่งที่จะให้เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร และนักวางแผนของสถานศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนถึงผู้ที่กำลังศึกษาต่อและผู้สนใจใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูล ซึ่งมีเนื้อหาสาระ แบ่งออกเป็น 10 บท เริ่มด้วย บทนำ ตามด้วยบทที่ 2 และ 3 ที่กล่าวถึงการบริหารและการวางแผนการศึกษาโดยทั่วไป จากนั้นในบทที่ 4 จะเสนอสาระของการวางแผนการศึกษาระดับจังหวัด อันเป็นผลงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบนำไปสู่การวางแผนการศึกษาระดับสถาบัน การวางแผนการศึกษา ระดับสถาบันโดยเฉพาะจะอยู่ในบทที่ 5-8 ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนระยะยาว การวางแผนระยะกลาง การวางแผนระยะสั้น การวางแผนปฏิบัติการ ส่วนบทที่ 6 จะเป็นการนำเสนอเรื่องระบบสารสนเทศในสถาบันการศึกษาที่จะอยู่เบื้องหลังในความสำเร็จของการวางแผนและการบริหารการศึกษา บทที่ 10 ว่าด้วยการควบคุมที่จะนำแผนที่วางไว้ก้าวหน้าไปอย่างที่ต้องการ

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

- 02 ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2539). *การวางแผนและการจัดการศึกษาในมุมมองการศึกษา : เส้นทางที่เท่าเทียมของคนไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือเรื่องมุมมองการศึกษา : เส้นทางที่เท่าเทียมของคนไทย แบ่งออกเป็น 7 ส่วนและในส่วนที่ 2 กล่าวถึง การวางแผนและการจัดการศึกษา โดยมีเนื้อหาสาระประกอบด้วยแนวคิดใหม่ทางการศึกษา ยุทธศาสตร์นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษามาตรฐานกับวิชาชีพ แนวคิดและทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน บทบาทของการศึกษาในการพัฒนาประเทศ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา แนวโน้มทางการบริหารการศึกษาในประเทศไทย บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดในการบริหารการศึกษา การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด ทิศทางและเป้าหมายการผลิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยภูมิภาค ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอันเกิดจากแผนพัฒนาพื้นที่ชายทะเลตะวันออก การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในบริเวณพื้นที่ตามโครงการพัฒนาฝั่งทะเลตะวันออก ผลของการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาประเทศ และโครงการฝึกอบรมและสร้างผู้สำเร็จการศึกษา

หัวเรื่อง เทคนิคการวางแผนการศึกษา

03 เทศ แก้วกลีกรม, (2540). การวางแผนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

รามคำแหง กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

หนังสือเล่มนี้เป็นเอกสารประกอบการสอนเรื่องการวางแผนการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 หน่วย ซึ่งมีเนื้อหาสาระกล่าวถึง 1) แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา โดยกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการวางแผนการศึกษาและวิวัฒนาการ ทำไมการวางแผนแนวใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น ความหมายของการวางแผน ความจำเป็นประโยชน์และข้อจำกัด บทบาทของการวางแผนต่อการบริหาร การบริหารงานและการวางแผน 2) ลักษณะของแผน องค์ประกอบของแผน ประเภทของแผน ลักษณะของแผนที่ดี 3) ทฤษฎีและหลักการวางแผนการศึกษา ปรัชญาการวางแผนการศึกษา หลักการวางแผนการศึกษา ความสัมพันธ์ของการวางแผนการศึกษากับองค์ประกอบอื่น ๆ เทคนิคและกระบวนการวางแผนการศึกษา วิธีการวางแผนการศึกษา การวางแผนเชิงปริมาณและคุณภาพ 4) ความสัมพันธ์ของการวางแผนการศึกษากับองค์ประกอบอื่น คือสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการทางเศรษฐกิจของประเทศไทย 5) นโยบาย กุศโลบาย วัตถุประสงค์ของการวางแผนการศึกษา 6) การวางแผนการพัฒนาการศึกษา ขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำแผนกระบวนการในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ความเป็นมาของการวางแผนระดับชาติ 7) แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับโครงการแผนงาน 8) แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ

นอกจากให้ความรู้พื้นฐานในเรื่องของการวางแผนการศึกษาแล้ว ยังได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหารสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันได้เหมาะสม

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

04 กรมสามัญศึกษา, (2541 ก). การจัดทำแผนกลยุทธ์และกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า.

กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.

หนังสือเรื่อง การจัดทำแผนกลยุทธ์และกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง เล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ใช้เป็นคู่มือในการจัดทำแผนกลยุทธ์ และกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางได้เอง โดยมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นการจัดทำแผนกลยุทธ์สถานศึกษา (School Strategic Planning) ส่วนที่ 2 เป็นการจัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (Medium-Term Expenditure Framework : MTEF)

สำหรับในส่วนที่ 1 กล่าวถึง การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การประเมินสถานภาพของโรงเรียน การจัดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน การกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน ในส่วนที่ 2 กล่าวถึง การจัดทำโครงสร้างแผนงาน และโครงการกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง ซึ่งประกอบด้วย MTEF กับ PBB

รูปแบบของการวางแผน วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงาน และโครงการ ส่วนประกอบของโครงการทั่วไป และตัวอย่างโครงการ และแบบฟอร์มโครงการ

หนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปที่ใช้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

หัวเรื่อง ประเภทของแผน

07 กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.

หนังสือเรื่องนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่มนี้ เป็นการสนองตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ ปีพุทธศักราช 2540 ที่กำหนดให้คนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมขององค์กรของรัฐและของเอกชน ซึ่งกระทรวงศึกษาได้กำหนดมาตรการวางแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ มาตรการที่ 1 รัฐจัดการศึกษาให้มีรูปแบบหลากหลาย ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามศักยภาพและตามสภาพการณ์ท้องถิ่น มาตรการที่ 2 พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นแกน มาตรการที่ 3 รัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 40 และมาตรา 289 มาตรการที่ 4 กำหนดบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา มาตรการที่ 5 รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี และแผนกสามัญศึกษาได้เรียนอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกับการที่รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติของรัฐ มาตรการที่ 7 รัฐจัดและสนับสนุนเอกชน และองค์กรต่าง ๆ จัดการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่มเป้าหมายเป็นการเฉพาะ ทั้งการศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามศักยภาพและสภาพของผู้เรียน มาตรการที่ 8 ให้กรมที่มีสถานศึกษา ซึ่งมีสถานศึกษากระจายอยู่ทั่วประเทศเพิ่มบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาในระบบ มาตรการที่ 9 รัฐจะจัดโครงการเฉพาะกิจเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นเสี่ยงภัยและทรูกันดารโดยเฉพาะ มาตรการที่ 10 ปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้วโดยใช้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นเนื้อหาสาระ เสริมด้วยบทเรียนที่เป็นเนื้อหาสาระระดับประเทศและระดับสากล ทั้งนี้ให้เหมาะสมตามวัยและระดับชั้น มาตรการที่ 11 รัฐกำหนดแนวทางการจัดงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความสามารถทางเศรษฐกิจของรัฐ

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

08 กระทรวงศึกษาธิการ. (2542 ข). คู่มือการปฏิรูปการศึกษาในแนวทางการปฏิรูปสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนในอุดมคติ ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในบัญญัติ 10 ประการ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.

หนังสือเล่มนี้ มีเนื้อหาสาระกล่าวถึงการสร้างแผนปรับปรุงโรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญคือ ประชุมคณะครูในโรงเรียน กรรมการศึกษาและตัวแทนจากชุมชนทุกอาชีพ วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน นำข้อมูลคุณภาพของบุคคลที่พึงประสงค์ไปจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และแผนยุทธศาสตร์ปรับปรุงโรงเรียน อันได้แก่ รวบรวมข้อมูลที่ต้องการใช้ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น นอกจากนั้น มีการเสนอการปฏิบัติตามแผนเพื่อทำให้เกิดผลจริง โดยนำเสนอรายละเอียดคือ การจัดทำผลงานรายงานของโครงการ/งาน/แผน ทุก ๆ เรื่องในช่วง 3-6 เดือน ประชุมคณะกรรมการให้เสนอข้อมูลที่พบเห็นนำมาเป็นภาพรวมของผลงาน นำผลที่ได้มาเทียบกับผลที่คาดหวังไว้ ให้ทุกคนแสดงความรู้สึกต่อผลงาน

ในตอนท้ายของหนังสือ เป็นการนำเสนอปัญหาของการพัฒนาทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษาในภาพรวม การกำหนดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ตามแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

09 ชีรวัดน์ นิจนตร. (2542). การวางแผนการศึกษา. ภูเก็ต : สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

หนังสือเล่มนี้ มีเนื้อหาสาระประกอบด้วยหลักและทฤษฎีทั่วไปที่เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา ขั้นตอนหรือกระบวนการวางแผนการศึกษาในระดับมหภาค เทคนิคที่จำเป็นสำหรับการวางแผนเชิงปริมาณ การวางแผนพัฒนาระดับจุลภาค (ระดับสถานศึกษา) โดยมีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาของไทยในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งจะช่วยให้อ่านมีความรู้ความสามารถในการจัดระบบ และวางแผนพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น ยังได้กล่าวถึงการวางแผนจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพและคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด โดยต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับสภาพการณ์ด้านต่าง ๆ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ก็คือ การเข้าถึงสภาพปัญหา ความจำเป็น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการวางแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนได้ดี เพราะเป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ (วิจัย) เพื่อเตรียมการที่จะดำเนินงาน (วางแผน) และลงมือปฏิบัติงาน รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลที่ต้องการ (พัฒนา) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

10 เทศ แก้วกสิกรรม. (2542). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

หนังสือเรื่อง *การวางแผนการศึกษา* เป็นหนังสือที่ใช้ประกอบการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งผู้เขียนได้เรียบเรียงมาจากบทความ เอกสาร ตำรา หลายเล่ม ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 หน่วย ซึ่งในหน่วยที่ 1 กล่าวถึง แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา ประวัติความเป็นมาของการวางแผนการศึกษาและวิวัฒนาการ ความหมายของการวางแผน ความจำเป็นประโยชน์และข้อจำกัด บทบาทการวางแผนต่อการบริหาร และการบริหารงานและการวางแผน หน่วยที่ 2 กล่าวถึง ลักษณะของแผน ธรรมชาติของแผน แผนและองค์ประกอบของแผน ลักษณะของแผนที่ดี ข้อจำกัดของการวางแผน ประเภทต่าง ๆ ของแผนที่จำแนกตามเวลา หน้าที่ เนื้อหา สถาบัน ลักษณะการใช้ และตามลำดับขั้นขององค์การ หน่วยที่ 3 กล่าวถึง ทฤษฎีและหลักการวางแผนการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ปรัชญาการวางแผนการศึกษา หลักการวางแผนการศึกษา ความสัมพันธ์ของการวางแผนการศึกษากับองค์ประกอบอื่น ๆ เทคนิคและกระบวนการวางแผนการศึกษา สิ่งท้าทายและข้อจำกัดในการวางแผนการศึกษา วิธีการวางแผนการศึกษา และการวางแผนเชิงปริมาณ-คุณภาพ หน่วยที่ 4 กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการวางแผนการศึกษากับองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของประเทศไทย หน่วยที่ 5 กล่าวถึง นโยบาย กุศโลบาย วัตถุประสงค์ของการวางแผนการศึกษา หน่วยที่ 6 กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาการศึกษาได้แก่ ขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำแผน กระบวนการในการวางแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติ แนวคิดและวิธีการที่ใช้ในการวางแผนการศึกษา ความเป็นมาของการวางแผนระดับชาติ หน่วยที่ 7 กล่าวถึง แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับโครงการ การวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติ แผนงานและโครงการ ระยะเวลาของโครงการ ในหน่วยที่ 8 กล่าวถึง แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษา สาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การสนองนโยบาย การจัดการศึกษาของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนแนวการจัดการศึกษาของกรมเจ้าสังกัด แนวปฏิบัติทางสถานศึกษาเพื่อสนองนโยบายภาครัฐบาลและกระทรวงศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายรัฐบาลและกระทรวงศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษา รวมทั้งแนวการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา

หัวข้อเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

11 วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). *แผนยุทธศาสตร์องค์การ*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

หนังสือเรื่อง *“แผนยุทธศาสตร์องค์การ”* เป็นหนังสือสำหรับผู้บริหารและผู้สนใจที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ควรให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นแผนระยะยาวที่แสดงทิศทางของการพัฒนาอย่างกว้างๆ ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำ “แผนยุทธศาสตร์องค์การ” ทั้งในด้านการวิชาการและในทางปฏิบัติ ซึ่งมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย บทที่ 1 เป็นการเสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีทาง

บริหาร ได้แก่ แนวคิดของ Paine & Naumes, Massie & Douglas, Hellriegel & Slocum, Donelly, Gibson & Ivancevich, Robbins, Koontz, O'Donnel & Weihrich และ Bartol, Martin, Tein & Matthews สำหรับในบทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิดเชิงทฤษฎีทางการศึกษา ได้แก่ แนวคิดของ kaufman, Bunghart & Trull, Caldwell & Spinks และ Davies & Ellison ส่วนในบทที่ 3 ได้นำเอา โครงสร้างของแผนของหน่วยงานที่มีมาตรฐานด้านการวางแผนมาเป็นกรณีตัวอย่าง ซึ่งประกอบ ด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการ ศึกษาระดับอุดมศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษาระดับสถาบัน

ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สนใจศึกษาค้นคว้า ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ในการหาข้อสรุปของแต่ละบุคคล หรือหน่วยงานตามความเหมาะสมของแต่ละองค์การ

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

12 สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. (2542). *การวางแผนในองค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร หน้า 20-25.

การวางแผนเป็นภารกิจหลักเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการจัดการที่จะนำไปสู่ขั้นตอน อื่น ๆ หากแผนที่วางไว้มากจากนโยบายที่ชัดเจน ข้อมูลที่ถูกต้องและการตัดสินใจที่เหมาะสม มีเหตุผล จะทำให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปราบรื่น บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การ หลักของการวางแผนจะต้องกำหนดว่า จะทำอะไร ทำทำไม ทำเมื่อใด ทำที่ไหน ใครเป็นผู้ทำ ทำอย่างไร และทำเท่าไร การวางแผนจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามระยะเวลา ตามระดับ การจัดการ ตามระดับการบริหารประเทศ ส่วนกระบวนการวางแผนมีลำดับ 6 ขั้นตอนคือ 1) การตรวจสอบองค์การ 2) การพยากรณ์สภาพแวดล้อม 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การ กำหนดความต้องการทรัพยากร 5) การทำงบประมาณค่าใช้จ่าย และ 6) การควบคุมแผนงาน และปรับปรุง แผนงาน กลยุทธ์แบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ 1) กลยุทธ์สร้างความมั่นคง 2) กลยุทธ์ สร้างความเจริญเติบโต 3) กลยุทธ์การหดตัว 4) กลยุทธ์ผสมลักษณะของการวางแผนกับอยู่ใน วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ นโยบาย แผน แผนงาน โครงการ ผู้เขียนได้กล่าวถึงปัญหาที่จะต้องพบในการ นำแผนไปปฏิบัติ ได้แก่ ความเฉื่อย แบบแผนของสังคม ผลประโยชน์ส่วนตัว การต่อต้านข้อเสนอที่ ขาดเหตุผล หรือเกิดจากเป็นผู้ได้บังคับบัญชา การวางแผนที่เหมาะสม จะเป็นการประหยัดทั้งต้นทุน วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรและเวลา สามารถแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหารได้ทั้งในเชิงปริมาณและ คุณภาพ

หัวเรื่อง ประเภทของแผน

- 13 สมาน อัสวภูมิ. (2542). การวางแผนกลยุทธ์สำหรับคุณภาพ ใน ที่คิวเอ็ม : การบริหารคุณภาพ ครอบคลุมในองค์การทางการศึกษา. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี.

หนังสือเล่มนี้ให้สาระความรู้ในเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ขององค์การทางการศึกษา โดยการนำทฤษฎีที่คิวเอ็ม มาเป็นหลักในการบริหารในองค์การทางการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 15 บท และในบทที่ 11 ซึ่งเป็นเรื่องการวางแผนกลยุทธ์สำหรับคุณภาพ โดยกล่าวถึงกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ขององค์การทางการศึกษา การบริหารคุณภาพเชิงกลยุทธ์ โดยได้กำหนดรูปแบบกระบวนการวางแผนไว้ 7 ขั้นตอนคือ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและค่านิยม การวิเคราะห์ตลาด การวิเคราะห์สภาพและองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จ แผนภาพรวมและแผนธุรกิจ นโยบายและแผนคุณภาพ ค่าใช้จ่ายเพื่อคุณภาพ และการประเมินผลและการป้อนกลับข้อมูล

นอกจากนั้นยังได้กำหนดแผนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษา คือ การระบุดลาด การขยายตลาด การจัดทำแฟ้มผลงาน การให้บริการและการพัฒนาแฟ้มผลงาน มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ระยะยาวของสถาบันทางการศึกษา โดยใช้กลยุทธ์ผู้นำในการลดต้นทุน กลยุทธ์ความแปลกใหม่ ซึ่งเน้นความมีเอกลักษณ์เฉพาะของสถาบัน และกลยุทธ์เจาะเป้าหมายที่เป็นพื้นที่เป้าหมายเฉพาะตามพื้นที่ภูมิศาสตร์ มีแผนภูมิแสดงการวางแผนปฏิบัติการประกอบมีประโยชน์ต่อผู้บริหารและนักวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้เป็นอย่างดี

หัวเรื่อง เทคนิคการวางแผนการศึกษา

- 14 เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). บันสมองของชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชัลเชสมิเดีย.

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิด ความรู้โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาไว้ 8 ประการคือ

1. ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมให้พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กเล็กได้รับการอบรม ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการ การกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงให้แก่เด็กปฐมวัย การประกันคุณภาพ และการเพิ่มงบประมาณให้แก่การศึกษาปฐมวัย
2. ยุทธศาสตร์การศึกษาก่อนการคิดรอบ 10 มิติ เป็นการจัดหลักสูตรการคิด 10 มิติเพิ่มเติมในหลักสูตรการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย อันประกอบด้วย การคิดเชิงวิทย์การ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดเชิงเปรียบเทียบ การคิดเชิงมโนทัศน์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงประยุกต์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงบูรณาการ และการคิดเชิงอนาคต

3. ยุทธศาสตร์การสร้างธนาคารหลักสูตร โดยการรวบรวมหลักสูตรการศึกษาต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนตามความถนัดและระดับความสามารถของผู้เรียน

4. ยุทธศาสตร์การสร้างโรงเรียนอัจฉริยะ เป็นการเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเป็นพิเศษสำหรับเด็กปัญญาเลิศ โดยได้เสนอเกณฑ์การคัดเลือก มาตรการการดำเนินงาน และเป้าหมายไว้ค่อนข้างครอบคลุม โดยมีความเชื่อว่าเด็ก ๆ เหล่านี้ จะเป็นแกนนำที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

5. ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนหนังสือเพื่อพัฒนาชาติ ได้เสนอให้มีกระบวนการพัฒนาหนังสือแปลเพื่อพัฒนาความรู้ให้กับคนในชาติ โดยมีแนวทางการดำเนินงานหลากหลาย เช่น จัดตั้งสำนักแปลแห่งชาติ และการพัฒนาการรักการอ่านหนังสือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศในที่สุด

6. ยุทธศาสตร์ความเป็นสากลควบคู่ความเป็นไทย เป็นยุทธศาสตร์ที่จะสร้างคนไทยในอนาคตให้มีลักษณะของความเป็นสากล โดยไม่ละทิ้งความเป็นไทย

7. ยุทธศาสตร์การกระจายความรับผิดชอบด้านการศึกษา เป็นยุทธศาสตร์ที่จะรวมพลังในสังคมให้ร่วมกันรับผิดชอบการจัดการศึกษา นอกจากนั้นได้เสนอการสร้างเครือข่ายที่ครอบคลุมเพื่อพัฒนาการศึกษาทั้งระบบด้วย

8. ยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนนักวิชาการสร้างชาติ เพื่อสร้างคนในสังคมที่เต็มไปด้วยผู้ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

15 พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง การวางแผนการศึกษาซึ่งผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ประกอบการศึกษาในวิชาการวางแผนการศึกษา โดยมีเนื้อหาสาระที่สำคัญแบ่งออกเป็น 8 บทคือ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการวางแผน ความเป็นมาของการวางแผน ความหมายของการวางแผน ความสำคัญและประโยชน์ของแผน ลักษณะของการวางแผนที่ดี ประเภทต่าง ๆ ของแผน กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ รูปแบบของการวางแผนการศึกษา ขั้นตอนการวางแผนการศึกษา การนำแผนสู่การปฏิบัติ ปัจจัยแวดล้อมที่สัมพันธ์กับการวางแผน การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมโดยใช้เทคนิค SWOT งบประมาณในการวางแผนการศึกษา ลักษณะของงบประมาณในประเทศไทย การประเมินแผนและโครงการ การเขียนโครงการและการประเมินผลโครงการ และประสบการณ์การวางแผนการศึกษาในประเทศไทย โดยกล่าวถึง ความเป็นมาของการวางแผนและแผนพัฒนาระดับชาติ

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

- 16 พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). *การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

หนังสือเรื่อง “การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา” เล่มนี้ มีเนื้อหาสาระสรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเชิงกลยุทธ์มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ขององค์การโดยมุ่งที่จะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ และสามารถแข่งขันกับองค์การหรือสถาบันอื่นได้ การวางแผนกลยุทธ์จะมีการประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและข้อจำกัดขององค์การ เพื่อกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมและเป็นไปได้ สนองตอบ ต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

หัวเรื่อง ประเภทของแผน

- 17 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2543). *นโยบายและการวางแผนการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

หนังสือเรื่องนโยบายและการวางแผนการศึกษานี้ เป็นชุดวิชาของหลักสูตรแขนงวิชาบริหาร การศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในแนวคิด หลักการและกระบวนการเกี่ยวกับนโยบาย และการวางแผนการศึกษา โดยสามารถประยุกต์ความรู้ ไปใช้ในการบริหารการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งมีเนื้อหาสาระประกอบ ด้วย แนวคิด ทฤษฎี หลักการและกระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษา แหล่งที่มาของนโยบาย การศึกษา แหล่งที่มาของนโยบายการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมมีผลกระทบต่อนโยบายการศึกษา หลักการและวิธีการควบคุมติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานตามนโยบายรูปแบบและการวางแผน ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับกระทรวง ทบวง กรม และระดับจังหวัด การวิเคราะห์ สภาวะแวดล้อมทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ค่านิยมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนานโยบายและแผนการศึกษา การวิเคราะห์เชิงปริมาณ และเชิง คุณภาพ การคาดการณ์อนาคต รูปแบบและการวางแผนประเภทต่าง ๆ เป็นต้น หลักและ กระบวนการประยุกต์นโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ หลักและวิธีการควบคุมติดตาม และปรับปรุง การดำเนินงานตามนโยบายและแผน

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

- 18 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2543). *การจัดทำและบริหารแผนและโครงการใน สถานศึกษาปฐมวัย*. ในประมวลสาระชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฯ.

หนังสือเล่มนี้ ได้กล่าวถึงการจัดทำและบริหารแผนและโครงการในสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการวางแผนปฐมวัย ประเภทของแผน

กระบวนการวางแผนปฐมวัย นอกจากนั้นผู้เขียนได้อธิบายถึงแนวทางการจัดและบริหารแผนและโครงการในสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย นโยบายการศึกษาของระดับปฐมวัยของรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการวางแผนงานและโครงการของสถานศึกษา และในบทสุดท้ายได้มีตัวอย่างการจัดทำโครงการในสถานศึกษาปฐมวัย

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

19 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2543 ค). *การวางแผนพัฒนาโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

หนังสือเรื่อง การวางแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นเอกสารชุดวิชาประกอบการสอนในหลักสูตรบริหารการศึกษา ซึ่งได้รวบรวมและเรียบเรียงโดยคณะกรรมการกลุ่มผู้ผลิตชุดวิชา ซึ่งมีเนื้อหาสาระทั้งหมด 15 หน่วยด้วยกัน และได้แบ่งพิมพ์เป็น 2 เล่ม เล่มแรกจะประกอบไปด้วยหน่วยที่ 1-7 และเล่มที่สองจะมีหน่วยที่ 8-15 สำหรับรายละเอียดของเล่มแรกพอสรุปเนื้อหาสังเขปได้ดังนี้

หน่วยที่ 1-2 เป็นเรื่องราวของการวางแผนโดยทั่วไป แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการบริหารกระบวนการในการวางแผน หน่วยที่ 3-4 เป็นเรื่องของการวางแผนในด้านปริมาณ และการวางแผนการเรียนการสอนหลักสูตร สำหรับหน่วยที่ 5 เป็นเรื่องของการวางแผนด้านอาคารสถานที่ ส่วนหน่วยที่ 6 เป็นการวางแผนด้านบุคลากรและหน่วยที่ 7 เป็นการวางแผนในด้านงบประมาณ

ส่วนในเล่มที่สองของชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ประกอบด้วย เนื้อหาดังแต่หน่วยที่ 8-15 ซึ่งเป็นการต่อเนื่องมาจากเล่มที่หนึ่ง หน่วยที่ 8 ว่าด้วยการจัดองค์การบริหาร การวางแผนการบริหารโครงการ หน่วยที่ 9-12 ว่าด้วยเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา หน่วยที่ 13 ว่าด้วยแนวคิดและหลักการประเมินผลการศึกษา และหน่วยที่ 14-15 ว่าด้วยการประเมินผลโครงการและการประเมินผลการปฏิบัติงาน

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

20 สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ และคณะ. (2543). *การวางแผนกลยุทธ์ในหน่วยงานทางการศึกษา*. นครราชสีมา : สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร.

เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ในหน่วยงานทางการศึกษานี้มีเนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนและวิธีดำเนินการ ได้แก่ การวิเคราะห์ภารกิจขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) การกำหนดพันธกิจ (Mission) กำหนดกลยุทธ์ กำหนดแผนโครงการ การดำเนินการตามแผน และการประเมินผลและรายงาน

นอกจากนั้น ยังให้ความรู้ในการฝึกอบรมเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินงาน ขั้นตอนการฝึกอบรม อุปกรณ์สื่อที่สำคัญ และ

จำเป็นในการวางแผนกลยุทธ์ การตรวจติดตามและการประเมินผล ซึ่งมีแผนภูมิประกอบการอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และในส่วนท้ายได้ให้ความรู้เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ลักษณะของวิสัยทัศน์ที่ดี กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ และมีตัวอย่างของวิสัยทัศน์ของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นตัวอย่างประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ วิสัยทัศน์ของกระทรวงศึกษาธิการ และวิสัยทัศน์ของประเทศไทย 2020

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แผนเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาและการลงทุนทางการศึกษาเพื่อประกอบการนำ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปใช้บังคับ*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

หนังสือเล่มนี้ ดร. ตา จีอก โซ ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการวางแผนการศึกษา (IIEP) ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เป็นผู้จัดทำเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้สนใจทั่วไป ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อผลักดันการปฏิรูปการศึกษาไทยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย แผนเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาและการลงทุนทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ การวางแผนนโยบายเกี่ยวกับพันธกิจและภาระหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนกลาง การจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างของหน่วยงานกลางต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงใหม่ การกำหนดเวลาการดำเนินงาน การจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษา การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาที่จะตั้งขึ้นใหม่ การวางรูปแบบองค์กรสำหรับการดำเนินงานในเขตพื้นที่การศึกษา การมอบอำนาจให้แก่สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา การปรับปรุงวิชาชีพครู การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมสิทธิที่จะได้รับการศึกษา การลดจำนวนและเกลี่ยบุคลากร การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร ข้อเสนอเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การศึกษาสำหรับการดำเนินงานของหน่วยงานต่างประเทศในประเทศไทย การกำหนดรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การสร้างสมรรถนะของผู้นำชุมชน การวางระบบการประเมินภายในและภายนอก และการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

- 22 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. บุรีรัมย์ : เรวัตการพิมพ์.

หนังสือเล่มนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะ รวมทั้งมีประสบการณ์ในการวางแผน เพื่อเป็นการเตรียมการเข้าสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้จัดทำหนังสือขึ้น โดยมีเนื้อหาสาระเรื่อง หลักการวางแผน ได้แก่ สาระสำคัญพื้นฐานที่ควรรู้เกี่ยวกับเรื่องแผน ความหมาย และ

ความสำคัญของแผน ประโยชน์ของแผน ข้อจำกัดในการวางแผน ประเภทของแผน การวางแผนใน องค์การหรือหน่วยงาน นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึง การวางแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ เทคนิคและ ขั้นตอนในการวางแผนยุทธศาสตร์ การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดยุทธศาสตร์ และการกำหนด นโยบาย เทคนิคและการประชุมปฏิบัติการวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน เทคนิค และการนำแนวคิด AFP aproach มาใช้ในการวางแผน เทคนิคและการระดมความร่วมมือ AIC การ วางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้น พื้นฐานประจำปี และการจัดทำแผนปฏิบัติการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปี การพัฒนาระบบ ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

- 23 สุภาพร พิตาลบุตร. (2543). *หลักการวางแผน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต.

หนังสือหลักการวางแผน (Planning) เล่มนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้เป็นตำราสำหรับ วิชาหลักการวางแผน โดยมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผน ปัจจัยที่ ส่งผลกระทบต่อการวางแผน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจาก นั้น ยังได้นำเสนอทฤษฎีและเทคนิคที่ใช้ในการวางแผน ซึ่งได้แก่ เทคนิคการใช้ผังวงกลม ซึ่งเป็น วิธีการหนึ่งในการวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อน เทคนิคการวางแผนโดยใช้วิธีสัง 4 โดยเปรียบเทียบ ทุกข์กับปัญหา สมุทัยกับเหตุของปัญหา นิโรคกับวัตถุประสงค์ และมรรคกับแนวทางปฏิบัติ และ เทคนิคการวางแผนโดยใช้ตารางปัญหา ซึ่งเป็นวิธีการสรุปปัญหาสาเหตุและผลของปัญหาให้ครอบคลุม ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อปัญหา

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

- 24 อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). *หลักและเทคนิคการวางแผน*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือเล่มนี้ มีเนื้อหาสาระที่สำคัญประกอบด้วย แนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผน องค์ประกอบของแผน ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ นโยบาย แนวปฏิบัติ และมาตรฐาน การทำนาย อนาคตเพื่อการวางแผน การวิเคราะห์และการอนุมัติแผน การควบคุมงานและการดำเนินการตาม แผนการเงินและงบประมาณการวางแผน นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงการนำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งมี 14 ขั้นตอนคือ ผู้ปฏิบัติรับแผนเพื่อดำเนินการ ทำความเข้าใจส่วนประกอบต่าง ๆ ทางเทคนิค ของแผน จัดองค์การและการกำหนดบทบาทของผู้ดำเนินการตามแผน การมอบหมายความรับผิดชอบ การดำเนินการตามแผน แจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กรทราบ รวบรวมความก้าวหน้าของแผน

ตรวจสอบและประเมินผล ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม และขั้นสุดท้ายคือ การรายงานผลการปฏิบัติ ตามแผน

ผู้เขียนได้เสนอแนะเทคนิคการควบคุมงาน (PERT) มาใช้ในการวางแผน ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ได้ผลดีในแผนงานที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ คือ มีกิจกรรมจำนวนมาก แต่ละกิจกรรมมีความสัมพันธ์กันและขึ้นต่อกัน เป็นเทคนิคที่สามารถกำหนดเวลาทำงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิธีอื่น ๆ

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

25 รังสรรค์ มณีเล็ก. (2544). การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์พับบลิเคชัน.

หนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึง การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา โดยมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย บทบาทของการวางแผน ซึ่งได้นำเสนอวงจรเดมมิง (Demming Circle) หรือวงจร PDCA เข้ามาใช้ประกอบการวางแผน นอกจากนั้นยังให้รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ 2 ขั้นตอนคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการกำหนดจุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) และวัตถุประสงค์ (Objective) ซึ่งได้แยกออกเป็นขั้นตอนมีแผนภูมิประกอบการอธิบายคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดสถานภาพขององค์กร การกำหนดทิศทางของสถานศึกษาและการกำหนดกลยุทธ์ นอกจากนั้นได้มีการแบ่งวิวัฒนาการของแผนกลยุทธ์ไว้ 5 ช่วงคือ การควบคุมการเงินและงบประมาณ ช่วง ค.ศ. 1890-1930 การวางแผนระยะยาว ช่วง ค.ศ. 1930-1950 การกำหนดนโยบายทางธุรกิจ ช่วง ค.ศ. 1950-1970 การวางแผนกิจการ ช่วง ค.ศ. 1970-1980 การบริหารเชิงกลยุทธ์ ช่วง ค.ศ. 1980-ปัจจุบัน และในตอนท้ายได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์คือ การมุ่งอนาคต การมุ่งเป้าหมายรวมของหน่วยงาน การมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา การมุ่งเน้นภาพรวมมากกว่าการพิจารณาแบบแยกส่วน คำนี้ถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประเภทของกลยุทธ์ 3 ระดับคือ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ และกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ในแต่ละตอนมีแผนภูมิประกอบคำอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

26 สาโรช บัวศรี. (2544). ในการศึกษาปรัชญาการศึกษาประชาธิปไตยและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. หน้า 48-59.

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมผลงานเขียนของท่านศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี มีทั้งหมด 12 เรื่อง ซึ่งในเรื่องที่ 6 คือทฤษฎีการวางแผนที่ครุควรทราบ กล่าวถึงทฤษฎีการวางแผนซึ่งต้อง

กระทำเป็นขั้น ๆ รวม 4 ขั้นตอนเนื่องกันคือ ขั้นที่ 1 การกำหนดความมุ่งหมาย (Objective) ขั้นที่ 2 การกำหนดนโยบาย (Policy) ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy) และขั้นที่ 4 การจัดทำโครงการระดับต่าง ๆ (Plans and Programs)

นอกจากนั้น ผู้เขียนได้เสนอแนะความคิดเกี่ยวกับการวางแผนในเรื่องการฝึกหัดครูในระดับปริญญาตรี โดยได้นำทฤษฎีทั้ง 4 มาใช้คือ การกำหนดความมุ่งหมายพื้นฐานที่ต้องการจะให้เป็นไปตามลักษณะที่พึงประสงค์ การใช้นโยบายเฉพาะที่เกี่ยวกับหลักสูตร โดยใช้หลักการที่เรียกว่า “องค์สามแห่งการเรียนรู้” ซึ่งได้แก่ เรียนความรู้สามัญทั่วไปอย่างกว้างขวาง เรียนรู้โดยเฉพาะตามที่ถนัด และเรียนความรู้ในทางอาชีพครู การกำหนดยุทธศาสตร์นั้นฝึกให้เรียนได้ด้วยตนเองให้มากที่สุด และการจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับหลักสูตร เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน เกี่ยวกับการอบรมแนะแนว และเกี่ยวกับการทดลองและสาธิต

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

- 27 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *จากอดีตถึงปัจจุบัน สู่มิติใหม่ในการพัฒนา นโยบายการศึกษาของชาติในอนาคต*. กรุงเทพฯ : วิ. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

หนังสือเล่มนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำขึ้นเนื่องในวาระที่ครบรอบ 47 ปี โดยมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย งานและความสำเร็จของ “สภาการศึกษา” ซึ่งได้แก่ การกำหนดนโยบายและแผนการศึกษา การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ การปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ ยังประกอบไปด้วย การวิจัยเพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษา การติดตามและประเมินผลการศึกษา มีการนำเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 8 เพื่อให้ได้ทราบเนื้อหาสาระของการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการศึกษาในแต่ละปี

หัวเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

- 28 วิโรจน์ สารรัตนะ. (2545). “การวางแผน” ในการบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษา และบทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ หน้า 33-64.

หนังสือเล่มนี้แบ่งเนื้อหาสาระเป็นสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นหลักการและทฤษฎี และส่วนที่เป็นประเด็นทางการศึกษาเพื่อการพิจารณา สำหรับในเรื่องการวางแผน ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปคือ องค์ประกอบของกระบวนการวางแผนขององค์กรหนึ่ง ๆ ประกอบด้วย ภารกิจ จุดหมาย และแผน โดยภารกิจเป็นข้อประกาศอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหรือเหตุผลพื้นฐานในการดำรงอยู่ขององค์กร สำหรับจุดหมายเป็นเป้าหมายแห่งอนาคตที่องค์กรต้องการให้บรรลุผล ขณะเดียวกันแผนหมายถึงวิถีทางที่จะก่อให้เกิดการกระทำเพื่อให้บรรลุผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับองค์กร

จุดหมายขององค์การมี 3 ระดับคือ จุดหมายเชิงยุทธศาสตร์ จุดหมายเชิงยุทธวิธี และจุดหมายขององค์การมี 3 ระดับคือ จุดหมายเชิงยุทธศาสตร์ จุดหมายเชิงยุทธวิธี และจุดหมายเชิงปฏิบัติการ แผนจำแนกได้ตามลำดับขั้นของแผนมี 3 ระดับคือ แผนเชิงยุทธศาสตร์ แผนเชิงยุทธวิธี และเชิงปฏิบัติการ นอกจากนั้นยังจำแนกตามลักษณะการใช้ ซึ่งจำแนกเป็นแผนใช้ครั้งเดียวและแผนใช้ประจำ โดยแผนใช้ครั้งเดียวจะมุ่งให้บรรลุจุดหมายใด จุดหมายหนึ่งเฉพาะ เมื่อบรรลุผลแล้วอาจไม่นำมาใช้อีก สำหรับแผนใช้ประจำเป็นแผนแสดงแนวทางการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย นโยบายระเบียบปฏิบัติ และกฎ

การทำหน้าที่ทางการวางแผนที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารพึงทำความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำประเด็นหรือแนวคิดมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมแนวคิดเกี่ยวกับวงจรชีวิตองค์การ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การ แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการบริหาร และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาอนาคต ตลอดจนเทคนิคการวิจัยเพื่อศึกษาอนาคต เป็นต้น

หัวข้อเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

29 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *ยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษาศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ สู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ของการนำแผนสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ โดยการประมวลความคิดเห็นที่ได้จากการสัมมนาสามสังเคราะห์ เป็นแผนยุทธศาสตร์ของการนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ สู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้าใจร่วมกัน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การกำหนดกรอบภารกิจและมอบหมายงานให้ชัดเจน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรที่นำแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย ฝึกอบรมหรือพัฒนาศักยภาพและความสามารถของบุคคลที่รับผิดชอบให้มีความรู้ สรรหาและพัฒนาผู้นำองค์กร การบริหารและการจัดการด้านการเงิน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ยุทธศาสตร์ที่ 4 การมีระบบตรวจสอบ และประเมินผล ยุทธศาสตร์ที่ 5 มีระบบการเสริมแรง ผู้ปฏิบัติด้วยวิธีการสร้างเสริมความสามัคคี ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสนับสนุนและผูกพันโดยส่วนกลางและสู่ท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 7 การมีส่วนร่วมแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวมในส่วนภูมิภาคเขตพื้นที่การศึกษาและท้องถิ่น

นอกจากนั้น ยังได้กำหนดมาตรการในการดำเนินงานของ PEAE โดยใช้หลัก 4 ประการคือ หลักการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการรวมพลังเต็มศักยภาพ หลักการพิจารณาตามพื้นที่ หลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นว่า การนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ ถือเป็นพันธกิจร่วมกันของทุกฝ่าย ทั้งระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น และสถานศึกษาที่บุคคลและองค์กรที่ร่วมรับผิดชอบต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนเป็นเข็มทิศนำทาง

หัวข้อเรื่อง สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ

- (30) กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ระยะ 5 ปี (2546-2550)*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.

แผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2546-2550) ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวางแผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตราที่ 8 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตราที่ 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการทำกับและประสานงานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามนโยบายดังกล่าว จึงกำหนดให้มีแผนปฏิบัติการผลิตและการพัฒนา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาดังต่อไปนี้คือ

มาตราการที่ 1 พัฒนาระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต

มาตราการที่ 2 พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตครู และคณาจารย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีมาตรฐานหลักสูตรและแนวทางในการรับรองหลักสูตรการผลิตครู และคณาจารย์รุ่นใหม่

มาตราการที่ 3 พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีมาตรฐานหลักสูตร และแนวทางในการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่

มาตราการที่ 4 จัดตั้งโครงการครูแห่งอนาคต เพื่อให้มีการปฏิรูปความคิดความเชื่อมั่นและความศรัทธาของมหาชนต่อวิชาชีพครู

ดังนั้น สำนักงานปฏิรูปการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงจัดทำโครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น โดยจัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนให้มี

การพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยกำหนดให้มีกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้มีกองทุนราชครูเมธี ซึ่งเป็นกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถริเริ่มสร้างสรรค์ และผลิตผลงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีผลงานดีเด่นและเป็นคนดี

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

31 อุทิศ ขาวเขียว. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัท
ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

หนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงแนวคิดและหลักวิธีการวางแผน โดยแบ่งออกเป็น 4 บท บทที่ 1 กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการวางแผน กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ และความสำเร็จของแผน วิวัฒนาการและความเป็นมาของการวางแผน พัฒนาการด้านเทคนิคการวางแผนของประเทศไทย บทที่ 2 กล่าวถึง ความหมายของแผนกลยุทธ์ กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ คุณลักษณะของแผนกลยุทธ์ การคิดอย่างเป็นเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบหลักของแผนกลยุทธ์ ระดับของแผนพัฒนา บทที่ 3 กล่าวคือ การวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดแนวทางการวางแผน การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกและภายใน ขั้นตอนหลักการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม การทำผัง SWOT การวิเคราะห์และกำหนดเป้าประสงค์ การพัฒนา การวิเคราะห์และเลือกกลยุทธ์การดำเนินงาน การวิเคราะห์และเลือกกลยุทธ์การดำเนินงาน การวิเคราะห์แนวทางการปรับองค์กรกลไก การติดตามและประเมินผล ในบทที่ 4 กล่าวถึง การบริหารโครงการ หลักการบริหารสู่ความสำเร็จ การแปลงแผนสู่ความสำเร็จ

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

บรรณนิทัศน์งานวิจัย

01 วัลลภา ทองวัฒนพร. (2536). *ปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนของผู้บริหารและหัวหน้างานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12*.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารและหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนที่มีต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตการศึกษา 12

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำนวนกลุ่มละ 93 คน และ 103 คนตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ามีเนื้อหา

เกี่ยวข้องกับปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมวางแผน ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผนและด้านการประเมินผล แบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเบนมาตรฐานเป็นสถิติพื้นฐาน และการทดสอบค่าเอฟ ในการทดสอบสมมติฐานโดยทำการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานแผนงานโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ ดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนมีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการเตรียมวางแผน ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผนและด้านการประเมินผล ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการแตกต่างกันเฉพาะในด้านการประเมินผลเพียงด้านเดียว ที่ระดับนัยสำคัญ .05

2. หัวหน้างานแผนงานโรงเรียนที่มีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หัวหน้างานแผนงานโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการแตกต่างกันเฉพาะในด้านการประเมินผลเพียงด้านเดียว ที่ระดับนัยสำคัญ .05

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

Call LB 2431. ๙ 162

Kulunet

02 สมบัติ เปี่ยมบริบูรณ์. (2536). สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียนในเครื่องมือสถิติและเทคนิคการเก็บข้อมูลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน และ 2) ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียนในเครื่องมือสถิติและเทคนิคการเก็บข้อมูลแห่งประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนในเครื่องมือสถิติและเทคนิคการเก็บข้อมูลแห่งประเทศไทย 11 โรงเรียน จำนวน 286 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสอบถามในการสุ่มตัวอย่างที่ได้รับกลับคืนมา มีจำนวน 265 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในเครื่องมือสถิติและเทคนิคการเก็บข้อมูลแห่งประเทศไทยทุกโรงเรียนมีการวางแผนบริหารอย่างเป็นระบบ และเป็นไปตามกระบวนการวางแผนบริหารโรงเรียน 4 ขั้นตอน

คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ และขั้นประเมินผล ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียนได้แก่ ครูบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน และไม่สามารถนำความรู้เรื่องการวางแผนไปใช้ในการปฏิบัติได้ ไม่มีข้อมูลเพียงพอสำหรับการวางแผน และวิธีการฝึกอบรมเรื่องการวางแผนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

03 สุรั่ง ภิมย์ศรี. (2536). การวางแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการวางแผน ปัญหาอุปสรรค และความต้องการของการวางแผน (2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย คณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด 170 คน และคณะกรรมการการวางแผนระดับจังหวัด 254 คน

ผลการวิจัย

บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดส่วนมากมีประสบการณ์ในการวางแผนและผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว การวางแผนการจัดองค์กรมี 2 ลักษณะคือ มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะ และคณะกรรมการวางแผนในการเตรียมการวางแผนได้ดำเนินการด้านให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผน การวิเคราะห์นโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

04/ทองหนัก สิริมาตร. (2537). การวางแผนและปัญหาการวางแผนในโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

โรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในประเทศไทยจัด โครงสร้างระบบบริหารและสายงาน การวางแผนของโรงเรียนเป็นรูปแบบคล้าย ๆ กัน และไม่มี การจัดทำแผนพัฒนาระยะ 5 ปี มีแผนพัฒนาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยแผนปฏิบัติการประจำปีจัดทำในลักษณะแผนงานโครงการ และปฏิทินงานประจำปีของโรงเรียนส่วนในด้านปัญหาปรากฏว่าเป็นปัญหาในด้านการเงินหรืองบประมาณ บุคลากรและการบริหารงานภายในโรงเรียน

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

05 / ประคอง บัวปรอท. (2538). การวิเคราะห์โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า

โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏผลดังนี้

1. ตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดครบทั้ง 3 ด้าน ด้านคุณภาพมีโครงการมากที่สุด รองลงมาเป็นนโยบายด้านการบริหารและสนับสนุน และด้านปริมาณมีโครงการน้อยที่สุด
 2. ตอบสนองต่อภารกิจของโรงเรียนครบทั้ง 6 งาน เป็นโครงการในงานกิจการนักเรียนมากที่สุด และเป็นโครงการในงานวิชาการ ในงานธุรการ การเงินและพัสดุ ในงานบุคลากร ในงานอาคารสถานที่ และในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รองลงมาตามลำดับ
 3. โครงการของโรงเรียน ระบุงบประมาณว่า เป็นเงินงบประมาณแผ่นดินมากที่สุด รองลงมาเป็นเงินนอกงบประมาณ และที่ระบุทั้งเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณน้อยที่สุด
 4. โครงการของโรงเรียน ระบุวิธีการประเมินผลโครงการว่าใช้วิธีการตรวจสอบมากที่สุด
- หัวเรื่อง เทคนิคการวางแผนการศึกษา

06 / ประไพ บวรฤทธิเดช. (2538). การศึกษาการจัดทำแผนและการดำเนินงานตามแผนของกรมฝึกหัดครู ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการจัดทำแผนและการดำเนินงานตามแผนของกรมการฝึกหัดครู ปัญหาและอุปสรรคการวางแผนของกรมการฝึกหัดครูและเสนอแนวทางในการวางแผนของกรมการฝึกหัดครูตามกระบวนการวางแผนขององค์การยูเนสโก (UNESCO) ที่มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน แหล่งข้อมูลได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารสัมภาษณ์ สอบถามจากผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนของกรมการฝึกหัดครู

ผลการวิจัยพบว่า กรมการฝึกหัดครูได้เริ่มจัดทำแผนทางการศึกษารั้งแรกในปี พ.ศ. 2502 คือ แผนรับนักศึกษาจนถึงปัจจุบันเป็นแผนระยะกลาง 5 ปี และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้ของงบประมาณและดำเนินงานซึ่งแต่ละแผนจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันคือ แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 1-5 จะเน้นหนักในเรื่องการผลิตและพัฒนาครูทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนเน้นการฝึกอบรมครู เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการสอน จะมีแผนงานรวม 4 แผนงาน แต่ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวิทยาลัยครูให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์

จึงมีแผนงานรวม 7 แผนงาน ส่วนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 มีวัตถุประสงค์มุ่งพัฒนาให้วิทยาลัยครูแต่ละแห่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยนำผลการวิจัยของกรมการฝึกหัดครู เรื่อง “การติดตามภาวะการมีงานทำของบัณฑิตและความต้องการกำลังคนในท้องถิ่น” มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผน ซึ่งมีแผนงานรวม 7 แผนงาน

ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดตามแนวนั้นตอนแผน 6 และ 7 ของกรมการฝึกหัดครูพบว่า กรมการฝึกหัดครูได้มีการปฏิบัติกิจกรรมทุกกิจกรรม กระบวนการวางแผนขององค์การยูเนสโกจะมีเฉพาะขั้นตอนการประเมินผล การปรับแผน และการจัดทำแผนใหม่ที่ไม่มั่นใจว่ากรมการฝึกหัดครูได้มีการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้หรือไม่

ปัญหาอุปสรรคในกระบวนการวางแผน พบว่า กิจกรรมไม่มีการสำรวจปัญหา อุปสรรคและความต้องการของหน่วยงานในขั้นก่อนการวางแผน และระบบการรายงานผลการติดตามไม่ชัดเจน และขาดการประสานงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 07 เจษฎา บุญจิตวงศ์. (2539). สภาพการดำเนินงานและความต้องการสำหรับการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานวางแผนการศึกษา และความ ต้องการสำหรับการวางแผนของโรงเรียนสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2538 ประชากรประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก เชียงใหม่ จำนวน 79 คน เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จากแบบสอบถามที่ส่งไปได้รับคืน 77 ชุด (97.47%) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ มีขมิ้มเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานวางแผนการศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขั้นเตรียมการก่อนการวางแผน ขั้นวางแผน และขั้นปฏิบัติตามแผน ส่วนขั้นประเมินและปรับแผนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการศึกษาความต้องการสำหรับการวางแผนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการสำหรับการวางแผนอยู่ในระดับมาก ความต้องการที่เด่นชัดคือ การจัดอบรม ผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนให้มีความรู้ด้านการวางแผนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และต้องการให้มีคณะที่ปรึกษาที่มีความชำนาญด้านการวางแผนช่วยแนะนำการวางแผนแก่โรงเรียนต่าง ๆ ด้วย

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

08 ธวัช อุวิเชียร. (2539). ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อการศึกษา 1) ระดับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี
2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารและครู
อาจารย์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มประชากรคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าแผนงาน และครูผู้สอนทำ
หน้าที่หัวหน้างานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน
343 คน ในปีการศึกษา 2538 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยส่งไปให้กลุ่ม
ประชากรตอบและได้รับคืนมา 341 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา มี
ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในขั้นการเตรียมจัดทำแผน การจัดทำแผน และการกำกับ
ติดตามและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในขั้นการปฏิบัติตามแผน มีปัญหา
อยู่ในระดับน้อย 2) ผู้บริหารและผู้สอน มีความคิดเห็นว่าการประชุมสัมมนาประจำปีเพื่อ
วิเคราะห์นโยบาย ภารกิจของโรงเรียน และเพื่อประสานงานในเรื่องการเตรียมการจัดตั้ง
งบประมาณประจำปี การประสานแผนปฏิบัติและการบริหารงบประมาณ

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาการวางแผนการศึกษา

09 ปราโมทย์ จันทน์นิล. (2539). การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา 1) สภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
ประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี 2) ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของ
โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 247 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
จำนวน 132 คน และผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาทั้งสองกลุ่ม มีการวางแผนปฏิบัติการประจำปีที่คล้ายคลึงกันอยู่ในระดับสูงทั้ง 10 ด้าน ยกเว้นด้านการจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาและความต้องการ ด้านการกำหนดนโยบาย โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะให้ความสำคัญต่อหลักสูตรมากกว่า ด้านการจัดทำรายละเอียดของโครงการเน้นความเป็นไปได้ของขั้นตอนในการดำเนินงานมากกว่าและใช้เวลาในการนิเทศ กำกับงานด้านวิชาการสูงกว่าโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 2) ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของ โรงเรียนประถมศึกษาทั้งสองกลุ่ม อยู่ในระดับน้อยหรือไม่มีปัญหาทั้ง 10 ด้าน และโรงเรียนที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากจะอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นส่วนใหญ่

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

10 ปิยะนันท์ กฤษณะกาพ. (2539). *กระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษากระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามแนวความคิดของ Gulick และ Urwick การวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การควบคุมงาน การประสานงาน การเสนอรายงาน และการงบประมาณ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนโดยยึดนโยบายของกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการจัดการศึกษา ยึดงานวิชาการเป็นหลัก 2) การจัดองค์การ ผู้บริหารจัดทำโครงสร้างและเครือข่ายโดยเน้นสายงานความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหลักกับหน่วยงานเฉพาะกิจ การวางโครงสร้าง ยึดความคล่องตัวและประสิทธิภาพของงาน 3) การจัดคนเข้าทำงาน ผู้บริหารให้ความสำคัญคณะกรรมการและการจัดบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของบุคลากร 4) การควบคุมงาน ผู้บริหารจัดบุคลากรโดยความสนับสนุนของกรุงเทพมหานคร จัดประชุมในหน่วยงานระหว่างครูกับผู้บริหาร และส่งเสริมวิชาชีพ 5) การประสานงาน ใช้สายงานบังคับบัญชาเป็นหลัก 6) การรายงาน รายงานเป็นลายลักษณ์อักษรและด้วยวาจาในที่ประชุม 7) งบประมาณจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีเป็นแบบท แล้วแต่งตั้งคณะกรรมการตามความเหมาะสม

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

11 พงศ์สະปะร ไทยทอง. (2539). ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เอกชน จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เอกชน จังหวัดสระบุรี 2) เปรียบเทียบปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เอกชน จังหวัดสระบุรี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เอกชน จังหวัดสระบุรี จำนวน 60 คน ในปีการศึกษา 2538

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เอกชน จังหวัดสระบุรี ส่วนมากมีปัญหาในระดับปานกลางในขั้นการเตรียมการวางแผน ขั้นการดำเนินการวางแผน และขั้นการปฏิบัติตามแผน และมีปัญหาน้อยในขั้นการประเมินผล 2) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนต่างกัน โดยผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีปัญหามาก ส่วนผู้บริหารที่มีวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรี จะมีปัญหาน้อยที่สุด สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันก็มีปัญหาการวางแผนต่างกัน โดยผู้ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีปัญหามาก ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีปัญหาน้อยที่สุด

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

12) มานะ จัยสกุล. (2539). การศึกษากระบวนการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากระบวนการวางแผน และปัญหาการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

ผลการวิจัยสรุปจากรายการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับสูงสุด พบว่า

1. ขั้นเตรียมการวางแผน องค์การที่ทำหน้าที่ในการวางแผน ได้แก่ ฝ่ายแผนงาน และงบประมาณ และคณะกรรมการจัดทำแผน บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการวางแผน มีการจัดทำปฏิทินการวางแผน มีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวางแผน และมีปัญหาเรื่องบุคลากรไม่เพียงพอมากที่สุด

2. ขั้นการวางแผน มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการและเป้าหมาย มีการจัดทำและวิเคราะห์งาน/โครงการก่อนประมวลเข้าแผน มีการกำหนดกรอบโครงสร้างของแผนงาน งาน/โครงการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการจัดทำแผนทั้งหมด 3 ประเภทคือ แผนพัฒนาการศึกษา

ระยะ 5 ปี แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี และมีปัญหาเรื่องการเขียนงาน/โครงการไม่ตอบสนองนโยบายและปัญหาเท่าที่ควรมากที่สุด

3. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ มีการเตรียมการเพื่อดำเนินการ คือ เตรียมบุคลากรโดยการประชุม และจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน มีจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน มีการนิเทศ ควบคุมกำกับงาน และมีปัญหาเรื่องโครงการตามสภาพและปัญหาของจังหวัดไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณมากที่สุด

4. ขั้นการติดตามประเมินผล มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดงาน/โครงการ โดยผู้รับผิดชอบงาน/โครงการเป็นผู้ประเมิน ฝ่ายแผนงานและงบประมาณเป็นผู้รวบรวมสรุป มีการรายงานผลการประเมินไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนครั้งต่อไป และมีปัญหาเรื่องวิธีการประเมินผลยังไม่เหมาะสมมากที่สุด

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 13 สมชัย ศรีทับทิม. (2539). ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาข้อมูลที่จำเป็นที่ต้องใช้เพื่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ปัญหาการได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นที่ต้องใช้เพื่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการและเปรียบเทียบปัญหาตามที่ตั้งและขนาดของโรงเรียน และแนวทางในการพัฒนาระบบข้อมูลที่จำเป็นที่ต้องใช้เพื่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี

ผลการวิจัยพบว่า รายการข้อมูลที่จำเป็นที่โรงเรียนต้องใช้ทุกรายการรวม 63 รายการ จำแนกประเภทข้อมูลได้ 7 ด้านได้แก่ ข้อมูลด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ 6 รายการ ข้อมูลด้านการเรียนการสอน 10 รายการ ข้อมูลด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 8 รายการ ข้อมูลด้านการวัดและประเมินผล 12 รายการ ข้อมูลด้านห้องสมุด 10 รายการ ข้อมูลด้านการนิเทศภายใน 10 รายการ และข้อมูลด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ 7 รายการ

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการได้มาของข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ทั้งสิ้น 7 ด้าน ตามที่ตั้งโรงเรียนพบว่า โรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลและนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีปัญหาการได้มาของข้อมูลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทั้งสองกลุ่มมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนโดยแบ่งโรงเรียนเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่พบว่า ปัญหาการได้มาของข้อมูลด้านงานวิชาการทั้ง 7 ด้าน โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และปัญหาโรงเรียนที่พบใน 3 ขนาด ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับน้อย และน้อยที่สุด

จากการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาข้อมูลที่เป็นเพื่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการ โดยแม้จะพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับระบบข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย และน้อยที่สุดเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเก็บรวบรวมและการนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ โรงเรียนควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานข้อมูลทั้ง 7 ด้าน โดยจัดทำไว้อย่างเป็นระบบถูกต้อง เป็นปัจจุบันสามารถค้นหา และนำเสนอข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจได้ทันที

หัวเรื่อง การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา

- 14 สิทธิชัย มูลเขียน. (2539). ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการศึกษารุ่นนี้เพื่อตรวจสอบความรู้และทัศนคติ และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการวางแผนและแบบวัดทัศนคติต่อการวางแผนกับประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 68 คน

การศึกษารุ่นนี้พบว่า ความรู้ในด้านการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนตามเกณฑ์ 5 ระดับของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนทัศนคติโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการวางแผนโดยเฉลี่ยแล้วปรากฏว่าอยู่ในระดับสูง ส่วนความรู้กับทัศนคติปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

- 15 สมหมาย สร้อยนาคพงษ์. (2539). การวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนภูมิภาค ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2538-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ส่วนภูมิภาค ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2538-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการและเสนอรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ ข้อกำหนดของรูปแบบระบบการวางแผนระยะยาว ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วนคือ (1) หลักการ, (2) โครงสร้าง, (3) กระบวนการและ (4) องค์ประกอบ ดังนี้

หลักการสำคัญของแผนระยะยาวนี้ ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น หลักการตอบสนองปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น หลักการตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล หลักความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการศึกษา หลักความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและแผน และด้านมาตรฐานทางการศึกษาและหลักการวางแผน โดยใช้เขตการศึกษาเป็นพื้นที่สำหรับการวางแผนระดับภาค โครงสร้างระบบงานการวางแผนระยะยาว ส่วนภูมิภาค กำหนดให้มีองค์กรจัดทำแผนที่ระดับภาค เพียงระดับเดียว แต่ให้มีคณะทำงานวางแผนและประเมินผลเป็นคณะทำงาน กระบวนการวางแผนระยะยาว ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการวางแผน ขั้นตอนจัดทำแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติและขั้นประเมินผล เนื้อหาสาระในองค์ประกอบของแผนระยะยาว ประกอบด้วย เรื่องวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย มาตรการของแผนฯ ระยะ 15 ปี วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย มาตรการของแผนฯ ระยะ 5 ปี และวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย มาตรการ แผนงาน โครงการ กิจกรรมและงบประมาณของแผนรายปี

หัวเรื่อง หลักการวางแผนการศึกษา

16 ขันทอง เด่นพันธ์. (2540). *กระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบแผนงาน และโครงการของกระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิเกี่ยวกับกระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียนจังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 191 คน ครูผู้รับผิดชอบแผนงาน และโครงการจำนวน 170 คน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัย

(1) สภาพของกระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้พบว่า ก่อนการดำเนินงานตามแผน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจแผนจากเอกสาร มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน การกำหนดผู้รับผิดชอบ และมีการมอบหมายงาน เป็นรายบุคคลตามความรู้ความสามารถ มีการประชุมชี้แจงเพื่อทราบถึงแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ กำหนดงาน/โครงการ กำหนดวัตถุประสงค์และกำกับติดตาม/มีการจัดกระบวนการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นระบบ มีการกำกับติดตามขณะดำเนินงานทุกสัปดาห์เรียน รวมทั้งมีการกำหนดระยะเวลาการประเมินผลการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน

(2) ปัญหาในการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ มีความคิดเห็นตรงกันทั้งในภาพรวม และรายด้านว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง

(3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้รับผิดชอบแผนงานโครงการเกี่ยวกับปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาการวางแผนการศึกษา

17 จินตนา เทพพิทักษ์. (2540). *สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา 2) ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2539 ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ ครูผู้สอน รวมทั้งครูที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียนทั้งสิ้น 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีการเตรียมการวางแผนโดยการประชุมปรึกษาครู มีการดำเนินการตามแผนงานทั้งโรงเรียน 2) มีหลักการพิจารณาคัดเลือกงานหรือโครงการเพื่อบรรจุในแผน โดยพิจารณาจากปรัชญาเป็นสำคัญ 3) ระดับปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในขั้นตอนการวางแผนบริหารโรงเรียน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเตรียมการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนและขั้นตอนการประเมินผล มีระดับปัญหาในระดับปานกลางถึงระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันจะมีปัญหาการวางแผนต่างกัน โดยผู้ที่มีประสบการณ์น้อยจะมีปัญหาในระดับปานกลาง ผู้ที่มีประสบการณ์มากจะมีปัญหาน้อย

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

18 เฉลิมพงษ์ ถนอมรัตน์. (2540). *การวางแผนของโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษา ปีการศึกษา 2539 เขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนของโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษา 2539 เขตการศึกษา 5 ประชากรที่ใช้ในการปรับปรุงโรงเรียนจำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 290 ชุด การวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการวางแผนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานวางแผนเป็นไปตามกระบวนการวางแผนคือ การเตรียมการวางแผน มีการให้ความรู้คณะครูให้เข้าใจแนวทางปฏิบัติการศึกษา มีการสำรวจความต้องการของโรงเรียน มีการจัดระบบข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนปรับปรุงโรงเรียน ขั้นวางแผน มีการประชุมครู กรรมการโรงเรียน เพื่อหาแนวทางปฏิบัติการศึกษา มีการกำหนดนโยบาย งานและโครงการเพื่อบรรจุในแผนปรับปรุงโรงเรียน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนปรับปรุงโรงเรียน มีการดำเนินงานตามปฏิทิน การติดตามควบคุมและประเมินผล กำหนดระยะเวลาประเมินผลและปรับปรุงโรงเรียน มีการนิเทศงานให้เป็นไปตามแผนงาน ส่วนปัญหาการวางแผน การเตรียมการวางแผนไม่เป็นไปตามที่กำหนด บุคลากรขาดความรู้เรื่องการวางแผน ขาดงบประมาณ โครงการไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด การนิเทศติดตามผลไม่เป็นไปตามแผน การกำหนดตัวบุคลากรในการประเมินผลไม่เหมาะสม

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 19 ณัฐกุล รุณผาบ. (2540). *สภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.*

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีและศึกษาแนวทางปรับปรุงการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย กลุ่มประชากรคือ ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะกรรมการวางแผนของโรงเรียน จำนวน 86 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการเป็นเครื่องมือในการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ในด้านการเตรียมการจัดทำแผนงานและโครงการ มีการจัดตั้งคณะทำงาน มีการประชุมเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดทำแผน ตารางการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานในรอบปี ส่วนการวิเคราะห์สถานการณ์ การจัดรูปบริหารงาน นโยบาย มีการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ทบทวนนโยบาย ลักษณะโครงสร้างภารกิจของโรงเรียน สำหรับการวิเคราะห์สภาพปัญหา ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ ได้มีการวิเคราะห์สถานะทางเศรษฐกิจ สังคมในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต กำหนดเกณฑ์ในการเลือกปัญหา และเรื่องชีวิตปัญหาในช่วงที่ผ่านมา ขั้นการวิเคราะห์และคาดคะเนปัญหา มีการประชุมคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์ปัญหา ประเด็นและขอบเขตของปัญหา จัดอันดับความสำคัญและหามาตรการในการแก้ปัญหา

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

- 20) ภูริวัฒน์ ทองยศ. (2540). การศึกษาปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
ซึ่ง มีขั้นตอนการนำแผนไปใช้ 8 ขั้นตอน คือ (1) การเตรียมการเพื่อการนำแผนไปใช้ ประกอบด้วย
ขั้นตอนย่อยการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน การนำปฏิทินไปใช้และการเตรียมบุคลากรเพื่อการนำแผน
ไปใช้ (2) การมอบหมายงาน (3) การจัดสรรทรัพยากร (4) การประสานงาน (5) การกำกับและ
นิเทศงาน (6) การสร้างขวัญและกำลังใจ (7) การประเมินและรายงานผลระหว่างดำเนินการ
(8) การปรับปรุงแผนระหว่างดำเนินการ

ผลการวิจัยพบว่า การนำแผนปฏิบัติการประจำปีนั้น มีปัญหาทุกขั้นตอน เมื่อพิจารณาเป็น
รายขั้นตอน จากรายการที่มีผู้ระบุสูงสุด พบว่า

1. จากการสัมภาษณ์ ปัญหาในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ (1) บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของ
การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ไม่ใช้ปฏิทินในการควบคุมงาน และขาดการวางแผนการเตรียม
บุคลากร (2) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงกับงาน (3) ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้
ความสามารถตรงตามงานที่รับผิดชอบ (4) บุคลากรที่ทำหน้าที่ประสานงานภายในโรงเรียนขาด
คุณสมบัติที่เหมาะสม และขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานอื่นโดยเฉพาะ (5) ขาด
การกำกับและนิเทศงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (6) บุคลากรขาดความตระหนักในหน้าที่ที่
รับผิดชอบ (7) ขาดการวางแผนการประเมินและรายงานผลระหว่างดำเนินการ (8) ขาดการกำหนด
แนวทางในการปรับปรุงแผน

2. จากแบบสอบถามมีปัญหาได้แก่ (1) ไม่นำปฏิทินไปใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และ
บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมบุคลากรและขาดความรับผิดชอบต่อ (2) ผู้รับมอบหมายมี
ภาระอื่นมากอยู่แล้ว (3) งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ (4) การประสานงานภายในโรงเรียนไม่ต่อ
เนื่องและสม่ำเสมอ และขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นอย่างเป็นระบบ (5) ขาดการนำผล
การกำกับและนิเทศงานไปดำเนินการ (6) บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ (7) ขาดการประเมินและ
รายงานผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (8) บุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการปรับปรุงแผน

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา 4

- 21 ศิริชัย พยัคฆ์ทอง. (2540). การศึกษาสภาพการปฏิบัติและแนวทางในการพัฒนาการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและแนวทางในการพัฒนาการวางแผนปฏิบัติการ โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ในประเด็นต่าง ดังนี้ 1) ปัจจัยพื้นฐานเพื่อการจัดทำแผนปฏิบัติการ 2) การดำเนินงานตามกระบวนการวางแผน 3) แนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 332 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 53 คน หัวหน้าแผนงาน 53 คน และคณะกรรมการแผน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบ และแบบสอบถาม ผลการวิจัย

1) บุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ การจัดองค์การและสิ่งอำนวยความสะดวก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ส่วนการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

2) การดำเนินงานตามกระบวนการวางแผน ด้านการวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ส่วนด้านการประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

3) แนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนคือ 1) การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรในเรื่องการวางแผน 2) การกำหนดบุคลากรเพื่อการวางแผนอย่างเพียงพอ 3) การกำหนดให้มีนโยบายเพื่อให้มีการนำแผนไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

- 22 กมล จิตบุญ. (2541). กระบวนการวางแผนดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน.
ปริญญานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการวางแผนดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริตามความคิดเห็นของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนดำเนินงานตาม ฐานะตำแหน่ง ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านที่เข้าโครงการ จำนวน 204 คน จาก 34 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนค่า สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า (1) กระบวนการวางแผนดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริตามความคิดเห็นของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ขั้นตอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยขั้นที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ ขั้นเตรียมการก่อนวางแผน รองลงมาคือ ขั้นการวางแผน และขั้นการปฏิบัติตามแผน ส่วนขั้นที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ขั้นการประเมินผล (2) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในกระบวนการวางแผนดำเนินงานของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องตามฐานะตำแหน่งพบว่า การปฏิบัติทุกขั้นตอน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์และวุฒิการศึกษาพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน (3) ปัญหาในกระบวนการวางแผนดำเนินงานของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องพบว่า ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจการวางแผน รองลงมาคือ การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงในการวางแผนและมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประสานงานและร่วมมือกันระหว่างผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนดำเนินงาน

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผน

- 23 จรูญ วงศ์คำ. (2541). การวางแผนในการจัดทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการวางแผนและปัญหาในการจัดทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2540 จำนวน 168 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ การวางแผนในการจัดทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติทั้ง 10 ด้านเรียงลำดับได้ดังนี้คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเตรียมบุคลากร กรรมการโรงเรียนและผู้ปกครอง การประชุมคณะครู กรรมการโรงเรียนและผู้ปกครอง การกำหนดกรอบแนวทางการปรับปรุงโรงเรียน การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินการ การมอบหมายภารกิจให้บุคลากรรับผิดชอบการจัดทำโครงการ และการควบคุม กำกับ ติดตาม

ส่วนปัญหาในการวางแผนจัดทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้จัดทำข้อมูลครอบคลุมสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีระยะเวลาจำกัด ขาดความรู้และเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล และข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน บุคลากรมีจำกัด ไม่สามารถมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูล บุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการปรับปรุงโรงเรียน งบประมาณไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ไม่มีในท้องถิ่น ไม่มีความพร้อมเพียงพอในการประชุม คณะครู กรรมการโรงเรียนและผู้ปกครอง กรอบนโยบายในการปรับปรุงโรงเรียนจากส่วนกลางล่าช้า มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายสูงเกินไป ไม่สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ โครงการบางโครงการขาดงบประมาณสนับสนุน และในการควบคุมกำกับติดตามไม่สามารถควบคุมด้านคุณภาพได้

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

- 24 ถนอมศักดิ์ คล้ายเผ่าพงษ์. (2541). *สภาพและปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)*.
ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายและการวางแผนสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) รวมทั้งแนวทางในการปรับปรุงแผนปฏิบัติการ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มครู-อาจารย์ ผู้ทำหน้าที่นำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียน จำนวน 109 โรงเรียน รวม 218 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย ข้อคำถาม 4 ตอน
ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ก่อนการดำเนินการ มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานในระดับฝ่ายและระดับโรงเรียน มีการมอบหมายงานในลักษณะเป็นหมวดวิชาเป็นส่วนใหญ่ มีการแจ้งให้บุคลากรทราบถึงแผนปฏิบัติการโดยใช้วิธีประชุมชี้แจง มีการนิเทศงานขณะดำเนินงานตามแผนโดยผู้รับผิดชอบงานโครงการ และผู้บริหารโรงเรียน มีการกำกับติดตามและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือเมื่อสิ้นสุดภาคการเรียนแต่ละภาค โดยรายงานผลเป็นลายลักษณ์อักษร การประเมินถึงผลกระทบโครงการมีไม่มาก และมีการแก้ปัญหาและปรับปรุงแผนโดยใช้วิธีประชุมปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

2. ปัญหาในการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหา 3 ข้อแรกคือ บุคลากรมีงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการ บุคลากรยังไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน /

การวางแผนปฏิบัติและขาดการนำผลการกำกับติดตาม และประเมินผลขณะดำเนินงานตามแผนมาใช้พิจารณาแก้ปัญหาและปรับแผนตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ในขั้นการเตรียมการ ควรให้แต่ละงานส่งรายการปฏิบัติเพื่อจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานล่วงหน้า ขั้นการมอบหมายหน้าที่ ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความสนใจและรับผิดชอบสูงและผลงานด้านอื่นลงบ้าง ในขั้นการลงมือปฏิบัติตามแผน ควรมีการนิเทศงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การกำกับติดตามและประเมินผล ควรทำอย่างสม่ำเสมอและใกล้ชิด

4. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง โรงเรียนควรจัดเวลาและติดตามตรวจสอบการใช้เวลาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนให้ชัดเจน

หัวข้อเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

25 สุรางค์ อ่วมเครือ. (2541). *การบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอนเกี่ยวกับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอน ในการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี และ 3) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี และการประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีจำนวน 291 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 108 คน ครูสอน 183 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา 23 โรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี ในปีการศึกษา 2539

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ขั้นการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาด มีความคิดเห็นว่ามีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูสอนมีความคิดเห็นว่ามีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และโรงเรียนมีการวิเคราะห์นโยบายของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมาใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายเฉพาะของโรงเรียนก่อนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

2. ขั้นดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาด มีความคิดเห็นว่ามีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูสอนมีความคิดเห็นว่ามีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและครูสอนได้ระบุว่าโรงเรียนมีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

3. ด้านการประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาด มีความคิดเห็นว่ามีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้สอนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง และโรงเรียนได้จัดให้มีคณะกรรมการประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปีของ โรงเรียน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาของผู้บริหารและผู้สอน พบว่าผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดเห็นใน ด้านจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิด เห็นด้านปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี และด้านประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปีไม่แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละขนาดพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปี แตกต่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 26 สมัย ใจมูลมั่ง. (2541). *สภาพและปัญหาการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหาร การศึกษา).* เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนปฏิบัติการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย กลุ่มประชากรที่ใช้คือ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนที่รับผิดชอบงานแผนงาน และหัวหน้างานแผนงานของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 129 คน

ผลการศึกษาพบว่า ขั้นตอนการวางแผน โรงเรียนได้จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน แผน พัฒนาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี มีการดำเนินการเตรียมการวางแผนโดยการเตรียม บุคลากรรับผิดชอบงาน ประชุมปรึกษากับครูทั้งโรงเรียน เตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน และกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณ มีการจัดหน่วยงานรับผิดชอบในการวางแผนอยู่ใน ความดูแลรับผิดชอบของฝ่ายธุรการ มีการเตรียมความรู้ ด้านการวางแผนแก่คณะครู-อาจารย์ใน โรงเรียนโดยวิธีการประชุม ขั้นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนจะใช้นโยบายของ กรมสามัญศึกษา โดยวิธีระดมความคิดจากครู-อาจารย์ทุกคน

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

- 27 จิตรเสน จุติมา. (2542). *ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 และ 12. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.*

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้กำหนดนโยบายและแผนกับผู้ปฏิบัติตามแผน เกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 และ 12 ใน 5 องค์ประกอบได้แก่ การจัดวางแผน การชี้แจงแผน การปรับแผน การกำหนดแผนไปปฏิบัติ และการควบคุมแผน การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเป็นผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 396 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้กำหนดนโยบายและแผน และผู้ปฏิบัติตามแผนเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 และ 12 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของผู้กำหนดนโยบายและแผน และผู้ปฏิบัติตามแผน ของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 และ 12 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของผู้กำหนดนโยบายและแผน กับผู้ปฏิบัติตามแผนที่อยู่ในวิทยาลัยที่เปิดสอนประเภทช่างอุตสาหกรรม อย่างเดียว กับผู้กำหนดนโยบายและแผน กับผู้ปฏิบัติตามแผนในวิทยาลัยที่เปิดสอนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและประเภทวิชาอื่น เขตการศึกษา 6 และ 12 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

- 28 เฉลย ถวิลการ. (2542). *ปัญหาการวางแผนงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.*

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการวางแผนงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษาจังหวัด จังหวัดนครพนม 4 ชั้นคือ ชั้นการเตรียมการวางแผน ชั้นดำเนินการวางแผน ชั้นการปฏิบัติตามแผน และชั้นติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 297 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 125 คน และครูฝ่ายปกครองจำนวน 172 คน

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ข้าราชการครูโดยส่วนรวม และจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีปัญหาการวางแผนงานปกครองนักเรียนโดยรวม และจำแนกเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน นโยบายส่วนใหญ่มุ่งในการแก้ไข ปัญหาขาดการป้องกันปัญหา ขาดรูปแบบการสร้างเครื่องมือชี้วัดที่ได้มาตรฐาน บุคลากรมีงานอื่น มาก จึงไม่มีเวลาพอในการวิเคราะห์ข้อมูล และข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหามาก 2 ข้อ คือ นโยบายส่วนใหญ่มุ่งในการแก้ไขปัญหา ขาดการป้องกันปัญหา ขาดระบบการประสานงาน ที่ชัดเจน

2. ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการวางแผนงานปกครองนักเรียน โดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหา ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนมากกว่าข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

29 ทองทิพย์ สิงห์ทอง. (2542). ศึกษาการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวปฏิรูป การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ของข้าราชการครู จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียนจำนวน 10 ด้านคือ ด้านองค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ใช้แผนยุทธศาสตร์บริหารโรงเรียนจัดทำแผน ผังอย่างเต็มรูปแบบ ทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข จัดการ เรียนการสอนโดยมุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดผลถาวร จัดและใช้ห้องปฏิบัติการให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม ส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเต็มศักยภาพ และด้านพัฒนา โรงเรียนให้ได้มาตรฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ข้าราชการครู จำนวน 327 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและ ครูที่เป็นกรรมการโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า จำนวน 70 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิด

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ข้าราชการครูโดยส่วนรวม มีการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูป การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติงาน 2-3 ด้าน อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง คือ

ด้านใช้แผนยุทธศาสตร์บริหารโรงเรียน จัดและใช้ห้องปฏิบัติการให้เกิดประโยชน์สูงสุด และด้านใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม

2. ข้าราชการครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันมีการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา โดยรวม และเป็นรายด้าน 8 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีการปฏิบัติงานโดยรวมและเป็นรายด้าน 7 ด้าน มากกว่าครูที่เป็นกรรมการโรงเรียน และครูที่เป็นกรรมการโรงเรียน มีการปฏิบัติงานด้านทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันมากกว่าผู้บริหาร

3. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียนต่อการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 10 ด้าน

หัวเรื่อง ประเภทของแผน

- 30 ทองอาบ บุญพรหม. (2542). ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาในการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครู อาจารย์ จำนวน 322 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ได้รับมอบหมายการวางแผนงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบสอบถามปัญหาการวางแผนบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ตามกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ขั้นการวางแผน ขั้นการดำเนินการตามแผน และขั้นการประเมินผล

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ครู อาจารย์ฝ่ายวางแผนโดยส่วนรวม และจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีปัญหาการวางแผนบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและทั้ง 4 ขั้น อยู่ในระดับปานกลางโดยมีปัญหาเป็นรายข้อในระดับมาก หรือปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยมากจำนวน 2 ข้อ ในแต่ละขั้นมีดังนี้ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาได้แก่ การให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน 6 กระทรวงหลัก มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา รองลงมาคือ จัดอันดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมาเป็นนโยบายของโรงเรียน ขั้นการวางแผน ได้แก่ การวางแผนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบลหรือแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน 6 กระทรวงหลัก รองลงมาคือ ความสอดคล้องกับงบประมาณตามแผนงานที่กำหนดไว้ ขั้นการดำเนินการตามแผน ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการจากหน่วยงานระดับสูง เช่น สปจ. สปอ. และกลุ่ม

โรงเรียน รองลงมาคือ การรายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนอย่างเป็นระบบและทันตามกำหนดเวลา ขึ้นการประเมินผล ได้แก่ จัดทำเอกสารสรุปผลการประเมินแผนงาน/โครงการ ความก้าวหน้า อุปสรรคปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินการเผยแพร่แก่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ รองลงมาคือ การประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดโครงการ นอกจากนี้ ครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานขนาดต่างกัน มีปัญหาการวางแผนบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 4 ชั้นไม่แตกต่างกัน

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

- 31 ทรงชัย ปานสุข. (2542). *สภาพปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.*

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี และเพื่อศึกษาปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมได้ 394 คน จำแนกเป็นหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม 87 คน และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม 307 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับมาก
2. หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับปานกลาง 4 ชั้น โดยชั้นที่มีระดับปัญหา มาก 3 อันดับแรกได้แก่ ชั้นการปฏิบัติตามแผน ชั้นการประเมินผล และชั้นการเตรียมวางแผน ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ชั้นการวางแผน แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับปานกลาง 4 ชั้น โดยชั้นที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ ชั้นการเตรียมวางแผน ชั้นการประเมินผล และชั้นการปฏิบัติตามแผน ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ชั้นการวางแผน

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

32 มนตรี สาครจำเริญ. (2542). *การศึกษาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา).* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยสรุปจากรายการที่มีผู้ตอบแบบสอบถามระดับสูงสุด พบว่า

1. ขั้นเตรียมการวางแผน โรงเรียนมีการจัดทำแผนทั้ง 3 ประเภทคือ แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี แต่แผนที่มีผู้ระดับสูงสุดคือแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้ทำหน้าที่วางแผนพัฒนาโรงเรียนคือ คณะกรรมการวางแผน มีการกำหนดแผนงานขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะ มีการให้ความรู้แก่บุคลากรในการวางแผน และมีการจัดเก็บข้อมูลในการวางแผน ปัญหา คือ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการวางแผนในส่วนของการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะ

2. ขั้นการวางแผน โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายในการวางแผน ให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดการใช้ทรัพยากร ปัญหา คือ ขาดการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานจัดทำแผนที่ต่อเนื่อง

3. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ โรงเรียนมีการมอบหมายงานในการนำแผนไปปฏิบัติ มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน จัดสรรทรัพยากรในส่วนของการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะ มีการประสานงาน นิเทศและช่วยเหลือ และติดตามผลการนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหา คือ บุคลากรมีชั่วโมงสอนมากจึงไม่มีเวลาในการนำแผนไปปฏิบัติ

4. ขั้นการติดตามและประเมินผล โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/โครงการ มีการจัดทำรายงาน และรายงานผลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน ปัญหา คือ ขาดผู้ชำนาญการในการทำหน้าที่ติดตามและประเมินผล และขาดการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

5. ขั้นการปรับแผนและจัดทำแผนใหม่ โรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับแผนและจัดทำแผนใหม่ และมีการนำผลประเมินไปใช้ปรับแผนทุกปี ปัญหา คือ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการปรับแผน และจัดทำแผนใหม่

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 33 เสริมศักดิ์ ปัญญาใส. (2542). *การปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการตามแผนและด้านการประเมินผล แต่ละด้านประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายในและงานอบรมทางวิชาการ ประชากร/กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน จำนวน 148 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 28 ข้อ

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลืออีก 2 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่มีการปฏิบัติมากในแต่ละด้านด้านละ 2 ข้อได้แก่ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวัดผลและประเมินผลของโรงเรียน

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 34 เกชา เหลืองสุดใจชื่น. (2543). *กระบวนการวางแผนที่มีประสิทธิภาพสูงในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อทราบภาพรวมของกระบวนการวางแผน ที่มีประสิทธิภาพสูงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อทราบความแตกต่างของกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงกับโรงเรียนทั่วไป และ 3) เพื่อทราบความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการวางแผนของโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) กระบวนการวางแผนของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงกับโรงเรียนทั่วไปมีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 3.1) ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและความต้องการ

- 3.2) การกำหนดจุดประสงค์และเกณฑ์ความสำเร็จให้คำนึงถึงทรัพยากรของโรงเรียน
- 3.3) การพิจารณาข้อสนับสนุนและข้อจำกัด ให้พิจารณาด้านทรัพยากรทั้งของโรงเรียนชุมชน สำหรับความช่วยเหลือของหน่วยงานต้นสังกัดและการสนับสนุนของชุมชนที่โรงเรียนต้องการคือ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ แรงงานในการพัฒนาโรงเรียน
- 3.4) การสร้างทางเลือก ใช้เทคนิค การระดมสมอง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับปัญหา, จุดประสงค์และศักยภาพของโรงเรียน
- 3.5) การวิเคราะห์ทางเลือก ต้องคำนึงถึงความพร้อมทางด้านทรัพยากรของโรงเรียน และ
- 3.6) ปัจจัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษาคือ งบประมาณ

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 35 โกศล นรินทร์. (2543). ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรจำนวน 167 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานแผนงาน และครู-อาจารย์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 5 ด้าน คือ การเตรียมการวางแผน การจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามผล และประเมินผล และการปรับเปลี่ยนหรือการจัดทำแผนใหม่ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 47 ข้อ

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

บุคลากรโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพ มีปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมทุกด้านและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ ด้านการปรับเปลี่ยนหรือจัดทำแผนใหม่ ด้านการติดตามผลและประเมินผล และด้านการปฏิบัติตามแผน และมีปัญหาเป็นรายข้อในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้านคือ ขาดการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผน บุคลากรในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนในด้านขวัญ/กำลังใจของฝ่ายบริหารต่อผู้รับผิดชอบงานโครงการ ขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนโครงการ และขาดแนวทางในการประเมินมาใช้ในการปรับเปลี่ยนหรือจัดทำแผนใหม่ให้เหมาะสม

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

36 ขจรเกียรติ มานิกัลกษณ์. (2543). *กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตามขั้นตอนกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นกำหนดแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นติดตามประเมินผลแผน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างาน จำนวน 560 คน โดยการสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ท มีความเชื่อมั่น 0.97

ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากรโดยส่วนรวมและจำแนกตามสภาพ และขนาดโรงเรียนเห็นว่าการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอนในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการปฏิบัติโดยภาพรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานเห็นว่าการปฏิบัติโดยภาพรวมแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการปฏิบัติมากกว่าหัวหน้างาน นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันเห็นว่าการปฏิบัติโดยภาพรวมแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

37 ภัคดี เลียบจันทร์. (2543). *การศึกษาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา และหัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค ตามแนวการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของกองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา 10 ขั้นตอน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา และหัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปี จำแนกตามสถานภาพโดยตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา และหัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ จากสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค จำนวน 64 สถานศึกษา

จากการวิจัยพบว่า ในภาพรวมสถานศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้ง 10 ขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนาและหัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งและจำแนกตามประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายขั้นตอนพบว่าแตกต่างกันในขั้นการร่างกรอบแนวการดำเนินงานและขั้นการแจ้งกรอบการดำเนินงานในข้อย่อยพบว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับงานพัฒนาน้อยกว่างานสนองนโยบายและงานปกติ การให้ความรู้ความเข้าใจและข้อมูล ในการจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาน้อย รวมทั้งการให้ความสำคัญของการจัดทำปฏิทินปฏิบัติการมีน้อยกว่าทุกข้อ

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 38 อิทธิศักดิ์ จุฬศักดิ์สกุล. (2543). การศึกษาการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครู ตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ในโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ เขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขในการวางแผน การจัดการเรียนการสอนของครู ตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ในมาตรฐานที่ 1 คือวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น โรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการศึกษาเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โรงเรียนจำนวน 28 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 28 คน และครูจำนวน 193 คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครู มีการปฏิบัติโดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” และรายด้านพบว่าอยู่ในระดับ “มาก” เรียงความสำคัญ 3 ลำดับแรกคือ การวางแผนที่สอดคล้องกับหลักสูตร การปรับปรุงแผนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และการวางแผนการสอนโดยการวิเคราะห์หลักสูตร
2. ปัญหาการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงความสำคัญ 3 ลำดับแรกคือ การวางแผนโดยการวิเคราะห์หลักสูตร การปรับปรุงแผนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และการวางแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร
3. ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครูเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรกคือ ควรพัฒนาผู้บริหาร ครูให้มีความรู้

ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ควรพัฒนาผู้บริหาร ครูให้มีความรู้
ความสามารถเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน และการพัฒนาแผนการสอน และควรจัดหาเอกสาร
หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน และเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้เพียงพอ

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

- 39 จุรีพันธ์ ฮามอำไพ. (2544). การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ใน
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการ
วางแผนปฏิบัติการประจำปี ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม และศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำนวน 107 คน ประกอบด้วย
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ
ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

บุคลากรโดยรวม หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้า
งานมีการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน
อยู่ในระดับมาก ยกเว้นบุคลากรโดยรวมมีการปฏิบัติงานด้านขั้นตอนติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับ
ปานกลาง ส่วนผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอมีการปฏิบัติเป็นรายด้าน 3 ด้าน
อยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านการเตรียมการวางแผน ด้านการวางแผน และด้านการติดตามและ
ประเมินผล และมีการดำเนินการด้านการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 40 ทรงชัย สาระไชย. (2544). การศึกษาการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาตาม
ธรรมนูญโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตาม
ธรรมนูญโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการโรงเรียน และประธานคณะกรรมการโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียนแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 40 ข้อ

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. บุคลากรโดยรวมเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษานำร่องมีการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และปฏิทินปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ รายงานผลการดำเนินงาน
2. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการโรงเรียน และประธานคณะกรรมการโรงเรียน ที่มีปัญหาในการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียนมีดังนี้ ด้านสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ปัญหาที่พบคือ กรรมการจากประชาชนไม่ค่อยมีเวลาทำความเข้าใจ แนวทางแก้ไขปัญหาคือ ต้องหาทางกระตุ้นความสนใจ หมั่นกำกับดูแลการดำเนินงานอยู่เสมอ ด้านจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติงาน ปัญหาที่พบคือ การจัดทำแผนงานประจำปีไม่เป็นไปตามที่กำหนด เนื่องจากขาดงบประมาณ แนวทางแก้ไขปัญหาคือ ควรจัดหางบประมาณให้พอเพียงเพื่อปฏิบัติตามแผน ด้านดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ปัญหาที่พบคือ ทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม แนวทางแก้ไขปัญหาคือ เพิ่มไฟให้บุคลากรและส่งเสริมคนดี ด้านกำกับ ติดตาม และประเมินผล ปัญหาที่พบคือ การทำงานแบบขอไปที แนวทางแก้ไขปัญหาคือ สร้างจิตสำนึกของความเป็นข้าราชการครูเป็นสำคัญ

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

- 41 บุญเลี้ยง คำชู. (2544). การดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้าน และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาตามกรอบแนวคิดการดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ 6 ด้านคือ ด้านการวิเคราะห์ภารกิจของหน่วยงาน ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ ด้านกลยุทธ์การพัฒนา ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติงานและโครงการ ด้านการดำเนินการตามแผน และด้านการประเมินผลและรายงานตามความคิดเห็นของบุคลากร จำนวน 454 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครู อาจารย์

ที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีขนาดและประเภทต่างกัน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. บุคลากรโดยรวม จำแนกตามสถานภาพ ประเภทและขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่เห็นว่าการดำเนินงานในระดับดี และมีการดำเนินงานในระดับพอใช้ 2 ด้านคือ ด้านการวิเคราะห์ภารกิจของหน่วยงาน และด้านการประเมินผลและการรายงาน ยกเว้นบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่าการดำเนินงานโดยรวม 5 ด้านอยู่ในระดับพอใช้ และมีการดำเนินงานในระดับดีในด้านการดำเนินงานตามแผน

2. ผู้บริหารเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษามีการดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ โดยรวมและเป็นรายด้านมี 3 ด้านคือ ด้านการวิเคราะห์ภารกิจของหน่วยงาน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ และด้านกลยุทธ์การพัฒนา ผู้บริหารมีการดำเนินงานมากกว่าครู อาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสเห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวมและในรายด้าน 3 ด้านคือ ด้านการวิเคราะห์ภารกิจของหน่วยงาน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ และด้านการจัดทำแผนปฏิบัติงาน และโครงการ มีการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนไม่ขยายโอกาสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่และในโรงเรียนขนาดกลางโดยรวมและทุกด้าน มีการดำเนินงานมากกว่าบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ไม่ปฏิบัติตามแผน ขาดความกระตือรือร้น ขาดกำลังใจ และไม่มีการประเมินแผน แนวทางแก้ไขปัญหาคือ จัดประชุม อบรม สัมมนา ชี้แจง ประสานงาน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย สร้างกลยุทธ์ที่ง่าย และสร้างเครื่องมือประเมินที่ดีต่อการปฏิบัติ

หัวข้อเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

42 วราภรณ์ วิริยะคุปต์. (2544). กระบวนการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของกระบวนการวางแผนการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ประชากรเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2543 จำนวน 248 คน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพของกระบวนการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 ขั้นตอน และที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงสุดในแต่ละขั้นมีดังนี้ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ

ความต้องการ คือ การสำรวจปัญหาและความต้องการจากครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนการศึกษาคือ การให้บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนการศึกษาของโรงเรียน ชี้นำแผนการศึกษาไปปฏิบัติในโรงเรียน ได้แก่ การประชุมชี้แจงคณะทำงานในการวางแผน การศึกษา และในขั้นติดตามประเมินผลแผนการศึกษา ได้แก่ การรายงานผลเป็นลายลักษณ์อักษร โดยผู้รับผิดชอบส่วนปัญหาที่พบในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้คือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการคือ ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการวางแผนการศึกษา ส่วนขั้นตอนการศึกษาคือ การให้บุคลากรในโรงเรียนและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการ ยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ชี้นำแผนการศึกษาไปปฏิบัติในโรงเรียน ได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ และในขั้นติดตามประเมินผลแผนการศึกษาคือ ประสิทธิภาพของการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติการประเมินผลตามแผนการศึกษา

หัวเรื่อง กระบวนการวางแผนการศึกษา

- 43 เรวัตี นุชจํานงค์. (2545). *การวางแผนการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการวางแผนในโรงเรียนตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 ขั้นตอนคือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา ขั้นกำหนดหรือจัดทำแผน และขั้นจัดทำรายละเอียดของแผน ประชากรได้แก่ คณะกรรมการวางแผนในโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน จำนวน 17 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 313 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 169 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ตามลำดับ
2. ในขั้นเตรียมการวางแผน พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวางแผนของโรงเรียน มีการให้ความรู้แก่คณะครู-อาจารย์โดยใช้วิธีการประชุมมากที่สุด

3. ในขั้นวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการระดมความคิดจากครู-อาจารย์ทุกคน และมีการจัดลำดับปัญหาโดยคำนึงถึงความเร่งด่วนของปัญหาเป็นอันดับแรก

3. ในขั้นกำหนดแผนหรือจัดทำแผน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการจัดทำแผน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ในแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี จะประกอบด้วยแผนงานวิชาการและแผนปรับปรุงพัฒนางาน

5. ในขั้นจัดทำรายละเอียดของแผน พบว่า มีการพิจารณาคัดเลือกงานโครงการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีโดยคำนึงถึงความสำคัญและความจำเป็นของงานโครงการ มีการเสนอแผนเพื่อขออนุมัติงบประมาณและมีการจัดทำคู่มือในการดำเนินงานตามงานโครงการ โดยฝ่ายงานแผนงาน

ส่วนปัญหาในการดำเนินงานตามกระบวนการจัดทำแผนพบว่า การดำเนินงานในทุก ๆ ด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการดำเนินงานด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก

หัวเรื่อง สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

44. เพิ่มสุข บินสะอาด. (2546). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบที่มีต่อการวางแผนการศึกษาต่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบที่มีต่อการวางแผนการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมคงคา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีคะแนนการวางแผนการศึกษาต่อตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบมีการวางแผนการศึกษาต่อเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาการวางแผนการศึกษาต่อรายด้าน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะ มีการวางแผนการศึกษาต่อด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความรู้และความเข้าใจข้อมูลการศึกษาต่อ ด้านกระบวนการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการศึกษาต่อ และด้านการดำเนินการวางแผนการศึกษาต่ออยู่ในระดับมากและเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หัวเรื่อง การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายสาระสำคัญ

การจัดทำบรรณนิทัศน์เรื่องการวางแผนการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจาก บทความ หนังสือ งานวิจัยและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งหมด 106 เรื่อง โดยมีเรื่องที่ระบุตามขอบเขต และสรุปประเด็นสาระสำคัญ และนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. หลักการวางแผนการศึกษา
2. กระบวนการวางแผนการศึกษา
3. เทคนิคการวางแผนการศึกษา
4. สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ
5. สภาพและปัญหาการวางแผนการศึกษา

1. หลักการวางแผนการศึกษา

การวางแผนการศึกษาเป็นการดำเนินการเพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา ซึ่งต้องเข้าใจถึงสภาพปัญหาและความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องมีแนวทางการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพในการวางแผน การศึกษามีหลายระดับ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับการศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผนการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนระยะยาว การวางแผนระยะกลาง การวางแผนระยะสั้น หรือการวางแผน ปฏิบัติการ ก็ต้องศึกษาถึงความจำเป็นในการวางแผน ลักษณะของแผน องค์ประกอบต่าง ๆ ของ แผนเทคนิค กระบวนการและวิธีการวางแผน เพื่อให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการ ของสภาพการศึกษา ซึ่งวิธีการวางแผนต่าง ๆ นักวางแผนควรกำหนดและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์โดยต้องอาศัยความร่วมมือ ประสานงานอย่างใกล้ชิดจากองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการวางแผนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ องค์การ เพื่อเลือกวิธีปฏิบัติงาน เลือกวิธีจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อนำไปใช้ให้ได้รับประโยชน์สูง สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยความสามารถในการคิดวางแผนอย่างสมเหตุสมผล และ การคาดการณ์ ในอนาคตได้อย่างใกล้เคียงความจริง และในขณะเดียวกันผู้บริหารต้องวางแผนดำเนินงานให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

2. กระบวนการวางแผนการศึกษา

การวางแผนจัดการศึกษา โดยทั่วไปเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กันโดยตลอด เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ในการเขียนแผนดำเนินงาน ต้องพิจารณาว่า มีการใช้ทรัพยากรประมาณเท่าใด และใช้เกณฑ์อะไรในการกำหนดค่าใช้จ่าย

นอกจากนั้นการพิจารณาว่าจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานนานเท่าใด ทั้งที่ควรคำนึงถึงคือสถานที่ ซึ่งควรพิจารณาว่า ดำเนินกิจกรรมนั้นที่ไหน จึงจะบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านคุณภาพและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด ซึ่งผู้จัดทำแผนและโครงการต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างดีในเรื่องการจัดองค์กรและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ การปฏิบัติงานจะต้องอาศัยเหตุผล ใหว่พริบตลอดจนความชำนาญที่เกิดจากประสบการณ์

กระบวนการวางแผนการศึกษานั้นมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการหลายวิธี เช่น การวิเคราะห์ภารกิจขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กำหนดกลยุทธ์ กำหนดแผนโครงการ การดำเนินการตามแผน และการประเมินผลและรายงานเป็นต้น และเพื่อให้ได้ประสิทธิผลยิ่งขึ้น นักวางแผนโดยเฉพาะผู้บริหารต้องทำความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำประเด็นหรือแนวคิดมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. เทคนิคการวางแผนการศึกษา

ในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาของสถานศึกษาและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยระเบียบวิธี และเทคนิคหลายประการมาใช้ในการวางแผน เช่น การใช้กระบวนการ AIC ที่จะสร้างพลังสร้างสรรค์ขึ้นในการทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความรักความเมตตา การใช้แผนกลยุทธ์ต่าง ๆ มาประกอบ การนำอริยสัจ 4 มาใช้ในการวางแผน ซึ่งเป็นวิธีการสรุปปัญหา สาเหตุ และผลของปัญหาได้ การใช้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เป็นต้น เทคนิคที่ใช้ในการวางแผนเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้นักวางแผนต้องมีคุณสมบัติที่ดี ต้องเป็นผู้ที่สามารถร่วมวางแผนปฏิบัติการได้ดี มีความอดทนเข้มแข็ง สามารถทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ โดยอาจจะนำเอาเทคนิค AIC หรือเทคนิค PRA มาช่วยในการวิเคราะห์และวางแผนเพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการวางแผนและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

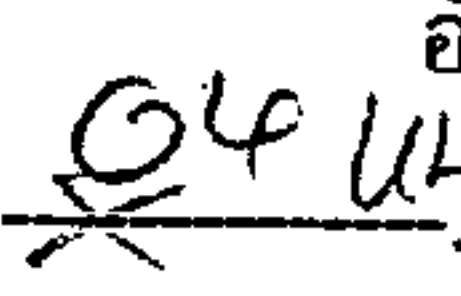
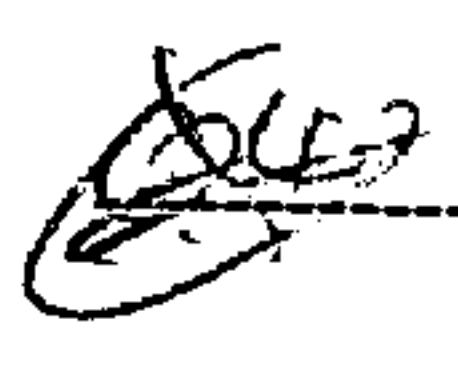
4. สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

สภาพการวางแผนของประเทศมีนโยบายที่สำคัญ คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และร่างกายของผู้เรียน เพื่อให้ปรับตัวเข้ากับสังคม มีความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ นอกจากนั้นการกำหนดระดับการศึกษาและการแยกประเภทของการศึกษา การกำหนดหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และการนำความคิดใหม่ ๆ มาใช้จะช่วยให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวางแผนในองค์การ ต้องพิจารณาในรายละเอียดลึกลงไปถึงบทบาทและงานขององค์การ โดยการตรวจสอบถึงภารกิจ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ปัญหาและความต้องการขององค์การให้แน่ชัดก่อนที่จะกำหนดสิ่งที่จะปฏิบัติไว้ในแผนงานและโครงการขององค์การนั้น ๆ ใน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2545). พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมวิชาการ. (2535). คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ.
- . (2535). คู่มือดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ การศาสนา.
- . (2536). คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา ลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2538). กระบวนการวางแผนในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา.
- . (2541). การจัดทำแผนกลยุทธ์และกรอบประมาณการจ่ายล่วงหน้า. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- . (2541). กระบวนการวางแผนในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา ลาดพร้าว.
- . (2541). กระบวนการวางแผนพัฒนาโรงเรียน (คู่มือการวางแผนในโรงเรียนและการประสานแผนของกรมสามัญศึกษาจังหวัด). กรุงเทพฯ : กลุ่มพัฒนาสื่อการศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). การพัฒนาระบบแผนงาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ จัดสำเนา.
- (2542). นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ การศาสนา กรมศาสนา.
- (2542). คู่มือการปฏิรูปการศึกษาในแนวทางการปฏิรูปสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียน ในอุดมคติ ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในบัญญัติ 10 ประการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ การศาสนา กรมศาสนา.
- . (2546 ค). แผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระยะ 5 ปี (2546-2550). กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- กาญจนา นวลจันทร์. (2540). การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- กมล จิตบุญ. (2541). กระบวนการวางแผนดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน. ปรินูญานินพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2540, มีนาคม). "นโยบายการวางแผนของ กศ.ษ," การศึกษาลอดชีพ. 19(1) : 36-39.

เกชา เหลืองสุดใจชื่น. (2543). กระบวนการวางแผนที่มีประสิทธิภาพสูงในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2540, กรกฎาคม-กันยายน). "การวางแผนด้านการศึกษาเพื่อนำพา ประเทศไทยสู่ศตวรรษที่ 21," วารสารโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. (4) : 3-11.

2 ⁵ _{นพ} ⁷ _{นพ} (2543). บันสมองของชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชัดเชสมิเดีย.
 ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2539). การวางแผนและการจัดการศึกษาในมุมมองการศึกษา : เส้นทางที่เท่าเทียมของคนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกศล นรินทร์. (2543). ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ขจรเกียรติ มานิกัลกษณ์. (2543). กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ขนิษฐา ห้านิรัตศัย. (2545, เมษายน-กันยายน). "แผนยุทธวิธีระยะกลางขององค์การยูเนสโก," วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. 34(2-3) : 33-43.

ชั้นทอง เด่นพันธ์. (2540). กระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

จำลอง นนท์พละ. (2539). การวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสรวย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

จิตรเสน จุติมา. (2542). ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 1 และ 12. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

จินตนา เทพพิทักษ์. (2540). สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

จूरพันธ์ ฮามอำไพ. (2544). การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ใน
สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

จรรยา วงศ์คำ. (2541). การวางแผนในการจัดทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

เจษฎา บุญทวีวงศ์. (2539). สภาพการดำเนินงานและความต้องการสำหรับการวางแผนการศึกษา
ของโรงเรียนสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2530). แนวคิดและวิธีการวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
พลับพลึง.

เจलय ถวิลการ. (2542). ปัญหาการวางแผนงานการปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

เฉลิมพงษ์ ถนอมรัตน์. (2540). การวางแผนของโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าโครงการปฏิรูป
การศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2542, กรกฎาคม). "การวางแผนบทเรียน," วารสารวิชาการ. 2(7) : 16-25.

ธีรวัฒน์ นิเจนตร. (2542). การวางแผนการศึกษา. ภูเก็ต : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

ณัฐกุล รุณผาบ. (2540). สภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

ณิลก บุญเรืองรอด. (2538). การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.

ต่อศักดิ์ ประศาสน์ศิลป์. (2536, สิงหาคม). "โครงการทำแผนพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาค,"
วิทยาสาร. 9(8) : 13-15.

(3/11/44). (2544, มีนาคม). "เกาะติดทิศทางการพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9," วิทยาสาร. 99
(12) : 36-39.

ถนอมศักดิ์ คล้ายเผ่าพงษ์. (2541). สภาพและปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร). ภาคนิพนธ์
ศศ.ม. (นโยบายและการวางแผนสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
ถ่ายเอกสาร.

72. ทรงชัย ปานสุข. (2542). สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชา
ช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทรงชัย สารไชย. (2544). การศึกษาการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาตามธรรมนูญ
โรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา นาร่อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ
โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

622. ทองหนัก สิริมาตร์. (2537). การวางแผนและปัญหาการวางแผนในโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ทองอาบ บุญพรหม. (2542). ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำพู. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.

ทองทิพย์ สิงห์ทอง. (2542). ศึกษาการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

34. ไชย แก้วกลสิกรรม. (2540). การวางแผนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

95. (2542). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธงชัย สันติวงษ์. (2539). การวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ. (2541, มิถุนายน). "การวางแผนอาชีพ," วารสารวิชาการ. 1(6) : 17-24.

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (2540). การเลือกและจัดทรัพยากรห้องสมุด. กรุงเทพฯ : โสภณ
การพิมพ์.

ธวัช อุวิเชียร. (2539). ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ คช.ม. (การบริหารการศึกษา).

10. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (2542, สิงหาคม). "มิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา,"
วารสารวิชาการ. 2(8) : 3-12.

นิรันดร์ คำวงศ์ปิ่น. (2544, พฤศจิกายน). "ปัจจัยที่สำคัญและส่งผลต่อประสิทธิภาพของการ
วางแผนการศึกษาในปัจจุบัน," วารสารวิชาการ. 5(11) : 58-62.

บัญชา อึ้งสกุล. (2542, สิงหาคม-กันยายน). "ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา," วารสารข้าราชการครู. 19(6) : 26-31.

—————. (2545, ธันวาคม). "การวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้," วารสารวิชาการ. 5(12) : 48-53.

บุญขง ทুমวงศ์. (2541, กรกฎาคม). ปัญหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.

¹⁵ ^{๖๗} <http://www.thaiedresearch.org/result/info2>.

บุญเลี้ยง ทูมทอง. (2546, มิถุนายน). "การประยุกต์เทคนิคการบริหารเพื่อลดความขัดแย้งในองค์กร : เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วม AIC," วารสารวิชาการ. 6(6) : 68-74.

บุญเลี้ยง คำชู. (2544). การดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหาร

^{๑๔} ^{๗๗} การศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ปฏิวดี วสิทชาติ. (2537, มีนาคม). "แผนการศึกษาภาคเหนือแก้ปัญหาโสเภณีได้จริง," วิทยาจารย์. 92(3) : 14-18.

ประกาศิต สุทัศน์. (2538). การศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา).

^{๑๓} ^{๖๖} กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ประสงค์ บัวปรอท. (2538). การวิเคราะห์โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). นโยบายและการวางแผน : หลักทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

ประชุม โพธิกุล. (2546). "การวางแผนกลยุทธ์เชิงประยุกต์ในสถานศึกษา," วารสารสถาบันพัฒนา

^{๑๔} ^{๖๖} ผู้บริหารการศึกษา. 20(2) : 3-12.

ประไพ บวรฤทธิเดช. (2538). การศึกษาการจัดทำแผนและการดำเนินงานตามแผนของกรมฝึกหัดครู ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราโมทย์ จันทน์นิล. (2539). การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ปิยะนันท์ กฤษณะภาพ. (2539). กระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

พงศ์สระปาร์ ไทยทอง. (2539). ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาเอกชน จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :

12 V๗ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

พณิน แดงจวง. (2543, มีนาคม). การวิเคราะห์กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผน
การศึกษานอกระบบในชนบท. <http://www.thaidresearch/.org/result.php?d=3743>.

พรพรรณ ปริญญาชนกุล. (2547). กลยุทธ์สู่การปฏิบัติในบริบทของการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร.

_____. (2543). การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

เพิ่มสุข บินสะอาด. (2546). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะและ
องค์ประกอบที่มีต่อการวางแผนการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
ปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ภักดี เลียบจันทร์. (2543). การศึกษาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สังกัดกอง
วิทยาลัยเทคนิค. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : สถาบัน

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

กรวิวัฒน์ ทองยศ. (2540). การศึกษาปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

มนตรี สาตราจารย์. (2542). การศึกษาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2540). เอกสารประกอบการสอน กระบวนวิชา EA745 การวางแผนการ
ศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2543). นโยบายและการวางแผนการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

_____. (2543). การจัดทำและบริหารแผนและโครงการในสถานศึกษาปฐมวัย. ในประมวลสาระ
ชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช.

_____. (2543). การวางแผนพัฒนาโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ๐๗ V๗
 มันทนา ไชยวรรณ์. (2539, กันยายน). "การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร,"
 วารสารการศึกษา กทม. 19(12) : 5-11.
- ๐๕๖
 มานะ จัยสกุล. (2539). การศึกษากระบวนการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รังสรรค์ มณีเล็ก. (2544). การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์พิบูลย์เจชั่น.
- รัชนิกร ทองสุดี. (2545, กุมภาพันธ์). บรรณนิทัศน์ : กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน-คิด-เขียนของครู
 สังคม. วารสารวิชาการ. 5(2) : 47-48.
- เรวัติ นุชจางค์. (2545). การวางแผนการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
 จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง : บัณฑิตวิทยาลัย
 สถาบันราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.
- ลมูล รัตดากร. (2539). การใช้ห้องสมุด. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2540). เพื่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยแนวทางการพัฒนาโรงเรียน/
 สถานศึกษา ก้าวสู่มิติใหม่โลกไร้พรมแดน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2543). ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : เจริญกิจ.
- ๐๕๖
 วัลลภา ทองวัฒนพร. (2536). ปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการตามทัศนะของผู้บริหาร
 และหัวหน้าแผนงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12.
 ปริญญาโท ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ วีริยะคุปต์. (2544). กระบวนการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
 การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร บุณยะโรกุล. (2540, มิถุนายน). "การวางแผนกับอาชีพศึกษา," วารสารวิชาการพระจอมเกล้า
 พระนครเหนือ. 2(1) : 20-25.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2539). การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค หลักการและแนวคิดเชิงประยุกต์.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- (2542). แผนยุทธศาสตร์องค์การ. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- (2545). "การวางแผน" ในการบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษา และ
 บทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 หน้า 33-64. กรุงเทพฯ :
 ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริชัย พยัคฆ์ทอง. (2540). การศึกษาสภาพการปฏิบัติและแนวทางในการพัฒนาการศึกษา
 วางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.
 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

สมคิด บางโม. (2541). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.

สมชัย ศรีทับทิม. (2539). ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด
งานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).

นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

สมบัติ เปี่ยมบริบูรณ์. (2536). สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียน
ในเครื่องมือชนิดและชนิดค่าเบี่ยงเบนแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สมหมาย สร้อยนาคพงษ์. (2539). การวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม
ส่วนภูมิภาค ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2538-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

11 W ถ่ายเอกสาร.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2542, มิถุนายน-กรกฎาคม). "การวางแผนโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา,"
วารสารสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 16(5) : 4-5.

----- (2543). การวางแผนกลยุทธ์ในหน่วยงานทางการศึกษา. นครราชสีมา : สถาบัน
การศึกษาและต่อเนื่องสิรินธร.

16 U สำน อิศวภูมิ. (2542). การวางแผนกลยุทธ์สำหรับคุณภาพในที่คิวเอ็ม : การบริหารคุณภาพ
ครบวงจรในองค์การทางการศึกษา. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
อุบลราชธานี.

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2539). "กระบวนการวางแผน," ในเอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผน
พัฒนาโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 15 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

----- (2543). เอกสารการสอนชุดวิชา 2302 เรื่องการวางแผนพัฒนาโรงเรียน. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมัย ใจมูลมั่ง. (2541). สภาพและปัญหาการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. (2542). "การวางแผน," ในองค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร.
หน้า 20-25.

สาโรช บัวศรี. (2544). การศึกษาปรัชญาการศึกษาประชาธิปไตยและจริยธรรม. หน้า 48-59.

กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "สรุปสาระสำคัญแผน
พัฒนาและข้อเสนอต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไทยในช่วง
แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30(3) : 13-37.

----- (2539, มกราคม). "สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8,"
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30(8) : 1-12.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8

(พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

—————. (2543). แผนเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาและการลงทุนทางการศึกษาเพื่อประกอบการนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปใช้บังคับ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.

๑๑ ๒๕/ (2544). จากอดีตถึงปัจจุบันสู่มิติใหม่ในการพัฒนานโยบายการศึกษาของชาติในอนาคต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ อี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.

—————. (2545). ยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ สู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

—————. (2546). แผนการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี การพิมพ์.

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). การวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน. บุรีรัมย์ : เรวัตการพิมพ์.

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. (2545). การจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

สิทธิชัย มูลเขียน. (2539). ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

๑๓ ๒๕/ ๒๕/ สิปพนนท์ เกตุทัต. (2544, มกราคม). การพัฒนานโยบายและการวางแผนการศึกษา.

<http://www.thaiedresearch.org/article/info2.php?id=19>.

สุรักษ์ สุทธิประภา. (2542, สิงหาคม). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะกับการปฏิบัติงานด้านการวางแผนการศึกษาและงบประมาณของวิทยาลัยการอาชีพ ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ. <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=65>.

สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2538). “หลักและกระบวนการบริหาร,” ในเอกสารการสอนชุดหลักและระบบบริหารการศึกษา. หน้า 8-9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุภรณ์ ศรีพหล. (2543). การวางแผนพัฒนาโรงเรียน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุภาพร พิศาลบุตร. (2543). หลักการวางแผน. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

สุภาพร ไชยะ. (2545, เมษายน-มิถุนายน). “การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย หลักสูตรปริญญาตรี สถาบันราชภัฏราชนครินทร์,” วิทยาจารย์. 101(1) : 39-42.

สุรางค์ อ่วมเครือ. (2541). การบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

๐๖ ๒๕/ ๒๕/ สุนทรี ไกรชนะวัฒน์. (2539, สิงหาคม). “การวางแผนการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร,” วารสารการศึกษา กทม. 19(11) : 12-14.

๒/๗๗

- สุรพล บัวพิมพ์. (2538). *แผนและการวางแผน*. เชียงใหม่ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- (2538). "การวางแผนโครงการระดับโรงเรียน," *ศึกษาศาสตร์สาร*. 20(1) : 56-65.
- สุเร้ง ภิรมย์ศรี. (2536). *การวางแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ ปัญญาไส. (2542). *การปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). *หลักและเทคนิคการวางแผน*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อิทธิศักดิ์ จุฬศักดิ์สกุล. (2543). *การศึกษาการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครู ตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ในโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ เขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2537). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- 10/๙ อุทิศ ขาวเขียว. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). *การบริหาร : ทักษะและการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอื้อมพร ทัดนประสิทธิ์ผล. (2543). *การบริการทางบรรณานุกรม*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- Adam, Don; Kee, Geok Hwa; Lin, Lin. (2001, May). *Linking Research, Policy and Strategic Planning to Education Development in Lao People's Democratic Republic*.
<http://vnweb.hwwi/sonweb.com/hww/shared.main.jhtml;jsessionid=Q1GBSKJYW5H...>
- Ali Yildirim. (2001, January). *Instructional Planning in Centralized School System*. (Online).
 Available : enrs@inet.ed.gov.
- Arendale, David. (2000). *Strategic Planning of the National Association for Developmental Education*. <http://vnweb.hwwilson.web.com/hww/shared/shared.main.jhtml;jsessionid>
- Baldwin, Mark D. (1994, April). "Implementation of Strategic Planning in a Public School" Setting : A Case study. *Dissertation Abstracts International*. 55(4) : 244-A.

- Gregory Moo G. (1991, May). "Toward a Synthesis of Strategic Planning and Organization Development Oragon". *Dissertation Abstracts International*. 47(3) : 4169-A.
- Hardwick, C.T and Landuyt B.E. (1996). *Administration Strategy and Division Making*. Chicago : Illinois South Western Publish Company.
- Hicks, H.G. and Gullette. C.R. (1981), *Management*. 4th ed. New York : McGraw-Hill.
- Hoffman, Thomas Alan. (1997, March). *Strategic Planning in Education*.
<http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/shared/shared.main.jhtml.jessioned>.
- Itaaga, Nicholas. (1999). *Educational Planning in East Africa : The roll of imported Planning Technology (Keyna, Tanzana, Uganda)*. <http://www.lib.umi.com>.
- Robbins, Stephen P. (1997). *The Administrative Process*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Robert, Susie J. (1989, March). "A Process Model for use by Educational Administration in Planning *Dissertation Abstracts International*. 39(7) : 5247-A.
- Tanner, Kenneth C. and Williams, Earl J. (1996). *Educational Planning and Decision Making*. United States of America : Heath and Company.
- Ueno, Mary Akiko, (2002, November). *Career and Life Planning Education : Investigating the Meanings*. <http://www.ibumi.com/dissertations/fullcit/Ng68632>.

ดรรชนี

ดรรชนีชื่อผู้แต่ง

บทความ

ดรรชนีชื่อผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (08)	64
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (09)	65
- ขนิษฐา ห่านิรัตชัย (22)	72
- ชาญชัย อาจินสมาจาร (13)	67
- ต่อศักดิ์ ประศาสน์ศิลป์ (01, 19)	60, 70
- ธรรมศักดิ์ มีอิสระ (11)	66
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข (14)	67
- นิรันดร์ คำวงศ์ปัน (21)	71
- บัญชา อึ้งสกุล (15, 23)	68, 72
- บุญเลี้ยง ทুমทอง (25)	74
- ปฏิวัติ วลีชาติ (02)	61
- มันทนา โชควรรณกร (07)	64
- วิจิตร บุญยะโรกุล (10)	65
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (16)	68
- สุภาพร ไชยะ (24)	73
- สุนทรี ไ้วชนะวัฒน์ (06)	63
- สุรพล บัวพิมพ์ (03)	61
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (04, 05)	62, 63

หนังสือ

ดรรชนีชื่อผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- กรมสามัญศึกษา (04)	79
- กระทรวงศึกษาธิการ (07, 08, 30)	81, 82, 94
- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (02)	78
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (14)	85
- ชีรวัฒน์ นิเจนตร (09)	82
- ดิลก บุญเรืองรอด (01)	78
- เทศ แก้วกลสิกรรม (03, 10, 12)	79, 83
- พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (15, 16)	86, 87

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (17, 18, 19)	87, 88
- รังสรรค์ มณีเล็ก (25)	91
- วิโรจน์ สารรัตนะ (11, 28)	83, 92
- วันทนา เมืองจันทร์ (05)	80
- สมคิด บางโม (06)	80
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ และคณะ (20)	88
- สมาน อัสวภูมิ (13)	85
- สัมพันธ์ ภูไพบูลย์ (12)	84
- สาโรช บัวศรี (26)	91
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (22)	89
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (21, 27, 29)	89, 92, 93
- สุภาพร พิศาลบุตร (23)	90
- อนันต์ เกตุวงศ์ (24)	90
- อุทิศ ขาวเขียว (31)	95

งานวิจัย

บรรณานุกรมผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณานุกรมลำดับเลขหน้า
- กมล จิตบุญ (22)	109
- เกชา เหลืองสุดใจชื่น (34)	119
- โกศล นรินทร์ (35)	120
- ขจรเกียรติ มานิกัลักษณ์ (36)	120
- ชันทอง เด่นพันธ์ (16)	105
- จินตนา เทพพิทักษ์ (17)	106
- จิรเสน จุติมา (27)	114
- จุฬพันธ์ ฮามอำไพ (39)	122
- เจษฎา บุญรัตวงษ์ (07)	99
- จรูญ วงศ์คำ (23)	110
- เฉลย ถวิลการ (28)	114
- เฉลิมพงษ์ ถนอมรัตน์ (18)	106
- ฌัญกุล รุณผาบ (19)	107
- ถนอมศักดิ์ คล้ายเผ่าพงษ์ (24)	111
- ทองทิพย์ สิงห์ทอง (29)	115
- ทองหนัก สิริมาตร (04)	97

- ทรงชัย ปานสุข (31)	117
- ทรงชัย สาระไชย (40)	123
- ทองอาบ บุญพรม (30)	116
- ธวัช อุวิเชียร (08)	100
- บุญเลี้ยง คำชู (41)	124
- ประคอง บัวปรอท (05)	98
- ประไพ บวรฤทธิเดช (06)	99
- ปราโมทย์ จันทรนิล (09)	100
- ปิยนันท์ กฤษณะภาพ (10)	101
- พงศ์สະປາຣ໌ ໄທຍທອງ (11)	102
- เพิ่มสุข บินสะอาด (44)	127
- ภัคดี เลียบจันทร์ (37)	121
- ภาวิวัฒน์ ทองยศ (20)	108
- มนตรี สาตรจำเริญ (32)	117
- มานะ จัยสกุล (12)	102
- เรวัตติ นุชจำนงค์ (43)	126
- วัลลภา ทองวัฒนพร (01)	95
- วราภรณ์ วิริยะคุปต์ (42)	125
- ศิริชัย พยัคฆ์ทอง (21)	109
- สมบัติ เปี่ยมบริบูรณ์ (02)	96
- สมหมาย สร้อยนาคพงษ์ (15)	104
- สมชัย ศรีทับทิม (13)	103
- สมัย ใจมูลมั่ง (26)	113
- สิทธิชัย มูลเขียน (14)	104
- สุรางค์ อ่อมเครือ (25)	112
- สุเร้ง ภิรมย์ศรี (03)	97
- เสริมศักดิ์ ปัญญาใส (33)	118
- อิทธิศักดิ์ จุฬศักดิ์สกุล (38)	122

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

บรรณานุกรม (ลำดับที่)

บรรณานุกรมลำดับเลขหน้า

- บุญขง ทুমวงศ์ (12)	66
- พศิน แดงจวง (18)	69
- สิปปนนท์ เกตุทัต (20)	71
- สุวัณษ์ สุทธิประภา (17)	69
- Adam, Don, Kee, Geok Hwa, Lin, Lin (29)	76
- Ali Yildirim (30)	76
- Arendale, David (28)	75
- Hoffman, Thomas Alan (26)	75
- Itaaga, Nicholas (27)	75
- Ueno, Marry Akiko (31)	77

ดรรชนีชื่อเรื่อง

บทความ

ดรรชนีชื่อเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผน/โครงการระดับโรงเรียน (03)	61
- การวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (23)	72
- การวางแผนการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (06)	63
- การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (07)	64
- การวางแผนด้านการศึกษาเพื่อนำพาประเทศไทย สู่ศตวรรษที่ 21 (09)	65
- การวางแผนกับอาชีวศึกษา (10)	65
- การวางแผนอาชีพ (11)	66
- การวางแผนโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา (16)	68
- การวางแผนบทเรียน (13)	67
- การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายหลักสูตร ปริญญาตรี สถาบันราชภัฏราชนครินทร์ (24)	73
- การประยุกต์เทคนิคการบริหารเพื่อลดความขัดแย้งในองค์กร : เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมแบบ AIC (25)	74
- เกาะติดทิศทางแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9 (19)	70
- โครงการทำแผนพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาค (01)	60
- นโยบายการวางแผนของ กศบ. (08)	64
- ปัจจัยที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการวางแผน การศึกษาในปัจจุบัน (21)	71
- ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (15)	68
- แผนการศึกษาภาคเหนือแก้ปัญหาโสเภณีได้จริง (02)	61
- แผนยุทธวิธีระยะกลางขององค์การยูเนสโก (22)	72
- มิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (14)	67
- สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาและข้อเสนอต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ การพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8 (04)	62
- สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (05)	62

หนังสือ

บรรณนิทัศน์ชื่อเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผน (06, 12, 28)	80, 84, 92
- การวางแผนการศึกษา (03, 09, 10, 15)	79, 82, 83, 86
- การวางแผนกลยุทธ์ (31)	95
- การวางแผนกลยุทธ์ในหน่วยงานทางการศึกษา (20)	88
- การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา (16)	87
- การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา (25)	91
- การวางแผนกลยุทธ์สำหรับคุณภาพในที่คิวเอ็ม : การบริหาร คุณภาพครบวงจรในองค์กรทางการศึกษา (13)	85
- การจัดทำแผนกลยุทธ์และกรอบประมาณการรายจ่าย ล่วงหน้า (04)	79
- การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา (01)	78
- การวางแผนและการจัดการศึกษาในมุมมองการศึกษา : เส้นทางที่ท้าทายของคนไทย (02)	78
- การวางแผนพัฒนาโรงเรียน (19)	88
- การจัดทำและบริหารแผนและโครงการในสถานศึกษาปฐมวัย (18)	87
- การวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (22)	89
- คู่มือการปฏิรูปการศึกษาในแนวทางการปฏิรูปสถานศึกษาให้ เป็นโรงเรียนในอุดมคติ ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในบัญญัติ 10 ประการ (08)	82
- จากอดีตถึงปัจจุบัน สู่มิติใหม่ในการพัฒนานโยบายการศึกษา ของชาติในอนาคต (27)	92
- ทฤษฎีการวางแผนที่ควรทราบ (26)	91
- นโยบายและการวางแผนการศึกษา (17)	87
- นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี (07)	81
- ปันสมองของชาติ (14)	85
- แผนเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาและการลงทุนทางการศึกษา เพื่อประกอบการนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปใช้บังคับ (21)	89
- แผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทาง การศึกษาระยะ 5 ปี (2546-2550) (30)	94
- แผนยุทธศาสตร์องค์กร (11)	83

- เพื่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยแนวทางการพัฒนาโรงเรียน/สถานศึกษา ก้าวสู่มิติใหม่โลกไร้พรมแดน (5) 80
- ยุทธศาสตร์การทำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ สู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ (29) 93
- หลักการวางแผน (23) 90
- หลักและเทคนิคการวางแผน (24) 90

งานวิจัย

ดรชนธิชื่อเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- กระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (10)	101
- กระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ใน โรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (16)	105
- กระบวนการวางแผนดำเนินงานโครงการเกษตร ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน (25)	112
- กระบวนการวางแผนที่มีประสิทธิภาพสูงในโรงเรียน ประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม (34)	119
- กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี (36)	120
- กระบวนการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี (42)	125
- การวางแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (03)	97
- การวางแผนและปัญหาการวางแผนในโรงเรียนเอกชนการกุศล ของวัดในพระพุทธศาสนาในประเทศไทย (04)	97
- การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนประถมศึกษาที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (09)	100
- การวางแผนของโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าโครงการปฏิรูป การศึกษา (18)	106
- การวางแผนในการจัดทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา (22)	110

- การวางแผนการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน (43) 126
- การดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ (41) 124
- การวิเคราะห์โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี (05) 98
- การวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนภูมิภาคระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2538-2544) ของ กระทรวงศึกษาธิการ (15) 104
- การบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี (24) 111
- การปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี (33) 118
- การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม (39) 122
- การศึกษาการจัดทำแผนและการดำเนินงานตามแผนของ กรมฝึกหัดครู ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 (06) 98
- การศึกษากระบวนการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เขตการศึกษา 1 (12) 102
- การศึกษาปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ (20) 108
- การศึกษาสภาพการปฏิบัติและแนวทางในการพัฒนาการวางแผน ปฏิบัติการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ (21) 109
- การศึกษาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร (32) 117
- การศึกษาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค (37) 121
- การศึกษาการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครูตามมาตรฐาน โรงเรียน พ.ศ. 2541 ในโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ เขตพัฒนา คุณภาพการศึกษาที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น (40) 123

- ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการวางแผนพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนใน
สังกัดงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี (13) 103
- ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ
ประจำปี ของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 และ 12 (27) 114
- ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (14) 104
- ปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนของผู้บริหาร
และหัวหน้างานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 12 (01) 95
- ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา (08) 100
- ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาเอกชน จังหวัดสระบุรี (11) 102
- ปัญหาการวางแผนงานปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม (28) 114
- ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตเพ็ญ
จังหวัดอุดรธานี (35) 120
- ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะและ
องค์ประกอบที่มีต่อการวางแผนการศึกษาต่อของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร (44) 127
- ศึกษาการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ (29) 115
- ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู (30) 116
- สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียน
ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (02) 96
- สภาพการดำเนินงานและความต้องการสำหรับการวางแผน
การศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักมิสซังคาทอลิก เชียงใหม่ (07) 99
- สภาพและปัญหาการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย (26) 113
- สภาพและปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) (23) 110

- สภาพปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชา
ช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขต
กรุงเทพมหานคร (31) 117
- สภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (19) 107
- สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียน
เอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา (17) 106

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ดรธรณีชื่อเรื่อง (ลำดับที่)

บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า

- การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะกับ
การปฏิบัติงานด้านการวางแผนการศึกษาและ
งบประมาณของวิทยาลัยการอาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (17) 69
- การวิเคราะห์กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผน
การศึกษานอกระบบในชนบท (18) 69
- การพัฒนานโยบายและการวางแผนการศึกษา (20) 71
- ปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหา
การวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว (12) 66
- Career and Life Planning Education : Investigation the
Meanings (31) 77
- Educational Planning in East Africa : The Role of Imported
Planning Technology (Keyna, Tanzana, Uganda) (27) 75
- Linking Research, Policy and Strategic planning to Education
Development in Lao Peopoe's Democratic Republic (29) 76
- Instructional Planning in a Centralized School System (30) 76
- Strategic Planning in Education (26) 74
- Strategic Planning of National Association for
Development Education (28) 75

ดรชนีหัวเรื่อง

บทความ

ดรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา-บริหาร (03, 05, 07, 15, 16, 22, 29)	60, 63, 64, 68, 69, 72, 76
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา-อาชีพ (10, 31)	66
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา-งบประมาณ (17)	69
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา-การเรียน (04)	62
- กระบวนการวางแผน-บริหาร (06, 09, 16)	63, 65, 69
- ประเภทของแผน-การวางแผนจุลภาค (01, 08)	60, 65
- ประเภทของแผน-แผนกลยุทธ์ (21)	72
- เทคนิคการวางแผนการศึกษา-การบริหาร (14, 18, 25, 27)	68, 70, 74, 78
- เทคนิคการวางแผนการศึกษา-อาชีพ (31)	77
- หลักการวางแผน-ด้านอาชีพ (02, 11, 24)	61, 66, 74
- หลักการวางแผน-บริหาร (13, 19, 25, 26)	67, 70, 74, 75
- หลักการวางแผน-การเรียน (23)	73
- สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา-การ กำหนดนโยบาย (26)	75

หนังสือ

ดรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา- การเรียนการสอน (06, 14)	81, 86
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา- งบประมาณ (21)	90
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา-การบริหาร (03, 04, 05, 07, 08, 09, 15, 18, 22, 25, 27)	80, 82, 83, 87, 89, 91, 92, 93, 94
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา-บุคลากร (30)	95
- กระบวนการวางแผน-การบริหาร (19, 20, 28)	89, 90, 94

- ประเภทของแผน-แบ่งตามระยะเวลา (01, 05, 06, 10, 12) 79, 81, 84, 85
- เทคนิคการวางแผน-การบริหาร (02, 06, 09, 10, 11, 13, 14, 16, 22, 23, 24, 28, 29) 79, 81, 83, 84, 85, 86, 91, 92, 94
- ลักษณะของแผนที่ดี-การบริหาร (01, 06, 07) 79, 81, 82
- หลักการวางแผน (17, 26) 88, 93

งานวิจัย

ดรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา (13)	105
- กระบวนการวางแผน (06, 07, 12, 18, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42)	100, 104, 106, 107, 108, 114, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 128
- เทคนิคการวางแผน-การบริหาร (05, 10, 44)	99, 103, 130
- ประเภทของแผน-การวางแผนกลยุทธ์ (29, 37, 41)	17, 124, 127
- สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา-การบริหาร (01, 02, 08, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 30, 31, 39, 40, 43)	97, 98, 101, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 116, 118, 119, 125, 126, 129
- สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา-งบประมาณ (03, 04, 36)	98, 99, 123
- สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา-การเรียน (09, 31, 34)	102, 1119, 121
- สภาพและปัญหาการวางแผน-งานปกครองนักเรียน (28)	116
- หลักการวางแผน (14, 15)	106

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ดรรรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- กระบวนการวางแผน-บริหาร (28)	76
- การวางแผนขององค์กรทางการศึกษา (17, 29, 31)	70, 77, 78
- เทคนิคการวางแผนการศึกษา (18, 27)	70, 76
- สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา (12, 20, 30)	67, 71, 77
- หลักการวางแผน (26)	75

ดรชนีหัวเรื่อง

บทความ

ดรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร (03, 04, 08, 10, 15, 17, 31)	61, 62, 64, 65, 68, 69, 77
- กระบวนการวางแผนการศึกษา (06, 16)	63, 68
- ประเภทของแผน (01, 21)	60, 71
- เทคนิคการวางแผนการศึกษา (14, 18, 25, 27, 31)	68, 69, 74, 75, 77
- หลักการวางแผนการศึกษา (02, 11, 13, 19, 23, 26)	61, 66, 67, 70, 72, 74
- สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ (09, 20, 22, 29)	65, 71, 72, 76
- สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา (05, 07, 12)	62, 64, 66

หนังสือ

ดรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร (04, 05, 08, 09, 11, 18, 19, 25, 30)	79, 80, 82, 83, 87, 91, 95
- กระบวนการวางแผนการศึกษา (20)	89
- ประเภทของแผน (06, 12, 16)	81, 84, 87
- เทคนิคการวางแผนการศึกษา (02, 13)	78, 85
- หลักการวางแผนการศึกษา (03, 17, 23, 24, 26, 28, 31)	79, 87, 90, 92, 93, 95
- สภาพการวางแผนการศึกษาของประเทศ (01, 07, 10, 14, 15, 21, 22, 27, 29)	78, 81, 83, 86, 89, 90, 92, 94

งานวิจัย

ดรชนีหวัธเรื่อง (ลำดับที่)

- การวางแผนการศึกษาระดับองค์กร (13, 44)

- กระบวนการวางแผนการศึกษา

(16, 07, 10, 12, 18, 22, 25, 31, 32, 33, 34
36, 37, 39, 41, 42)

- ประเภทของแผน (29)

- เทคนิคการวางแผนการศึกษา (05)

- หลักการวางแผนการศึกษา (14, 15)

- สภาพและปัญหาของการวางแผนการศึกษา

(01, 02, 03, 04, 08, 09, 11, 16, 17, 19, 20,
21, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 35, 38, 40, 43

บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า

104, 127

99, 101, 103, 107, 110,
113, 117, 118, 119, 121,
123, 124, 125

116

98

104, 105

96, 97, 100, 101, 102, 106,
107, 108, 109, 111, 113,
114, 115, 117, 120, 122,
124, 126

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

